

II. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi, 6-8 Mayıs 2013 tarihlerinde İlmî Etüdler Derneği, Uludağ Üniversitesi Türk Devletleri ve Akraha Toplulukları Araştırma Merkezi, Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin işbirliği ve TÜBİTAK'ın desteğiyle Bursa'da gerçekleştirilecektir. Bu bilgi şölenine tüm ilim ve fikir adamlarını bekliyoruz.

mayıs
pazartesi 6

II. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi

Açılış Konferansı

Osmanlı İktisat Tarihinde Bursa'nın Yeri

Mehmet Genç

İstanbul Şehir Üniversitesi

6 Mayıs 2013, 09:30

Tayyare Kültür Merkezi

Özel Oturumlar 11.30-13.00

Bursa: Şehir ve Mekan

Bursa'da Sosyal Yapı ve Değişim

Türkiye'de Şehirleşmede Güncel Sorunlar

Mimarlık Teorisi ve Tarihi

İLMİ ETÜDLER DERNEĞİ

Bursa Büyükşehir Belediyesi

Uludağ Üniversitesi (TÜDAM)

TÜBİTAK
Taraftan Desteklenmektedir

Osmanlı İktisat Tarihinde Bursa'nın Yeri

II. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Açılış Konferansı “Osmanlı İktisat Tarihinde Bursa'nın Yeri” başlığıyla Türkiye tarihçiliğinde, bilhassa Osmanlı İktisadı alanında saygın bir yer teşkil eden ve numune-i imtisal olmuş Mehmet Genç'in sunumuyla gerçekleşecektir. Böylece gerek genç akademisyenler gerekse de Kongre katılımcıları nezdinde ilmi yetkinliği, vakarı ve tevazusuyla temayüz etmiş bir isimden ilmin şevkini, araştırmacılığın yıllara yansıyan hâsılasını devşirme imkânı oluşacaktır. Bu önemli ismin, Bursa'ya ve tarihteki yerine dair yapacağı bu konuşma Kongrenin Bursa temelinde oluşturulan özel temasına da derinlikli bir katkı ve başlangıç teşkil edecektir.

4 Mayıs 1934 Artvin, Arhavi doğumlu olan Genç, İstanbul'da Haydarpaşa Lisesi'ni 1953'te, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye ve İktisat Bölümü'nü 1958'de bitirdi. Kısa bir süre Ankara Valiliği'nde maiyet memurluğu ve Şereflikoçhisar kazasında kaymakam vekilliği yaptı. 1960 yılında girdiği İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Türk İktisat Tarihi Enstitüsü'nde “İktisat Tarihi” asistanı olarak Ömer Lütfü Barkan'ın yanında çalıştı. Aynı enstitüde 1965'ten 1982 yılına kadar “İktisat Tarihi Uzmanı” olarak çalıştı. 1983 yılında Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nde “İktisat Tarihi” ve “Tarih Metodolojisi” dersleri vermeye başladı.

1973'ten itibaren “Osmanlı İktisat Tarihi” alanında yerli ve yabancı birçok seminare ve toplantıya katıldı. 1985-1988 yılları arasında TRT'de danışman olarak çalıştı ve burada birçok kültür ve bilim sohbetleri yaptı. 1985 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde Yüksek Lisans ve Doktora öğrencilerine Tarih ve Sosyal Bilimler dersleri veren Genç, 2002'de bu okuldan emekli oldu.

1996 yılında İstanbul Üniversitesi “Genel Sosyoloji” ve “Metodoloji” alanında “Doktora Şeref Ünvanı”na sahip oldu. İstanbul Bilgi Üniversitesi Tarih Bölümü'nde ve İstanbul Teknik Üniversitesi Toplum Bilimleri Bölümü'nde “Osmanlı İktisat Tarihi” dersleri vermiş olan Genç, hâlen İstanbul Üniversitesi ve İstanbul Şehir Üniversitesi'nde İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü'nde dersler vermektedir.

Evlî ve iki çocuk babası olan Genç; Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Yunanca yayımlanmış çok sayıda makale yazmıştır. 2000 yılında, tebliğ ve makalelerinin önemli bir bölümü bazı ilavelerle “Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi” adlı kitabında yayımlanmış ve bu kitap ile “Türkiye Yazarlar Birliği” tarafından Fikir Dalında ödüle layık görülmüştür. 2001 yılında aynı kitap ile “Aydın Doğan Vakfı” özel ödülünü almaya hak kazanmıştır.

1. Oturum

Bursa: Şehir ve Mekan

Oturum Başkanı: Dr. Hasan TAŞÇI

Tayyare Kültür Merkezi- Salon I

11:30-13:00

Arzu ARSLAN

*Bursa'nın Tarihi Yerlerinin ve Tarihi Camilerinin Ayrıca Gelenek Göreneklerinin
Geçmişten Günümüze İncelenmesi*

Cafer SARIKAYA

1909 Bursa Sergisi

Meraj NİKNAM

Üçkozlar Dergahının Şairi Muhyiddin Bursevi

Pınar GÜRHAN

Bursa Hanlar Bölgesinde Yer Alan Hanlar Üzerine Bir İnceleme

Bursa'nın Tarihi Yerlerinin ve Tarihi Camilerinin Ayrıca Gelenek Göreneklerinin Geçmişten Günümüze İncelenmesi

Orhan Veli Kanık, Kasidesinde Bursa için şöyle der; “Elinde Bursa çakısı, Boynunda kırmızı yazma; Değnek soyarsın akşamlara kadar...” Bursa tarih ve kültür olarak önemli bir yere sahip illerimiz arasında yer almaktadır. Bursa sokaklarında gezdiğimizde yıpranmamışlığın izlerini görürüz. Cumalıkazıkta ayrı bir rüzgâr Ulu Cami’de ayrı bir hava soluruz. Her adımda bizi geçmişe taşır ve sessizliğiyle Hitit, Lidya, Frigya, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı izlerine bırakır. Bursa’da gezilmesi gereken yerlerden biri de II. Beyazıt’ın mirası “Koza Han”dır. İpeğin hayat bulduğu yürekteki nakışların (çeyiz) raks edildiği, Bursa atlas ipekleri ve kadifelerinin bulunduğu noktadır. Bursa’nın kalbi ise İznik’teki çinilerin tanınmış olmasıyla atmaktadır. Bursa Yeşil Türbe, Bursa Muradiye Camii çinileri British Museum’ da İznik Çini tabak Edirne Selimiye Camii’ de Rumi yaprak penç ve hatayi motifleriyle bezenmiş çiniler ve daha birçok yerde yer almaktadır.

1909 Bursa Sergisi

Osmanlı Devleti, ilki 1851 yılında Londra’da düzenlenen uluslararası sergilerin hepsine resmî olarak katılmaya özen göstermiştir. Resmî olarak katılamadığı sergilerde ise bireysel katılımları teşvik etmiştir. En son katıldığı 1900 yılındaki Paris Evrensel Sergisi’ne dek, 19. yüzyıl boyunca Avrupa ve Amerika’da sekiz büyük uluslararası sergiye (1851 ve 1862 Londra; 1855, 1867 ve 1900 Paris; 1873 Viyana; 1876 Fildelfiya ve 1893 Şikago) resmî bir komisyon ve pavyonla katılmış, bu sergilerde tarım ürünleri ve el sanatları örnekleri başta olmak üzere imparatorluğun değişik bölgelerinden birçok ürün teşhir edilmiştir. Zeynep Çelik, *Displaying the Orient: Architecture of Islam at Nineteenth-Century World’s Fairs* (1992) isimli kitabının 2005 yılında yayınlanan Türkçe çevirisinin sunuş kısmında şunları ifade etmektedir: “Servet-i Fünun, Medeniyet ve Malûmat gibi dergiler evrensel sergiler üzerine bilgi, yorum ve görsel malzemeye dolu; bunlar on dokuzuncu yüzyıl çalışmalarına önemli katkılar sağlama potansiyelini taşıyor.” Buna rağmen Osmanlı Devleti’nin uluslararası sergilere katılımına pek ilgi duyulmamaktadır. Osmanlı Devleti yurtdışındaki ilk sergi katılımlarından cesaretle 1863 yılında İstanbul’da da bir sergiye (Sergi-i Umumi-i Osmani) ev sahipliği yapmıştır. Bu bildiride bu zamana kadar üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamış olan II. Meşrutiyet’in birinci yıldönümünü kutlamak amacıyla 1909’da Bursa’da açılan sergi hakkındaki çalışma sunulmaktadır.

Üçkozlar Dergahının Şairi Muhyiddin Bursevi

Bursalı Mehmet Tahir'in Osmanlı Müellifleri adlı eserin Ulema bölümünde de bahsettiği üzere Muhyiddin Bursevi 17. yüzyılın önemli bir mutasavvıf şairi olup Halveti-Uşşaki şeyhlerindendir. Şiirlerinde Bursevi mahlasını kullanan şairin Dîvan, Tevhîdnâme, İbretnümâ ve Müşahede adlı eserleri bulunmaktadır. Cahidî Efendi'nin halifelerinden Ali Efendi'nin halifesi olan Muhyiddin Bursevi Bursa'da Üçkozlar dergâhında gömülüdür. Hiçbir eseri basılı olmayan şairin Divan'ı, Kültür Bakanlığı'nın el yazmaları sitesinde 06 Mil Yz A 6901 kayıt numarasıyla bulunmaktadır. Bu bildiride Bursa'nın Üçkozlar tekkesinin şeyhi Muhyiddin Bursevi'nin hayatı ve Divan'ı incelenecek, önce mensup olduğu Uşşakiye tarikatı, Bursa'daki yer ve önemi, sonra da eserlerinden yola çıkılarak onun tasavvufi bakış açısı değerlendirilecektir.

Bursa Hanlar Bölgesinde Yer Alan Hanlar Üzerine Bir İnceleme

14. yüzyılın sonunda Osmanlı Devleti'nin ilk başkentliğini yapan Bursa, 15. yüzyılda dünya ile ekonomik bağlantıları olan uluslararası transit ticaret merkezi konumuna gelmiştir. İpekçilik ticareti, ticari yollarının kentten geçmesi, esnaf örgütlenmesi ve yabancı tüccarların kente geliş gidişinin rahat olması ticaretin bu nedenli gelişmesini sağlamış, Bursa'yı Anadolu ile Rumeli arasında bir ticaret merkezi durumuna getirmiştir. 15. yüzyılın ortalarına kadar yoğun bir yapılaşma olmuş ve birçok han yapılmıştır. Belirli bir bölgede toplanan hanlar, kentin ekonomisini geliştirmiştir. Bursa'da 25 kadar han yapılmışken günümüze kadar 13 tanesi ayakta kalmıştır. Bursa hanları çoğunlukla dikdörtgen bir plan üzerine birer kale gibi yapılmıştır. Üç veya dört tarafından revaklı odalar ile çevrili bulunan hanlar, çoğunlukla iki katlıdır. Üç katlı hanların en ünlüsü Balibey Hanı'dır. Ayrıca Bursa'daki hanlar, belli tip malların belli merkezlerde toplanarak örgütsel bir kuruluş içerisinde alınıp satıldıkları yerlerdir. Bu nedenle hanlar ipek, Koza, Yoğurt, Bezir, Nalbur, Katır Han gibi adlar almışlardır. Ayrıca Sipahi Çarşısı, Gelincik Çarşısı gibi birçok ticari anıtları bulunan Bursa hanlarının çoğunda, kervansarayların aksine konaklama amaçlı kullanımına rastlanmamaktadır.

2. Oturum

Bursa'da Sosyal Yapı ve Değişim

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Saim KILAVUZ

Tayyare Kültür Merkezi- Salon II

11:30-13:00

Hüseyin KIYAK

Osmanlı'dan Günümüze Bursa'da Musiki

Muhsin ÖNAL

*Bursa'da Amerikan Misyonu: Amerikan Board Kayıtlarına Göre
Protestan Misyonerlerin Bursa ve Çevresindeki Faaliyetleri (1833-1883)*

Nazlı KARAOĞLU

*Karacabey ve Mustafakemalpaşa İlçelerindeki Göç Hareketlerinin
İki Durumlu Tercih Modelleriyle Analizi*

Seçil ÖZAY

Kentleşme ve Şehir Haberciliği (Bursa Örneğinde)

Osmanlı'dan Günümüze Bursa'da Musıkî

En mütekâmil şekline Osmanlı İmparatorluğu döneminde kavuşan Türk musikisinin gelişmesinde, Bursa önemli bir payeye sahiptir. Bursa Sarayı'nda himaye gören birçok musikişinas, Osmanlı dönemi musikisinin hazırlayıcıları olmuşlardır. Bursa'da bulunan Hızır bin Abdullah'ın yazdığı edvar, Türkçe yazılan ilk musiki nazariyatı kitaplarından biridir. Bursa'dan sonra Edirne ve İstanbul'un başkent olması, Bursa'daki musiki faaliyetlerini aksatmamıştır. II. Mahmud döneminde musikideki yenileşme hareketleri yakinen takip edilerek Bursa'da da bir bando kurulmuştur. Bursalı Mehmet Baha Bey tarafından Bursa'da çıkarılan "Âlem-i Musiki" ülkemizin ilk musiki mecmuasıdır. Ayrıca Mehmet Baha Bey tarafından bestelenen Nesteren Opereti, ilk Türk opereti olma özelliğini taşır. Cumhuriyet'le birlikte Bursa'da açılan halkevi, ardından Bursa Konservatuvarı, musiki eğitimin verildiği ve halkın müzik seviyesini yükselten kurumlar olarak dikkat çeker. Bildiride, Osmanlı'dan günümüze Bursa'daki musiki faaliyetleri ele alınacak olup, Bursa'nın Türk musikisindeki yeri vurgulanacaktır. Powerpoint ile sunum yapılacak, zamanın ve ortamın uygun olması halinde Bursalı Mehmet Baha Bey tarafından bestelenen İlk Türk operetinden bölümler dinletilecektir.

Bursa’da Amerikan Misyonu: Amerikan Board Kayıtlarına Göre Protestan Misyonerlerin Bursa ve Çevresindeki Faaliyetleri (1833-1883)

Osmanlı İmparatorluğunun son yüzyılında Anadolu coğrafyasını mesken tutmaya başlayan Protestan misyonerlerin başta Ermeniler olmak üzere Gayrimüslim nüfusa yönelik kışkırtıcı faaliyetlerde bulunduğu aşikârdır. Bir başka deyişle bugün bile Türk kamuoyunu ve bilim çevrelerini en çok meşgul eden konulardan biri olan azınlıklar meselesinin ortaya çıkmasında Board teşkilatına mensup misyonerlerin katkısı bir hayli fazla olmuştur. Olaya bir bütünün parçası olarak bakıldığında bu durum Bursa için de geçerlidir. Bu çalışmada Amerikalı misyonerlerin Bursa’da yürütmüş oldukları misyonerlik faaliyetlerine teferruatlı olarak değinilmiştir. Çalışmayı önemli kılan asıl unsur ise Bursa istasyonunda teşkilatlanmaya çalışan misyonerlerin faaliyetlerinin örgütün kendi arşiv belgelerinden yararlanarak ortaya konmuş olmasıdır. Konuyla ilgili araştırmaların sınırlı sayıda olması ve büyük bir kısmının ikincil kaynaklara dayanması bu çalışmayı önemli kılan bir diğer unsurdur. Sonuç itibariyle misyonerlik faaliyetleri Osmanlı Devletinin kanayan yarasıdır ve titizlikle ele alınmalıdır. Özellikle İmparatorluğun son yüzyılında ülkede yabancı okulların açılmasında, devletin varlığını tehdit edecek boyutta faaliyetler yürütülmesinde, mensubu oldukları dini yayarak tabiiyetinde bulundukları devletlerin çıkarlarını güden misyonerlerin önemli rolleri olmuştur. Müslümanları Hristiyanlaştırma girişiminde bulunan misyonerler, amaçlarına ulaşamayınca, gayrimüslim Osmanlı tebaası üzerinde de faaliyette bulunmuşlardır. Onlar, Rum, Bulgar, Ermeni vb. Hristiyan toplulukların bulundukları bölgeleri tek tek tespit etmişler, misyonlarını yerine getirmeye çalışmışlardır. Bu çalışmada Amerikan Board teşkilatına mensup Protestan misyonerlerin mikro düzeyde Bursa istasyon sınırları dahilinde gerçekleştirdikleri faaliyetlere yer verilmiş ve bugünün Türkiye’sine ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Karacabey ve Mustafakemalpaşa İlçelerindeki Göç Hareketlerinin İki Durumlu Tercih Modelleriyle Analizi

Türkiye nüfus hareketlerinin en yoğun yaşandığı ülkelerden biridir. Yapılan araştırmalara göre Türkiye'deki göçlerin başlıca nedeninin işsizlik olduğu görülmektedir. Bursa, sosyal ve ekonomik açıdan gelişmiş bir şehir olması sebebiyle sürekli göç almaktadır. Bursa'nın batısında bulunan Karacabey ve Mustafakemalpaşa ilçeleri de coğrafi konumunun önemi ve topraklarının verimli olması sebebiyle sanayi alanında hızla gelişen ilçelerdir. Bu iki ilçede birçok sanayi tesisinin bulunması ilçelerin önemini her geçen gün artırmaktadır. Şüphesiz sanayi tesislerinin yoğunluğu istihdam olanakları doğurmaktadır. Bu sebeple bu iki ilçe birçok yerden göç almaktadır. Karacabey ve Mustafakemalpaşa ilçelerindeki nüfus hareketlerini analiz etmek için 34 soruluk bir anket çalışması yapılmış ve her iki ilçe merkezinde 250'şer kişiye uygulanmıştır. Bu çalışmada bireylerin Karacabey ve Mustafa-kemalpaşa ilçelerine iş sebebiyle göç etme olasılığı, göç eden bireylerin istihdama katılma olasılığı ve bireylerin göç ettikten sonra yaşam düzeylerinin artma olasılığı iki durumlu tercih modeller yardımıyla hesaplanmaya çalışılmıştır.

Kentleşme ve şehir Haberciliği (Bursa rneğinde)

Kentleşme, sanayileşmeden temelini alarak ilk anlamda ülkelerdeki kent sayısının ve kentlerde yaşayan nüfusun artması biçiminde tanımlanabilir. Fakat, bu tanım son derece yetersizdir; kentleşme sayısal verilerden çok toplumsal yapıdaki değişimi ifade eden bir olgudur. Kentleşme, topluluğu oluşturanların birbirleriyle ilişkileri, artan işbölümü ve ihtisaslaşma gibi öncüllerle insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikimi sürecidir. Bir ülkenin teknolojik, ekonomik ve toplumsal yapısında meydana gelen değişmelerin sonucunda ortaya çıkan bir süreçtir. Bu anlamda, Türkiye özelinde değerlendirdiğimizde Bursa, sanayi ve ekonomik gelişmesiyle kentleşme sürecine önemli bir örnek oluşturmaktadır. Çalışmamızda, sanayileşme ve kentleşme sürecini oturtmuş Bursa’da yerel gazetelerin kente nasıl yer verdiği sorgulanacaktır. Bursa’da kentleşme süreci ve yerel basında şehir haberciliğinin birbiriyle ilişkisi tartışılacaktır.

3. Oturum

Türkiye’de Şehirleşmede Güncel Sorunlar

Oturum Başkanı: Adem SELEŞ

Tayyare Kültür Merkezi- Salon III

11:30-13:00

Çiğdem BİLGİN

*Erken Cumhuriyet Dönemi’nde Tokat Müzesi’ne Ait Bir Kent Tarihi Kitap Projesinde
Yer Alıp, Günümüzde Varlığını Sürdüremeyen Bazı Eserler*

Hicran ÇELİKİYAY

Teknoloji Girdabından Akıllı Şehre Dönüşüm: İstanbul Örneği

Serap FAİZ

*Cumhuriyet Modernizmi Bağlamında, 1960-1979 Dönemi Apartman Tipi
Konutlardaki Mekansal Değişimler: Trabzon Örneği*

Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Tokat Müzesi'ne Ait Bir Kent Tarihi Kitap Projesinde Yer Alıp, Günümüzde Varlığını Sürdüremeyen Bazı Eserler

Tarih öğretmeni Halis Cinlioğlu tarafından 1926 yılında kurulmuş olan Tokat Müzesi arşivinde ulaştığım bir belge tez konumumu belirlememde oldukça yönlendirici oldu. 1929-1937 yılları arasında Tokat Müzesi'nde çalışmış olan ilk müze memuru Besim Karagülle'nin yazdığı yayınlanmamış defteri, kendi döneminde kurgusu ve içeriği bakımından Tokat'ın sanat ve mimarlık tarihine ışık tutan önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. 1931 yılında yazılmaya başlanan deftere, 1940'lı yıllarda yine müze memurluğu yapan Nuri Savuran da dipnotlarıyla, fotoğraflarıyla katkıda bulunmuştur. Defterde sadece Tokat'ta yer alan anıtsal ve bazı sivil mimari yapıtlar tanıtılmakla kalmamış, ayrıca Tokat ilçelerindeki mimari örneklerle de değinilmiştir. Bunların yanında Tokat ili hakkında başka bilgilerden de bahsedilerek kentin bilinmeyen yönleri aydınlatılmaya çalışılmıştır. Yapılarla ilgili detaylı bilgilerin yanında bazı yapıların elle çizilmiş plan ve perspektif çizimleriyle ve yapıların fotoğraflarıyla defterin tarih yazıcılığının etkileyici örnekleri arasında değerlendirilmesi gerektiğine inanmaktayım. Türk Tarih Tezinin hazırlandığı bir dönemde oluşturulması, eski eserler ve müzelerle ilgili olarak Maarif müdürlüklerine gönderilen nizamnamelerin kapsamına göre yazılmış olması bu defterin yorumlanmasını ve yine aynı dönemde yazılmış olan sanat ve mimarlık tarihi yayınlarıyla kıyaslanması açısından oldukça önemlidir. Bahsi geçen döneme ait Tokat ve ilçelerindeki mimari yapılarla ilgili güvenilir ve sistematik bilgilerin oluşturulduğu kaynaktaki notların derlenerek gün yüzüne çıkarılmasının döneme ait bakış açımızı değiştirebilecek bulgulara erişimimizi arttıracığına inanıyorum.

Teknoloji Girdabından Akıllı Şehre Dönüşüm: İstanbul Örneği

Şehirlerin gerek fizik-mekân gerekse sosyo-ekonomik olarak gelişmesi, göç eden nüfus ile birlikte gelişen toplumsal ihtiyaçların çeşitlenerek artması bir takım sorunları da beraberinde getirmiştir. Kentsel sorunların çözümünde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması etkin ve hızlı bir çözüme ulaşmada önem kazanmaktadır. “Akıllı Şehir” kavramı, Bilgi ve İletişim Teknolojileri ile sosyal ve çevresel varlıkları öne çıkararak rekabeti yüksek şehir stratejisine geçilmesidir. Özellikle sosyal ve çevresel varlıkları, temelde insan unsuruna odaklanan çözüm arayışları akıllı şehir uygulamalarının özellikleridir. Bu kavram yeni tür şehirleşmenin adıdır. İstanbul genelinde hemen her ilçede Kent ve Coğrafi Bilgi Sistemi uygulamaları, veri tabanı yazılımları, bütçeleme ve kayıt sistemleri, insan kaynakları yönetim sistemleri ve güvenlik sistemlerinin e-belediye uygulamaları kapsamında geliştirildiği görülmektedir. Ancak, Akıllı Şehirler konusundaki genel algı yazılımlar ve bunları destekleyen donanımların kullanılmasından öteye geçememiştir. Uygulanan sistemler şehirleri “Teknolojik Şehirlere” dönüştürse de “Akıllı Şehirler” için daha fazla yol kat edilmesi gerekmektedir. Salt teknolojik gelişimlerin şehir yaşamına uyarlanması şehirlerin “akıllı” olarak tanımlanması için yeterli değildir. Özellikle doğal kaynakların korunması, insan unsurunun ve sosyal sermayenin ön plana çıkarılması, hayat kalitesi ve şehirde yaşayanların şehir yönetimine katılımını sağlayan katılımcı yönetim anlayışı şehirleri akıllı yapan özelliklerdir. Bu çalışmada, “Akıllı Şehir” kavramı ve bileşenleri tanımlanarak İstanbul şehri bağlamında uygulama örnekleri incelenecek ve tartışılacaktır. İstanbul genelinde yerel yönetimler tarafından geliştirilen Bilgi ve İletişim Teknolojileri tabanlı mevcut uygulama alanları ortaya konularak elde edilen verilerle “Akıllı Şehir” kavramı ve bileşenleri karşılaştırılacaktır. İstanbul’un “Akıllı Şehir” kavramı ile ne derece örtüştüğünün irdelenmesi ise çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Cumhuriyet Modernizmi Bağlamında, 1960-1979 Dönemi Apartman Tipi Konutlardaki Mekânsal Değişimler: Trabzon Örneği

Türkiye’de Cumhuriyet sonrası gerçekleştirilen devrimlerin yarattığı değişimler, artan sanayileşme, bu dinamiklerle birlikte gelişen kentleşme olgusunun bir sonucu olarak özellikle 1950’li yıllarda köylerden kentlere göçler artmıştır. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak kentlerde yaşanan hızlı nüfus artışı sonucu konut açığı sorunu gündeme gelmiştir. Gelecekte evler artan nüfusun konut ihtiyacını ve değişen kullanıcı gereksinimlerini karşılamak için yeterli olamamış ve birçok ailenin bir arada yaşadığı konutlar olarak apartmanlar gündeme gelmiştir. Bu çalışmada, Cumhuriyet sonrası sosyo-kültürel ve ekonomik değişimlerin toplumsal hayata, dolayısıyla yaşam biçimimize ve bunun yansıması olarak konut kullanım kalıplarımıza etkileri, kentlerde apartmanlaşmanın hızlandığı 1960-1979 döneminde, Trabzon kent merkezinde inşa edilmiş apartman tipi konutlar üzerinden incelenmektedir. Çalışmada, bir dönemin sosyal ve kültürel yaşamına tanıklık etmiş ve dönemin tasarım anlayışının belgesi niteliğindeki bu apartmanların plan şemaları, Hillier analiz parametreleri doğrultusunda morfolojik analizlerle incelenerek değişen toplumsal yapının konut iç mekân kullanımına olan etkilerini analiz etmek amaçlanmıştır. Günümüzde birçoğunun yıkılıp yerine yeni binaların yapıldığı ya da cephe kaplamalarının değiştirilmesiyle kimliklerini kaybederek sayıları her geçen gün azalan bu konutların geleceğe aktarılması gerekliliği gündeme gelmiştir. Bu çalışma, Trabzon’da yer alan ve sayıları hızla azalmaya başlayan, yapım yılları itibari ile ait oldukları dönemin mimari tasarım anlayışını, toplumsal yapısını, ekonomik imkânlarını yansıtan, apartmanların tümüyle yok olmadan tespit ve belgelenmelerini sağlayan ilk çalışma olması sebebiyle de önemlidir.

4. Oturum

Mimarlık Teorisi ve Tarihi

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim DÜZENLİ

Tayyare Kültür Merkezi- Salon IV

11:30-13:00

Ali Naci ÖZYALVAÇ

*El-Kaşi'nin "Miftâh-El Hisâb" Adlı Eseri ve 16. Yüzyıl Osmanlı Yapılarında Kemer
Biçimlenişleri Üzerine Bir İnceleme*

Muhammed Esad TİRYAKİ

Turgut Cansever'de Şehircilik ve Planlama Düşüncesinin Temel İlkeleri

Nigar BABAYEVA

Kuzey Azerbaycan'da Gelişen Mimari Ekoller

Serhat ANIKTAR

*XIX. Yüzyıl Batılılaşma Hareketlerinin Osmanlı Mimari Biçimlenişine Etkisi:
Vallauri Yapıları Örneği*

El-Kaşı'nın “Miftâh-El Hisâb” Adlı Eseri ve 16.Yüzyıl Osmanlı Yapılarında Kemer Biçimlenişleri Üzerine Bir İnceleme

Kemer, kubbe, tonoz ve mukarnas gibi yapı elemanlarının uzunluk, yüzey alanı ve hacimlerinin hesaplanması konusunda 15. yüzyılın ilk çeyreğinde Semerkant bölgesinde yazılmış bir matematik kitabının Osmanlı sarayı kütüphane envanterlerinde bulunması, daha da önemlisi bazı bölümlerin 18. yüzyıl sonlarında mühendishane hocaları tarafından hazırlanan matematik kitaplarına aktarılmış olması Osmanlı yapı sanatının doğulu kaynakları üzerine yapılacak bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Mimarlık tarihi bakımından eseri öne çıkaran farklı kemer biçimlerinin nasıl tasarlandığı konusunda, eserin yazıldığı dönem ve coğrafyada bulunan yapılarda ne ölçüde yer aldığı sorusu çalışmanın ikinci bölümünü oluşturmaktadır. İslam coğrafyasında eserin ulaştığı farklı bölgeler için yapılmış benzer çalışmalara değinilerek özelde seçilen örnekler üzerinden 16. yüzyıl Osmanlı mimarlık ürünlerinde kemer biçimlenişleri araştırılmış, benzerlikler ve farklılıklar ortaya konulmuştur. Çalışma neticesinde eserde yer alan kemer tiplerinin Osmanlı mimarlığında kullanıldığı, bunun yanı sıra farklı yöntem ve ilkelerin de uygulandığı görülmüştür.

Turgut Cansever’de Şehircilik ve Planlama Düşüncesinin Temel İlkeleri

Bu çalışmada Turgut Cansever’in şehircilik ve planlama düşüncesinin temelleri üç kavramsal çerçevede ele alınacaktır. Cansever, çalışmalarının büyük kısmını mimarlık üzerine inşa etse ve uygulanan az sayıdaki projesini bu minvalde üretse de şehircilik ve planlama kavramları onun düşüncesinin ayrılmaz parçaları olarak temeyyüz eder. Bu noktadan hareketle Cansever’in uzun yıllara yayılan şehircilik ve planlama bağlamındaki entelektüel yolculuğu üç temel kavramsal yapıya dayanır. Bunlardan ilki koruma ilkesidir. Cansever koruma kavramını fiziki olarak tarihi mimarlık mirasının korunması şeklinde belirlerken kavramın felsefi gerekçelendirmesini değişenler ve sabitler olarak iki şekilde ele alır ve değişenleri göçebe kültürle, sabit olanları ise yerleşik olmayla ilişkilendirir. Ele alınan ikinci kavram komşuluk ilkesidir. Cansever komşuluk ilkesini ev ve sokak gibi cüzi iki unsurdan yola çıkarak oluşturur bunların külli olanla, yani önce şehir sonra ise evrenle ilişkisini kurar. Üçüncü kavram ise iktisadi faaliyet ilkesidir. Şehrin iktisadi yapısına dair tefekkür çabasına girişmeksizin yapılan bütün planlama çalışmalarının ve düşüncelerinin şehrin gündelik hayatını felç edeceğini ifade ederek iktisadi faaliyet planlamasının elzem olduğunu vurgular.

Kuzey Azerbaycan'da Gelişen Mimarî Ekoller

1813 ve 1828 yıllarında Rusya'yla İran arasında yapılan Gülistan ve Türkmençay Antlaşmaları, tarihî Azerbaycan topraklarını ikiye bölmüş, Aras Nehri sınır kabul edilerek ondan kuzeyde kalan topraklar Rusya'ya, güneydekilerse İran'a verilmiştir. Bu çalışma, Kuzey Azerbaycan olarak bilinen bugünün Azerbaycan topraklarında İslâmiyet intişar bulduktan sonra hâkim olmaya başlayan dini-mimarî geleneklerin etkisiyle ortaya çıkan üç mimarî ekol (Arran, Nahçıvan-Marağa ve Şirvan-Abşeron) hakkında genel bir bilgi vermeyi hedeflemektedir. Mezkûr ekollerin ortaya çıkmasına neden olan amillere, ekollerin özelliklerine, aralarındaki benzerlik ve farklılıklara, ihata ettikleri bölgelere ve bu bölgelerdeki mimari geleneklere değinmeyi amaçlamaktadır.

XIX. Yüzyıl Batılılaşma Hareketlerinin Osmanlı Mimari Biçimlenişine Etkisi: Vallauri Yapıları Örneği

19. yüzyıl Osmanlı mimari örgütlerindeki değişimler ve batılı imar kanunlarının uygulamaya sokulması anlayışı, artan inşaat gereksinimleri ve kentleşmeye doğru hızlı bir gelişimin engellenemez bir sonucu olarak gözükmüş, dönemin mimari biçimlenişlerine getirdiği ölçülendirme ve kullanım karakterleri ile büyük etki etmiş, çoğu Fransa kökenli yeni imar kanunları, daha mantıklı bir kentsel planlama içerisinde, batılı mimari akımların etkileri altında yapılaşmalara neden olmuştur. 19. yüzyıl ortalarına doğru mimari, klasik Osmanlı mimari tiplerinden fonksiyon ve biçimlenişler açısından farklılıklar gösteren yapılarla sürmüştür. Batı mimarisinin mimari ve bezeme öğelerini yansıtan Osmanlı yapılarında, Avrupa'daki üslup karışıklığının nedenlerini bulmak olasıdır. 19. yüzyılda Fransa, özellikle de Paris mimarlığın başkenti sayılmakta idi. Bu bağlamda çalışmanın ilk aşamasında 19. yüzyılda Avrupa mimarlığı incelenmiş, daha sonra ilk olarak sanat eserlerinde görülen kültürel etkileşimin Osmanlı mimari biçimlenişindeki yeri sorgulanmıştır. 19. yüzyıl Osmanlı mimari biçimlenişinde Levanten mimarların önemli bir rolü vardır. Fransa'da eğitim almış Levanten mimarlardan Alexandre Vallauri birçok mimari esere imza atmakla birlikte döneminin diğer mimarlarından farklılıklar göstermektedir. Ne doğulu ne batılı bir mimar sayılan Vallauri'nin, yapılarının çoğunda Batı'daki canlandırma hareketlerini geleneksel Osmanlı mimari biçimleriyle birleştirerek kullanmasının Avrupa'daki eklektisizmden farklı bir Osmanlı eklektisizmi doğurduğu söylenebilir. Bu bağlamda batılılaşma hareketlerinin Osmanlı mimari tasarım ve biçimlenişine olan etkisi, Vallauri'nin örnek iki yapısı üzerinden incelenerek sorgulanmıştır.

5. Oturum

Türkiye’de Din Eğitimi

Oturum Başkanı: Yrd. Doç Dr. Mustafa ÖÇAL

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon I

14:30-16:00

Hamza AKTAŞ

Tanrılık Vafına Kadar Ulaştırılan Bir Olgı:

“Nefis” ve Kur’an Bağlamında Eğitilmesi

İrade HÜMBETOVA

Dini Tutum ve Davranışların Oluşumunda Mükafat ve Cezanın Etkisi

Ümmügül Betül KANBUROĞLU

Terbiyenin Güzergahı Olarak Kemâl Kavramı

Arife GÜMÜŞ

Liselerde Disiplin Cezaları ve Değerler İlişkisi Üzerine Bir Araştırma

Tanrılık Varfına Kadar Ulaştırılan Bir Olgu: “Nefis” ve Kur’an Bağlamında Eğitilmesi

Geçmişte genellikle tasavvuf ve diğer ilimlerle ilgili araştırma ve çalışma olmasına karşılık nefsin din eğitimi bilimi boyutuyla araştırılmadığını görmüş bulunmaktayız. Nefsin insanı çepeçevre kuşatan bir yapısıyla kişilere kötülük yaptırabilecek bir olgu olduğu gerçeğini bugün daha da fazla deklare etmek gerekir. Çünkü Kur’an’da 296 ayette geçen nefsin önem olarak ilk sıralarda olması gerektiğinin altını çizmek durumundayız. Nerede bir olumsuzluk ve problem varsa orada nefsin varlığını göz ardı etmemek lazımdır. Kur’an’da İlahlık derecesine kadar ulaşan kişinin istek ve arzularının hangi boyutlara ulaştığını görmek açısından bu konuyu dile getirmek insanlara fayda sağlayacağı şüphesizdir. Tabii ki nefsin sadece kötülük problemi üzerinde durup takva yönünü gözden kaçırmak olmaz. Hatta 296 ayete bakıldığında aslında nefsin iyi taraflarının kötü taraflarından daha ön planda olduğunu söylememiz gerekmektedir. Nefsin her ne kadar bu iyilik yönü mertebeleriyle açıklansa da bilim adamlarının daha çok kötülüğe kaynaklık ettiği tarafları vurgulayıp iyilik üreten taraflarını pek az dile getirdiklerini müşahade etmiş bulunmaktayız. Buna ilaveten nefsin hangi metotlarla Kur’an’da eğitim sürecine girdiğini ayet ayet vurgulayarak çalışmamızı temellendirip din eğitimi boyutunu ortaya çıkarmış olacağız.

Dini Tutum ve Davranışların Oluşumunda Mükafat ve Cezanın Etkisi

Psikososyal bir alan araştırması şeklinde tasarlanan bu çalışmada temel gaye, öncelikle dini tutum, dini davranış, mükafat ve ceza gibi kavramların din psikolojisindeki yerinin ne olduğunu, oluşum ve gelişim safhalarını, mükafat ve cezanın önemi ve dini tutum ve davranışlarla ilişkisini, İslam ve Batı düşünürlerinin bu konudaki görüşlerini ortaya koymaktır. Bunun yanında gerçekleştirdiğimiz alan araştırması aracılığıyla gerek ailede, gerekse de yaygın din eğitiminde uygulanan metotları, bu esnada mükafat ve cezaya ne sıklıkla başvurulduğunu, verilen mükafat ve cezanın türlerini ve bunların bireylerin dini tutum ve davranışları üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini, bireylerin fiziki ve sosyal farklılıkları ile mükafat ve cezanın etkisi arasındaki ilişkiyi, bireylerin genel olarak dini tutum ve davranışlarının pozitif veya negatif yönlü mü (sevgi ve korku) olduğu tespit edilmiş ve böylece konuyla ilgilenenlere bilgiler sunulmuştur. Bu çalışmanın temel varsayımı şöyledir; “İslam dini merhamet, hoşgörü dinidir, onun mensupları da bu ilkeye uygun olarak çocuklarını korku ve baskıyla değil, sevgi ve mükafatla, dolayısıyla pozitif yöntemlerle yetiştirirler. Bu yüzden dini tutum ve davranışlar üzerinde mükafatın daha etkili olacağı varsayılmaktadır”. Anketlerden elde edilen veriler bu varsayımı teyit etmiştir.

Terbiyenin Güzergâhı Olarak Kemâl Kavramı

Bir değişim hadisesi olarak değerlendirilebilecek olan eğitimde, süreklilik ve karşılıklılık söz konusudur. Hayatın her alanı ve anında bir eğiten-eğitilen ilişkisi söz konusu olduğundan, eğitim hadisesini-modern dünyada kabul gördüğü şekliyle- formel alanla sınırlı bir eğiten-eğitilen ilişkisine indirgemek hatalıdır. Bu çalışmada eğitimin karşılıklı işleyen bir süreç olma vasfı, din eğitimi özelinde kemâl kavramı çerçevesinde tartışılacaktır. Literatürdeki kullanımı itibarıyla daha ziyade tasavvufi mecrada işlenmekte olan kemâl kavramı, çalışmada, din eğitimi sürecinin güzergahı olarak ele alınacak ve eğitim eğiten-eğitilen rollerin mutlak olmadığı bir süreç olarak kavranarak, kemâl kavramına disiplin içinde bir anlam sahası açmanın imkânı soruşturulacaktır. Bu amaçla öncelikle kavramın sufi literatürde ve özellikle Ekber-î gelenek içinde nasıl yorumlandığı üzerinde durulacak; akabinde ise, tasavvuf ilminde kullanıldığı şekliyle dinî ve ahlâkî gibi belli boyutlarla sınırlı bir olgunluk anlayışından farklı olarak kemâl kavramı, insanı tüm boyutlarıyla konu edinen din eğitimi disiplini açısından “beşerî olarak mümkün” ve fakat bütüncül bir olgunluk hâli olarak ele alınacaktır. Bu düşüncenin arka planında, kâmil olmanın, din eğitiminin nihâî amacı olduğu düşüncesi yer almaktadır.

Liselerde Disiplin Cezaları ve Değerler İlişkisi Üzerine Bir Araştırma

Bu çalışmada temel olarak, değerlerin gün geçtikçe insan davranışları üzerindeki etkisinin azaldığı, bu durumun orta öğretimde okuyan öğrencilerin davranış değişikliklerinde hissedildiği ve yakın çevrelerinden ve okuldan aldıkları değerlere dair telkinlerin öğrenciler üzerinde yeterince etkili olamadığı sayıtlısı (hipotezi) test edilmektedir. Araştırmanın temel problemini; orta öğretim gençliğinin disiplin cezasına sebep olacak ne gibi davranışlarda bulundukları meselesi oluşturmaktadır. Araştırmada ayrıca; öğrencilerin cezaya konu olan davranışlarından hareketle değerlerdeki değişim problem olarak belirlenmiştir. Zaman içerisinde öğrencilerin cezaya sebep olan davranışlarında ne tür değişimlerin olduğu da araştırmanın alt problemini oluşturmaktadır. Mezkûr hipotezlerin test edilmesi için son otuz yıllık süreçte liselerde hangi tür disiplin olaylarının yaşandığını tespit edebilmek için disiplin kurulu karar defterleri incelenmiştir. Araştırmada hacim ve zaman sınırlılığı nedeniyle Üsküdar da bulunan beş farklı türdeki lisenin disiplin kurulu karar defterleri incelenmiş, öğrencilerin disiplin cezası almasına neden olan davranışlardan en fazla işlenen beş suç üzerinde analizler yapılmıştır. Bu olumsuz davranışlara neden olabileceği ön görülen değişkenler göz önüne alınarak farklı kategoriler oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kategoriler SPSS programında tablolar haline getirilmiştir. İlgili literatür ile tablolar desteklenmiş, elde edilen veriler değerler perspektifinden incelenmiştir.

6. Oturum

Çağdaş Felsefe

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Kasım KÜÇÜKALP

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon II

14:30-16:00

Metin AYDIN

Jeremy Bentham'ın Ahlak Anlayışı ve Felicific Calculus

Tekin ATMACA

Kuşkucu Mantık: Sextus Empiricus Örneği

Vedat ÇELEBİ

Çağdaş Dil Felsefesi Anlam Probleminde İki Karşıt Eğilim

Abuzer GÜNDÜZ

Matematiksel Önergelerin Fiziksel Gerçeklilik ile İlişkisi

Jeremy Bentham'ın Ahlak Anlayışı ve Felicific Calculus'u

Bu bildiri, ülkemizde hakkında oldukça kısıtlı malumata sahip olduğumuz 19. yüzyıl İngiliz filozoflarından Jeremy Bentham'ın ahlak anlayışıyla alakalı genel bilgiler vermeyi ve günümüz dünyasında insanlığın karşılaştığı ahlaki problemlerin çözümü için farklı bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır. Bentham tarafından kurulmuş olan faydacılık (utilitarianism), bir eylemin ahlaki olarak doğru bir eylem olmasını, eylemden etkilenecek bireyler için alternatif diğer eylemlerden daha fazla fayda üretmesine bağlayan bir etik teoridir. Bu teorinin merkezinde “fayda ilkesi” (the principle of utility) yer almaktadır. Bu ilke mümkün olan en yüksek sayıda insanın, mümkün olan en yüksek miktarda mutluluğunu ifade eder. Bu nedenle fayda ilkesine aynı zamanda “en yüksek mutluluk ilkesi” (the greatest happiness principle) da denmektedir. Buna göre, eylemde bulunan birey, yapacağı eylemin doğru ya da yanlış olduğuna karar verirken eylemin ortaya çıkarması muhtemel olan haz ve acı miktarını değerlendirmek ve birini ötekine karşı tartmak zorunda kalacaktır. İşte bu ihtiyacın bilincinde olan Bentham, yeni etik biliminin muhatabı olan ahlaki faile bu noktada yardımcı olmak için tabiri caizse bir yol haritası vermiştir. Bu yol haritasının adı “felicific calculus”tur. Felicific Calculus bir eylemi yedi niteliğinden hareketle ortaya koyar; 1. Yoğunluğu 2. Süresi 3. Kesinliği ya da kesinsizliği 4. Yakınlığı ya da uzaklığı 5. Doğurganlığı 6. Sağlığı 7. Kapsam.

Kuşkucu Mantık: Sextus Empiricus Örneği

Sextus Empiricus'un metinlerinden yola çıkılarak genel olarak Şüphecilerin bir mantık anlayışları olduğunu savunulmamaktadır. Yani, Aristoteles'in kurucusu sayıldığı, Klasik Mantık'tan farklı bir mantık anlayışları olduğu düşünülmektedir. Sextus Empiricus'un metinlerini temel almamızın nedeni, bugün elimizde kuşkuculuğa dair, kuşkucuların kaleminden çıkmış en eski eserler olmasıdır. Bu sunumda, öncelikle bu mantığın temel ilkelerini gösterdikten sonra, klasik mantık ile kuşkucu mantığın karşılaştırması yapılacaktır. Sextus Empiricus'a göre Kuşkuculuğun en temel ilkesi şudur: "Her muhakemeye karşı onunla eşit başka bir muhakeme yürütülebilir. Bu ilkedен hiçbir dogmaya esir olmamız gerektiği sonucu çıkar". Bu çalışmanın önemli sonuçlarından biri postmodernizmin kuşkucu mantık üzerine kurulduğunun ortaya çıkmasıdır. Birincisinden daha önemli bir diğer sonuç ise; Batı Felsefesi Tarihi, en azından Platon ve Aristoteles'ten beri, kuşkuculukla mücadelenin tarihidir. Eğer postmodernizmin temelleri, aslında Hume'den beri batı felsefesine kuşkuculuk hakimdir, kuşkuculuğun temelleri olduğunu ortaya koyarsak, bu kuşkuculuğun öyle eski çağlarda ortaya çıkmış ve filozoflar tarafından hileleri ifşa edilmiş düzenbazlıklar olmadığı, aksine üzerine yeniden düşünmek gerektiğini göstermiş olacağız.

Çağdaş Dil Felsefesi Anlam Probleminde İki Karşıt Eğilim

Çağdaş dil felsefesinin üzerinde durduğu konu, anlam problemini bütün yönleriyle açıklayacak genel bir kuramın oluşturulmasıdır. Bu noktada ilk yaklaşım dildeki tek tek bütün anlam birimlerinin dünyadaki şeylere karşılık geldiğini, dildeki her sözcüğün bir şeye, her tümceninse belli bir olgu bağlamına gönderme yaptığını savunan göndergeci anlam görüşüdür. Wittgenstein'in Tractatus Logico-Philosophicus adlı yapıtında ortaya koyduğu resim kuramının doruk noktasını oluşturduğu bu görüş doğrultusunda düşünmeyi sürdürmüş felsefeciler arasında G. E. Moore, B. Russell, R. Carnap, W Quine adları öne çıkmaktadır. Bu düşünce çizgisinin en ayırt edici özelliği, bir önermeyi anlamlı kılan önermenin ilkece doğrulanabilir olması olduğudur. Buradan hareketle anlam sorununun gerçekte bir doğruluk sorunu olduğu sonucuna varmışlardır. Anlam problemindeki diğer yaklaşım ise Wittgenstein'in ikinci dönemini yansıtan oyun kuramı adıyla da anılan kullanımcı anlam öğretisidir. Kullanımbilimsel çözümün en tipik örneklerini J. L. Austin, J. R. Searle ve H. P. Grice'te bulmaktayız. Mantıkçı pozitivistlerin doğrulanabilirlik ilkesine karşı çıkan bu filozoflar, olgusal bildirimler dışındaki tümceleri de kapsayacak bir anlam kuramı oluşturmayı hedeflemişlerdir. Bu yüzden doğrudan olgusal saptamalar olanlar dışındaki tümce örneklerini, özellikle günlük dilde sık sık kullanılanları ele almışlardır. Bu anlayışa göre, anlam görüngüsü belli bir dil topluluğu içinde belli bir yaşam biçimi çerçevesinde toplumsal uzlaşılıyla belirlenmiş birtakım kurallar uyarınca oynanan bir dil oyunu olarak temellendirilmektedir. Bu anlamda bir şeyin anlamını öğrenmek demek o şeyin belli bir bağlamda nasıl kullanıldığını öğrenmek, yani o şeyi uygun biçimde kullanabiliyor olmak demektir. Dil, günlük etkinliklerin bir parçası olarak görülür ve böyle bir bağlantılılık içinde değerlendirilir. Anlam sorunda bu yaklaşımla baş gösteren kırılmayla birlikte anlam sorunları yerine daha çok dilsel kullanım sorunlarının ele alındığı bu soruşturma çerçevesinin en önemli kavramı söylemek ile yapmak arasında geleneksel olarak yapılan ayrımı kaldırıp, aslında bu iki edimin bir ve aynı şey olduğunu gösterme eğilimidir. Bu çalışmada, çağdaş dil felsefesinde anlam probleminin değerlendirilmesi ve göndergeci anlam kuramı ile kullanımbilimsel anlam kuramının karşılaştırılması amaçlanmaktadır.

Matematiksel Önermelerin Fiziksel Gerçeklilik ile İlişkisi

Bu çalışmada Öklid Geometrisinin temel postulları ve temel teoremleri verilecektir. Geometrinin elde ediliş yöntemi olan tümdengelimsel metodun izahına çalışılacaktır. Böylelikle matematiksel bilginin doğasına ilişkin bir resim çizilmeye çalışılacaktır. Bilgi Felsefesinin en temel tartışmalarından olan, tutarlı bilginin gerçeklikle ilişkisine değinilecektir. Bilim Tarihinin önemli dönüm noktalarından olan Öklid dışı Geometrilerin yapısı incelenecek, bazı matematiksel önermelerin ve nesnelerin farklı geometrilerde, nasıl farklı şeylere tekabül ettiği anlatılacaktır. Buradan geometrinin zihinsel olanla fiziksel olan arasındaki tercihi değinilecek ve matematiksel bilginin kıymeti harbiyesi tartışılacaktır. Matematiksel önermelerin üretiliş yöntemi olarak kurgusal olması ve aynı zamanda fiziksel dünyaya dair can alıcı şeyler söyleyebilmesi nasıl bir problemi beraberinde getirecektir. Çalışmanın amacı epistemolojideki bu tartışmaların, geometrik kavramlardaki temeline inebilmek, böylelikle tartışmadaki temel belirleyicilerden biri olan, matematiksel önermeler ve onlara yüklenen anlam olduğu vurgusunu yapabilmektir. Bilimsel olanı matematiksel olanla daraltan modern bilim düşüncesinin, bu yanılgıya matematiksel bilgiye yüklediği fazlaca anlamdan kaynaklandığı düşünülürse, bu çalışmanın gerekliliği de anlaşılmış olur.

7. Oturum

19. Yüzyıl Osmanlı Sosyal Tarihi

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Mesut AYAR

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon III

14:30-16:00

Ayşe Hümevra ATAMAN

İstanbul'da Doksanüç Muhacirleri ve Basiretçi Ali Efendi'nin Şehir Mektupları

Çağatay SARP

Tanzimat Hareketlerinin Osmanlı-Türk Toplumsal Yapısı Üzerindeki Etkileri

Mehmet YILDIRIM

Çağdaş Sosyalizmin Osmanlı İmparatorluğu'na Girişi (1871-1914)

İstanbul'da Doksanüç Muhacirleri ve Basiretçi Ali Efendi'nin Şehir Mektupları

1877-78 Osmanlı Rus Savaşı esnasında özellikle Rumeli'de yaşayan Osmanlı tebaası memleketlerini terk ederek geride kalan Osmanlı topraklarına sığınmışlardır. Osmanlı Devleti bu süreçte, muhacirlere birçok konuda yardım sağlamış ve onları Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde özellikle boş arazilerde iskan etmeye çalışmıştır. Rumeli'den kaçan muhacirlerin birçoğu tren ve gemilerle İstanbul'a gelmiş ve devlet tarafından iskan yerlerine gönderilene kadar İstanbul'daki çeşitli özel ve kamu binalarında yaşamak durumunda kalmışlardır. 1877-78 yıllarında İstanbul'a yaklaşık 200.000 muhacir gelmiştir. Bu muhacirler birçok sıkıntıyla karşılaşmış, aynı zamanda da şehir hayatında çeşitli sorunlara sebep olmuşlardır. Muhacirlerin karşılaştığı sıkıntılar dönemin yerli ve yabancı gazetelerine, yabancı konsolos raporlarına ve hatıralara konu olmuştur. Bu çalışmada, Basiretçi Ali Efendi tarafından kaleme alınan ve dönemin en çok satan ve okunan gazetesi olan Basiret Gazetesinde yayınlanan İstanbul (Şehir) mektuplarının muhacirlere nasıl yaklaştığı ve onların durumlarını nasıl tasvir ettiği incelenmiştir. Bu mektuplar, muhacirler ile İstanbul halkı ve devlet birimleri arasında bir aracı işlevi görmüştür. Bu vesile ile muhacirlerin sesi duyurulmuş; halk, siyasiler ve sivil toplum kuruluşları yardım için seferber olmuştur.

Tanzimat Hareketlerinin Osmanlı–Türk Toplumsal Yapısı Üzerindeki Etkileri

Gelişme dönemi sonunda Batı ile arasındaki dengeler kendi aleyhine bozulan çok uluslu bir sosyal yapıya sahip Osmanlı Devleti, bir yandan Batı kaynaklı dış baskıları gidermek, diğer yandan da toplumsal bütünleşmeyi tesis edebilmek adına 1839’da bir dizi yeniliği öngören Tanzimat Fermanı’nı ilan etmiştir. Bu çalışmada dönemin devlet erkanının Osmanlı Devleti’nin içinde bulunduğu sıkıntılı duruma çareler ararken toplumsal bütünlüğü sağlamak adına gayretleri ve bu çabaların doğurduğu neticeler irdelenmektedir. Tanzimat Fermanı’nı hazırlayan unsurlar, Tanzimat’ın sosyal hayata sunduğu yenilikler, Tanzimat’ın ilan edildiği dönemdeki idari, mali, siyasi ve toplumsal vaziyet, Tanzimat Fermanı’nın uygulanmasındaki güçlükler ve yeniliklere sosyal tepkiler irdelenmekte olup, neticeleriyle beraber değerlendirilmekte olan Tanzimat Hareketlerinin Osmanlı–Türk toplumsal yapısı üzerindeki bütünleşme, çözülme ve değişim yönündeki etkilerine değinilmektedir. Ayrıca bu hareketlerin 1839’dan günümüz Türk toplumuna tevarüs eden kalıntıları da ele alınmaktadır. Bütün bunlar yapılırken, gözden geçirilen literatür ile elde edilen verilerin tarihsel sosyolojik bir yorumlamayla analiz edildiği çalışmada bahse konu tarihi olayın Türk Toplumuna ile epistemolojik ilişkisi üzerinde durulmaktadır. Çalışma, aksülamelleri günümüzde dahi hissedilen tarihi bir toplumsal olayın tarihsel sosyoloji bağlamında yorumlanması açısından yadsınamaz bir boşluğu doldurmaktadır.

Çağdaş Sosyalizmin Osmanlı İmparatorluğuna Girişi (1871-1914)

“Çağdaş Sosyalizmin Osmanlı İmparatorluğuna Girişi” adlı bu araştırma projesinde, Osmanlı imparatorluğuna sosyalizmin girişi, ilk Osmanlı sosyalistleri, ilk Osmanlı sosyalistlerinin faaliyetleri, bu faaliyetlerin Osmanlı ve Türk siyasi hayatına yansımaları ele alınacaktır. Osmanlı aydınlarının sosyalizme bakış açıları ve bu bakış açılarını oluşturan düşüncelerin alt yapıları incelenecektir. Osmanlı İmparatorluğu sınırları dâhilinde bulunan gayr-ı Müslim ulusların sosyalizme yaklaşımları bu konu çerçevesinde ele alınacaktır. Sanayi Devrimine paralel olarak ortaya çıkan sosyalizm, kendisine Osmanlı topraklarında da yer bulmuştur. Sanayi toplumu olmayan Osmanlı imparatorluğunda, sosyalist düşüncenin yansımaları cevaplanması gereken önemli bir soru olarak karşımıza çıkmaktadır. Osmanlı aydınlarının sosyalizme karşı bakış açısını oluşturan sosyalist düşüncenin alt yapısının incelenmesi, Osmanlı aydınlarının düşüncelerinin anlaşılmasını açık bir hale getirecektir. Sosyalist düşüncenin, Osmanlı İmparatorluğunda evvela gayrimüslimler arasında yankı bulması da dikkat çekici bir husustur. Osmanlı İmparatorluğunda sosyalist hareketler konusunda daha önce yapılan çalışmaların taraflı olması ve bu çalışmalarda sosyalist düşüncenin temeline inilmemesi konuyu anlaşılabilir bir hale getirmektedir. Yine tüm bu soruların tek bir çalışmada olmaması bize bu çalışmayı zorunlu kılmaktadır.

8. Oturum

Ötekine Yaklaşmak ve Ötekini Anlamak-I

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Lütfi SUNAR

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon IV

14:30-16:00

Ahmet Ayhan KOYUNCU

*Özne ve Hakikat Bağlamında Modern ve Postmodern Epistemolojinin Eleştirisi:
Vasat'ı Yakalama Üzerine Bir Deneme*

İslam CAN

*Çokkültürlülük Tartışmaları Işığında Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AK Parti)
Çokkültürlü Politikalarını Anlamaya Giriş*

Emine DALICI

Öteki İle Çarpışma

Özne ve Hakikat Bağlamında Modern ve Postmodern Epistemolojinin Eleştirisi: Vasat'ı Yakalama Üzerine Bir Deneme

Bilgi türlerinden bir tanesi olan bilimsel bilgi, modern özellikleriyle yeni çağda ortaya çıkmıştır. Olgucu temellerini İngiliz Ampirizminde, idealist temellerini Fransız Ansiklopedistlerinde ve Saint Simon - Comte Pozitivizminde bulan modern bilimin en önemli özellikleri evrensellik ve nesnellik iddiasıdır. Bu iddianın temelinde hümanizmin “tanrısal öznesi” ve hakikatin bütün çıplaklığıyla pozitif bilimler aracılığıyla bilinebileceği varsayımı yatmaktadır. Ancak 20.yüzyılın özellikle ikinci yarısı bu iddiaların kıyasıya eleştirildiği bir dönem olmuştur. Modern bilim, Frankfurt Okulu mensupları ve post-modernist düşünürler tarafından sert bir şekilde eleştirilmiştir. Modern bilimin eleştirilmesi, bilgiye ilişkin farklı bir yaklaşım ortaya çıkarmıştır. Post-modern bilgi teorisi olarak da adlandırılan bu yaklaşım, modernliğin tüm iddialarını yıkıcı bir şekilde eleştirmiş ve bu iddiaların meta anlatılar olduğunu ileri sürmüştür. Evrensel ve nesnel bir bilimin mümkün olamayacağını öne sürerek, bilgiyi iktidar, direniş, yerel ve kısmi bağlamlar çerçevesinde ele almıştır. Ancak bu yaklaşım da öznenin konumu ve hakikatin çoğulluğu söylemleri ile beraberinde epistemolojik bir kriz meydana getirmiştir. Her iki yaklaşımda aşırılıklar içermektedir. Özne ne modernliğin “tanrısal” öznesidir, ne de bütünüyle iktidarın belirlediği bir “uyruk”dur. Hakikat de ne modern bilimin iddiası gibi sadece bilimle elde edilebilen bir şeydir, ne de çoğul bir yapıya sahiptir.

Çokkültürlülük Tartışmaları Işığında Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AK Parti) Çokkültürlü Politikalarını Anlamaya Giriş

Günümüz dünyası insanlık tarihinde hiç olmadığı kadar, kültür, dil, etnik yapı gibi farklılıkları barındıran zengin bir mirasa sahiptir. Bu farklılıklar her zaman bir dünya zenginliği olarak değil özellikle yaklaşık yarım asırdan bu yana birçok ülke için sosyal, siyasal ve ekonomik problemlerin de bir parçasını oluşturmaktadır. Ekonomisinin sürdürülebilirliğini sağlamaya çalışan ve diğer ülkelerden önemli ölçüde göç kabul eden Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa ülkelerinin yanı sıra, iki dünya savaşı yaşamış dünyanın imparatorluklarının dağılmasından sonra ortaya çıkan ulus-devletlerde, yapay sınırlarla bölünmüş etnisitelerin yaşadığı problemler, çokkültürlülük tartışmalarını olabildiğince körüklemektedir. Ayrıca Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda gibi coğrafi keşifler sonucunda, yerli halka rağmen İngiliz ya da Fransızların büyük insan yığınlarıyla yerleştiği ülkeler de bu çokkültürlülük tartışmalarının merkezinde bulunmaktadır. 1990'lardan itibaren ve özellikle Charles Taylor'ın tanınma politikası teziyle başlayan çokkültürlülük tartışmaları, Habermas, Kymlicka ve Parekh gibi düşünürlerin de katılımıyla günümüzde de hala sıcaklığını korumaktadır. Bu çalışmada çokkültürlülük tartışmaları bağlamında resmi ideolojinin ürettiği Türkiye'nin ötekilerinin durumları ele alınacak, Osmanlı dönemi millet anlayışına da kısmen değinerek, ve 2001 yılından günümüze hükümet politikaları ışığında Türkiye'nin çokkültürlülük politikaları değerlendirilecek ve Taylor, Habermas ve Kymlicka'nın çokkültürlülüğe yönelik düşünceleri temelinde bir Türkiye çokkültürlülüğü okuması yapılacaktır.

Öteki ile Çarpışma

“Öteki” mitosu bir grubun tarihini, kimliğini, ahlaksal konumunu oluştururken geçmiş ve bugüne ait her şey bu senaryo içinde bütünleşir ve anlam kazanır. “Öteki”ni düşünme, kişinin kendini tanımlama çabasında başlasa da, “öteki”nin kurgu düzeyinde inşası, modern zamanlarda, sosyal olanın gerçekliği içinde sağlanmaktadır. Öteki olmayan yani ben/biz, aşkın olanla ilişkisi sekteye girdiğinde, kendini tanımlayabilmek ve olumlayabilmek için başka bir “öteki” inşa etmek zorundaydı. Ayırt edici özelliğini “ötekini”, “ırk” üzerinden oluşturan “ben”, bu defa ırk kavramının katı sınırları içinde kendini tanımladı. Öteki ile çarpışmanın daha nadir olduğu bir zamanda, bu tanımlama mümkün olabilirken, herkesin birbiriyle, gerek yüz yüze, gerek farlı teknolojik araçlarla yoğun bir ilişki biçiminde olduğu, geç modern ya da post modern olarak tanımlanan zamanda ötekini aynı netlikle tanımlamak mümkün mü? Melezleşmenin artması ırk kavramını daha da belirsiz hale getirirken “öteki”ni nasıl tanımlayacağız? Bu çalışmada, Bauman’dan hareketle, katı sınırların akışkan bir hale geldiği post-modern zamanda, mutlak “öteki”den, müphem “ötekiye” geçişi, anlam ve birlik arayışı içerisinde yabancı, endişe, aidiyet, şaşkınlık ve hınç kavramları çerçevesinde, ayırım çizgisinde ötekiler türeterek, öteki ile yaşamada sınırın katı bir halden keyfi bir hale gelişini resmetmeye çalışacağım.

9. Oturum

Fıkıh Tarihi ve Usulü-I

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Ali KAYA

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon IV

14:30-16:00

Azar ABBASOV

Fıkıh Usulünde Irak-Orta Asya Hanefileri Arasındaki Farklılık Noktaları:

Alâeddin Es-Semerkandi Örneği

Davut EŞİT

Gazzâlî'nin Ebu Hanife Eleştirisi

Elif DEDE

Mezheplerin İhtilaflarını Tearuz Eden Ahkam Hadislerini Uzlaştırma Yönünde

İmam Şa'rânî'nin "Mizan" Prensibi

Fıkıh Usulünde Irak-Orta Asya Hanefileri Arasındaki Farklılık Noktaları: Alâeddin Es-Semerkindî Örneği

Çalışmamızda, fıkıh usulünün olgunlaşma döneminin önemli eserlerinden birinin müellifi olan Alâeddin es-Semerkindî'nin (v.539/1146) Mîzânü'l-usûl'ü kapsamında, Irak-Orta Asya Hanefiliği arasında usul konularında var olan farklılığa dikkat çekeceğiz. Semerkindî'nin söz konusu eseri, mezhep içerisinde kendinden önce bu alanla ilgili yazılmış eserlere nispetle bazı farklılıklar arz etmektedir. Bu farklılığı oluşturan en önemli özelliklerden biri, eserin Orta Asya bilhassa Semerkant Hanefileri ile Iraklı selefleri arasındaki ayrımı daha net göstermesidir. Daha önceki eserlerde bu ayrımı gösteren uygulamalar var ise de bu ayrım, Semerkindî'de olduğu kadar açık, net ve kapsamlı değildir. Eserinin giriş kısmında, mezhep içerisinde daha önce yazılmış usûl eserlerinin özelliklerine değinen Semerkindî, bu alanda eser yazmış bazı müelliflerin eserlerinde fikhî ilkelerin kelâmî ilkelerle uyumu konusunda yeterince duyarlı olmadıklarını, karşı görüşlere meyl ederek zaman zaman Hanefî (yani Mâtürîdî kelâm) ilkelerine ters görüşler ortaya koyduklarını ve dolayısıyla muhaliflerin görüşlerini savunur duruma düştüklerini söylemektedir. Onun dikkat çektiği diğer önemli bir nokta ise, Mâtürîdî'nin temsil ettiği Semerkant okulunun bu konuda usûl ve fûru bütünlüğüne dikkat ettiği, bunları birbiriyle bağlantılı düşünen yöntemi benimsemiş olmalarıdır. Yapacağımız bu çalışma, Hanefî mezhebi içerisinde fıkıh usulü konularında zamanla oluşan farklılıkları ve mezhep içinde ortaya çıkan farklı söylemleri göstermesi açısından önem arz etmektedir.

Gazzâlî'nin Ebû Hanife Eleştirisi

Bu  alıŐmada Gazzâlî'nin Ebû Hanife'ye yönelttiği iddia edilen eleştirilerin Gazzâlî'ye aidiyeti tartiŐılacaktır. Onun el-Menh l adlı eserinde yer alan bu eleştiriler ona ait ise bu eleştirilerin yaşadığı dönem itibariyle nasıl okunması gerektiği ve Gazzâlî'nin bu eleştirileri yazmasındaki nedenler irdelenecektir. Bu bakımdan Gazzâlî'nin yaşadığı ve eğitim gördüğü ortamın bir resmi sunulacak ve buradan bu eleştirilerin kaynağı tespit edilmeye çalışılacaktır. Gazzâlî'nin ilmi hayatı bir bütün olarak ele alınıp bu eleştirilerin onun ilmi hayatında nasıl konumlandırılması gerektiği tartiŐılacaktır.

Mezheplerin İhtilaflarını ve Tearuz Eden Ahkam Hadislerini Uzlaştırma Yönünde İmam Şa'rânî'nin "Mizan" Prensibi

Çelişkili gibi görülen hadislerin anlaşılmasını sağlamak ve çelişkileri gidermek için ya bu kavillerden ilkinin ilga edip zaman bakımından sonra söyleneni kabul etmek suretiyle nesh yöntemine başvurulur. Ya da cem ve te'lif yoluyla aralarını bulma ve böylece her ikisiyle de amel etme yoluna gidilir. Mısırlı alim Abdulvahhâb eş-Şa'rânî'nin(v. 973/1565) 'mizan yöntemi' de birinin emrettiğini ötekinin nehyetmesi şeklinde varit olan fikhî hadislerin ve mezhepler arasındaki ihtilafların uzlaştırılması esasına dayanır. Şa'rânî'nin yaşadığı dönemde içtihat faaliyetleri duraklayıp mezhep taassubu artmış, bir mezhepte olan kişinin diğer mezhep müçtehitlerini inkarı yaygınlaşmıştır. Bunun üzerine o, kendisi Şafîî olmasına rağmen aslında bütün mezheplerin hükümlerini şeriatın kaynağından aldığını ifade ederek bir mezhebin diğer mezhepten üstün olmadığını, kişinin hangi mezhebe bağlansa o mezhebin yolundan giderek şeriatın ilk menbaini ulaşabileceğini ifade eder. Mezheplerin ihtilaf ettiği hükümlerin ve çelişkiliymiş gibi görünen hadislerin mizanın iki mertebesi olan 'tahfif' ya da 'teşdîd'den veya 'azimet' ya da 'ruhsat'tan birine raci edileceğini ifade etmektedir. Çünkü ona göre ismet sıfatına sahip olan Hz Peygamber sözlerinde tenakuza düşmekten beridir ve alimler de Hz Peygamber'in varisleridir. Bu yüzden şeriat ilmine vakıf oldukları kadar hakikat ilmine de sahip olan müçtehit mezhep imamları hükümlerini şeriatın menbaından almışlardır ve içtihatlarında mûsibtirler. Ancak istinbat olunan ihtilaflı hükümlere muhatap olan kişiler hissi ve dini yönden farklı güç ve kuvvette oldukları için mizanın 'teşdîd' ve 'tahfif'e raci olan mertebelerinden kendine uygun olanı ile amel eder. İmam Şa'rânî, 'mizan' ismini verdiği bu yöntemi Kitâbu'l-Mizân isimli eserinde etraflıca açıklamış, nasıl uygulanacağını ihtilaflı fikhî hadisler ve fikhî hükümler üzerinde göstermiştir. Bu çalışmada Şa'rânî'nin de ifade ettiği gibi ilk defa kendisinin ortaya koyduğu özgün bir yöntem olan 'mizan yöntemi'nin söz konusu uzlaştırma işlevi tahlil edilecek ve kişiye çelişkili hadisleri ve fikhî hükümleri değerlendirmesi noktasında bakış açısı kazandırılmaya çalışılacaktır. Esas olarak faydalanacağımız kaynak İmam Şa'rânî'nin yukarıda zikredilen Kitâbu'l-Mizan isimli eseridir.

10. Oturum

İLEM Lisans Oturumu

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa KARA

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon I

16:30-18:00

Hamza ALKAN

Mustafa Sabri Efendi, Beyanüllhak ve 1908 Devrimi

Semih SÖĞÜT

AK Parti Sonrası Süreçte Aydınlik Hareketinin Dönüşümü: Kıbrıs Örneği

Enver MENGÜ & Muttaki KOLBASAR

İslamcı Tutum ve Hassasiyetlerin Ekonomik Algı ve Pratikler Üzerindeki Etkisi

Gökhan ŞENER

Bakışın İktidarı/İktidarsızlığı: Lacancı Bir Film Eleştirisi

Mustafa Sabri Efendi, Beyanülhak ve 1908 Devrimi

Dinin modernleşme ile imtihanı 18. yüzyıldan bu yana giriftleşerek devam etmektedir. Bu sürecin İslam Dini ve Osmanlı Devleti'ndeki yansımaları ise 19. ve 20. yüzyıllarda yoğun şekilde yaşanmıştır. Ulema, laik aydınlar ve devlet adamları modern ve batılı meydan okumalara tutarlı yorumlar ve uygulanabilir çözümler getirmeye gayret etmişlerdir. Bu fikir adamlarından olan ve günün problemlerine İslami çıkış noktaları arayan isimlerden birisi de bir dönem Şeyhülislamlık da yapmış olan Mustafa Sabri Efendi'dir. Bu minvalde sesini başmuharrirliğini yaptığı dini, edebi, fenni ve siyasi bir gazete olan Osmanlıca olarak 1908 yılında yayım hayatına başlayan Beyânülhak vesilesiyle duyurmuştur. Gazetenin yayımlanma tarihi göz önüne alındığında 24 Temmuz 1908 tarihinde yeniden ilan edilen meşrutiyet konusuna fazlasıyla değinildiği tahmin edilecektir. Dönemin baskıcı istibdadına karşı kazanılmış bir zafer olarak algılanan, İttihat ve Terakki tarafından gerçekleştirilen bu devrim karşısında Mustafa Sabri Efendi'nin geliştirdiği refleks ve yorumlar incelenecektir.

AK Parti Sonrası Süreçte Aydınlik Hareketinin Dönüşümü: Kıbrıs Örneği

3 Kasım 2002 tarihinde başlayan Ak Parti iktidarı ve sonrasındaki gelişmeler Türkiye’yi daha önce olmadığı kadar global sisteme entegre etmiş, liberal fikirlere açık hale getirmiştir. Bu da varoşlunu 1980’lerde tamamlayan liberal hareketlerin yeniden güç kazanmasına neden olmuştur. Liberal hareketlerdeki bu gelişmeler, anti-tezleri olarak görülen sosyalist hareketleri de etkilemiş, onların da içlerinde bulundukları kendi “cephe”lerini düzeltmelerini sağlamıştır.

Bu çalışmada sosyalist hareketin niceliksel büyüklüğüne ve tarihsel devamlılığına rağmen göz ardı edilen hareketlerinden Aydınlik hareketi ve yasal siyasi oluşumu İşçi Partisi’nin söz konusu tarihten itibaren geçirdiği değişimler incelenecektir. Belirtilmiş süreç zarfında hareketin söylem ve eylem bazındaki değişikliklerinin hareket bağlamlarınca nasıl algılandığı ve onlar üstünde ne gibi etkiler yaptığı da ele alınacak konular arasındadır.

Çalışma; günlük yayın organı Aydınlik Gazetesi, aylık teorik dergileri olan Teori dergisi ve gerekse hareket mensuplarının şahsi tanıklıkları (mülakatlar) incelenecektir. Bununla birlikte diğer sol fraksiyon mensuplarının gözlemlerinden, değerlendirmede kolaylık sağlaması açısından faydalanılacaktır. Bu bağlamda bilhassa legalite, Maoizm, Milliyetçilik, Kemalizm, Kıbrıs meselesi, derin devlet ve Ergenekon davası gibi konulardaki görüşleri ele alınacaktır.

İslamcı Tutum ve Hassasiyetlerin Ekonomik Algı ve Pratikler Üzerindeki Etkisi

Bu araştırma İslamcı iş adamı ve sermayedarların zihinlerindeki ekonomi ve piyasa algısına dair olup dindarlığın ve İslamcı hassasiyetlerin, insanların mevcut ekonomik yaşama ilişkin algılarına ve sosyal pratiklerine etkilerini görmek amacını taşır. Bu amaca yönelik olarak çalışılan ve karşılaştırılan gruplar, İslamcı tutum ve hassasiyetlere sahip olduğunu dile getiren orta ölçekli işletme sahipleri ve yine aynı hassasiyet ve tutumları kurumsal olarak dile getiren katılım bankalarında çalışan yöneticiler olmuştur. Çalışma yapılandırılmış görüşme yoluyla, belirtilen grupların ekonomik pratiklerini görmeyi ve bu pratiklerin arkasındaki düşünce yapısına dair ipuçları elde etmeyi hedeflemektedir. Çünkü klasik düşünürlerin tamamında ortak olan fikir; geleneksel toplumdan modern toplumlara geçişin başat aktörünün sermayedar sınıf olduğu fikridir. Burjuva, kapitalist gibi kavramlarla nitelendirilen kişiler ve toplumsal sınıflar klasik düşünürler tarafından sistem kurucuları ve daha da önemlisi taşıyıcıları olarak görülmüşlerdir. Aynı zamanda İslamcı akımının tarihsel bir tanımının yapıldığı çalışmada yapılandırılmış görüşme metoduyla ekonomi alanındaki aktörlerden elde edilen bilgiler bu doğrultuda değerlendirilmiştir.

Bakışın İktidarı/İktidarsızlığı: Lacancı Bir Film Eleştirisi

Psikanalitik sinema teorisi, Lacan'ın Ayna Evresi makalesinde geliştirdiği imgesel–simgesel–gerçeklik kategorilerinin sinemaya yansıtılmasıdır. Lacancı sinema teorisyenlerine göre sinema ayna evresi gibi imgeseldir. Lacan'ın imgesellik düşüncesi öznenin kendisinde ve algıladıklarında bir bütünlük yanılsaması oluşturur. İmgesel özneye dayattığı yanılsama hissinin başarısını, öznenin kendisinde ve dünyasında neyin kayıp olduğunu göremeyeceği bir aldanıma sokmasıyla gerçekleştirir. Lacan'ın ikinci evresi olan simgesel düzlem ise, imgeselin dağınık dünyasını düzene sokar ve sağlamlaştırır. “Dilin alanı olarak simgesel, kendimizi, dünyamızı ve kendimiz için benimsediğimiz kimlikleri netleştirerek yaşamımızı kurarız.” Ben'in özneye dönüşürken ona verilen veya kazanılmış kimlikler üzerinden kendisini tanımlar. Lacan'ın Gerçek'i ise, imgesel tarafından gizlenen ve simgesel düzenin tamamlanmamışlığın, eksikliğin belirtisidir.

53

Özne simgesel anlamda bu eksikliği ifade etmeye kalktığında eksik, tatmini mümkün olmayan (objet petit a) arzuya dönüşür. Lacan'a göre arzunun nedeni ile nesnesi arasında var olan uyumsuzluktan dolayı arzu tatmin edilemez. Bu noktada arzu, öznenin simgesel gerçeklikten çıkıp Gerçek'e ulaşma aracıdır. Objet petit a somut bir varlık olmayıp görsel alandaki bir boşluktur. Gerçek'in bir tezahürü olan bakış, sinemadaki bu boşluğu ortaya çıkarır. Erken dönem Lacancı sinema teorisyenleri imgesel ve simgesel gerçeklik düzleminde kaldığı için bakışın bu özelliğini gözden kaçırmıştır.

Slavoj Žižek'in yeni bir Lacan yorumlaması ortaya atmasıyla birlikte ilk dönem teorisyenlerin kaçırdığı Gerçek'i yeniden gündeme getirmeye çalışmıştır. Bu çalışma Lacan'ın Žižek yorumu üzerine yoğunlaşmıştır. Žižek'in çok önem verdiği bir yönetmen olan Alfred Hitchcock'un Sapık filmi örnek alınarak oluşturulmuştur. Hitchcock'un bu anlamda Lacan ile bağlantısı Büyük Öteki, nesnenin özneyi gözetlemesi, nesnenin yüce niteliği gibi kavramlar üzerinden kurulmuştur. Hitchcock'un seçiliş amacı hem Žižek'in çok önemsemiş olduğu bir yönetmen olmasından hem de filmin sonunda Gerçek'in ortaya çıkmasıyla Lacan'ın Gerçek kavramsallaştırılmasının imkânını görmek içindir.

11. Oturum

Çağdaş Türk Düşüncesi

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Bedri MERMUTLU

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon II

16:30-18:00

Ahmet GÜVEN

Nurettin Topçu'da Basın Ahlakı

Betül ÇABA

Namık Kemal Fikriyatında Fıkıh ve Şeriat

Mahmut ÇALIŞKAN

Çağdaş Türk Düşüncesi Bağlamında Filozof Rıza Tevfik'in

Bazı Etik-Politik Değerlere Yaklaşımı

Turgay YERLİKAYA

Teknolojik Determinizm ve Tüketim Toplumu İçten ve Dünnyadan Bakışlar:

Nurettin Topçu ve Batı Düşüncesinin Mukayesesi

Nurettin Topçu'da Basın Ahlakı

Nurettin Topçu, Türk düşünce hayatının 20. yüzyıldaki en önemli ve en üretken kalemlerindendir. Topçu, isyan ahlakı, hareket, vicdan, sorumluluk, Anadolu Sosyalizm'i gibi kavramlarla anılır. Ahlak felsefesi üzerine yaptığı doktora çalışması onun düşüncesinin temelini oluşturur. Topçu'yu farklı kılan onun herhangi bir kategoriye sığdırılmaz oluşudur. Hayatının merkezine kendi felsefesini koyan Topçu, siyaset, iktisat, kültür, medeniyet, sanat, spor, kısacası hayatın her alanına ilişkin fikirler üretmiştir. Doğal olarak milletlerin hayatında önemli bir rol oynamaya başlayan basın hakkında da yazılar yazmıştır. Özellikle 1950'li ve 1960'lı yıllarda yazdığı yazılarında gazete, radyo ve sinemaya dair düşüncelerini dile getirmektedir. Düşünce hayatımızda önemli bir yer işgal ettiği halde önemi yeterince anlaşılmamış olan Topçu'nun basın hakkındaki düşünceleri üzerine daha önce müstakil bir çalışma yapılmamıştır. Topçu'nun basına getirdiği eleştirileri ve önerdiği çözümlerini tespit etmeye çalıştığımız bu çalışmanın, vahşi kapitalizmin geldiği son noktada çözüm arayışlarına katkı sağlayabileceği kanaatindeyiz. Bu çalışmada öncelikle etik ve ahlak kelimelerinin ne manaya geldiği kısaca açıklanmaya çalışılmıştır. İkinci olarak basın etiğinin mahiyeti ve son birkaç yüzyılda nasıl değişim geçirdiği, otoriter anlayış, liberal anlayış ve toplumsal sorumluluk anlayışı çerçevesinde anlatılmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölümde Topçu'nun ahlak felsefesi ve bu felsefeyi meydana getiren temel kavramlar üzerinde durulmuştur. Dördüncü ve son bölüm ise Nurettin Topçu'nun ahlak felsefesi üzerinden basına bakışa ayrılmıştır.

Namık Kemal Fikriyatında Fıkıh ve Şeriat

Namık Kemal meşrutiyet dönemini etkileyen, kanunlaştırma faaliyetlerinde ve toplumun dönüşmesinde etkin rol oynayan başat bir isimdir. Yeni yol arayışında olan ve büyük dönüşümlere hazırlanan Osmanlı toplumunun rotasını belirleme açısından Namık Kemal'in fikirleri büyük önem arz etmektedir. Bu sebeple Namık Kemal'in fikir yapısını oluşturan kavramların anlam dünyasına inerek düşüncelerini tetkik etmek gerekmektedir. Hem ilmi alanda hem de içtimai ve siyasi alanda önemli bir konumda olan fıkıh ilminin kavramlarının Namık Kemal'in fikir dünyasında nasıl ve ne şekilde yer ettiğini tespit etmek Osmanlı toplumunun nasıl dönüştüğünü tespit etmeye yardımcı olacaktır. Hürriyet ve hak kavramını merkeze alarak fikir dünyasını inşa eden Namık Kemal şeriat ve hukuku da bu minvalde değerlendirmektedir. Namık Kemal bu bakış açısıyla fıkıhın konumunu, uygulamaları ve hukukun kaynağını makalelerinde tartışmaktadır. Namık Kemal'in fıkıh değerlendirmesi, o dönemin anlayışını ortaya koyma açısından temsil gücü yüksek bir değerlendirmedir. Kanunlaştırma faaliyetlerinin ve meşrutiyet idaresinin içinde bulunması açısından Kemal'in değerlendirmeleri değişimin nasıl gerçekleştiği hususunda fikir verecektir. Çalışmamızda Namık Kemal'in makalelerini inceleyerek esas alarak hukuk düşüncesini ve şeriatı konumlandığı yeri tespit ederek fıkıh ilminin ve fıkhi kavramların dönüşümünü ve fıkıhın etkin konumunun değişen toplumda nasıl olduğunu inceleyeceğiz. Modernleşme aşamasında bir İslami ilmin konumunu tespit etmekle beraber Namık Kemal'in şimdiye kadar incelenmemiş fıkıh düşüncesini de ortaya koymuş olacağız.

Çağdaş Türk Düşüncesi Bağlamında Filozof Rıza Tevfik'in Bazı Etik-Politik Değerlere Yaklaşımı

Çağdaş Türk düşüncesinde felsefi bir terminolojinin oluşumu ve birçok filozofun ülkemizde tanıtılmasında önemli bir yeri olan “Filozof” Rıza Tevfik; dönemin popüler problemi olan “Devletin ve milletin salâhiyeti için neler yapılmalıdır?” sorusu bağlamında bazı etik değerleri, siyaset–ahlak ilişkisi paralelinde felsefi bir perspektiften gündeme getirmiştir. Bu nedenle Rıza Tevfik’in adalet, fazilet, hayırseverlik, mutluluk, karakter, iyilik, diğerkâmlık, çalışmak, saadet, erdem gibi bazı etik/ahlakî değerlere yaklaşımı Osmanlı’nın içinde bulunduğu siyasi, ekonomik ve politik meselelerle muhakkak ki yakından ilgilidir. Rıza Tevfik’e göre ahlâkın menşei insanlar arasındaki ilişkidir. Yani ahlâk, meşruiyetini insanlar arasındaki ilişkiden almaktadır. Bu tespit göz önüne alındığında Rıza Tevfik’in ahlaki ve toplumsal değerlere bakışı “sosyo-santrik”tir. Bu toplum merkezci yaklaşım, çağdaş Türk düşüncesi bağlamında farklı yönlerden eleştirel bir analizle değerlendirilecektir. Bu açıdan, meşrutiyet dönemi Türk düşüncesinde önemli yeri olan devletin ve milletin salâhiyeti için neler yapılmalıdır, devletin ve toplumun refahı ve mutluluğu için temel dinamik İslam’a sarılmak mıdır, yoksa sadece ahlaki/toplumsal değerlere önem verilerek ahlaki dejenerasyonla mücadele etmek midir? gibi problemler kapsamında Rıza Tevfik’in bazı temel etik/ahlakî değerlere yaklaşımı; Çağdaş Türk Düşüncesi ve “Yeni Ahlakçılık” tartışmaları çerçevesinde irdelenecektir.

Teknolojik Determinizm ve Tüketim Toplumuna İçten ve Dünyadan Bakışlar: Nurettin Topçu ve Batı Düşüncesinin Mukayesesi

Düşünce dünyamızda Topçuyu bizim için özgün kılan onun Tüketim toplumu, teknolojik modernlik, gibi henüz Türkiye’de tartışılmakta olmayan konulara dair derin ve erken analizler yapıyor olmasıdır. Klasik müfredatımızın Batı endeksli bir kavramsal çerçeve içerisinde analiz edilmesi Topçu gibi isimlerin tanınmamasında en önemli etkindir. Kendi düşünce dünyası hakkında herhangi bir malumata sahip olmayan kişilerin Dünyayı ve içinde bulundukları ülkeyi Batılı kavramsal çerçeveler üzerinden analiz etmesi, bu kişilerin ontolojik sorunlar yaşamasını kaçınılmaz kılacaktır. Bir tür self oryantalist tarzla yapılan bu okumalar, kendi düşünce dünyamızı ötekileştirmekte, bu düşünce dünyasının mimarlarını da münzeviyete hapsedmektedir. Biz bu makalede düşünce dünyamızın önemli isimlerinden Nurettin Topçu’nun teknoloji ve tüketim toplumu özelinde kapitalist modernleşme projesine yaptığı eleştirileri inceleyecek, bu düşünceleri Batıdaki benzerleriyle mukayese etme fırsatı bulacağız. Bu makalede başta Karl Marx, Simmel, Tönnies, gibi isimlerin kapitalist modernleşme eleştirileri, Neil postman ,Heidegger,Baudrillard gibi isimlerin de teknoloji eleştirileri bağlamında Topçu’ nun düşünsel dünyasıyla paralellikler kurulmaya çalışılacaktır. Amacımız düşünce dünyamızın mimarlarından birinin literatüre katkılarını gün yüzüne çıkarmaktır.

12. Oturum

İslam Tarihi

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Asım YEDİYILDIZ

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon III

16:30-18:00

Ahmet İĞDİ

*Hiz. Ömer Döneminde Yapılan Bazı Faaliyetlerin
İslam Tarih Yazıcılığının Doğuşuna Etkisi*

Ömer DİNÇ

*Şehristani'nin Kuran'ın Toplanması Sürecine İlişkin Yorumları:
Ehl-i Beyt Merkezli Bir Okuma*

Selman BENLİOĞLU

Abbasi Sarayında Musikinin Himayesi

Hız. Ömer Döneminde Yapılan Bazı Faaliyetlerin İslam Tarih Yazıcılığına Etkisi

Sistematiik düşünceler, uzun tarihsel ve kültürel süreçlerin neticesinde zuhûr eder. Bir dönemde siyasal amaçlar için yapılan faaliyetler sonraki dönemlerde kültürel olguların doğuşuna müsebbip olabilir. Hz. Ömer döneminde yapılan bir takım siyasî ve idari faaliyetler de kendisinden sonraki dönemi etkilemiştir. Hicretin takvim başlangıcı yapmış olması başta olmak üzere, Divan teşkilatını kurması, yapılan resmi yazışmaları arşivlemesi gibi faaliyetleri İslam tarih yazıcılığını etkilemiştir. Hz. Ömer tarafından tutulan yazılı malzeme İslam tarihi kaynaklarında kullanıldığı gibi, Divanlara kişileri yazarken izlediği tertip de daha sonra Tabakat ve Ensab literatürünün tertibine etki etmiştir. Bu yazıda anakronizme düşmeden, Hz. Ömer döneminde yapılan faaliyetlerin İslam Tarih düşüncesi ve tarih yazıcılığına etkilerini ele alınacaktır.

Şehristânî'nin Kur'an'ın Toplanması Sürecine İlişkin Yorumları: Ehl-i Beyt Merkezli Bir Okuma

Bilindiği üzere Ebü'l-Feth eş-Şehristânî (ö. 548/1153) genellikle Kelam ama özellikle de Mezhepler Tarihi alanında ismi sıkça anılan bir ilim adamıdır. Nihâyetü'l-Akdâm fî İlmi'l-Kelâm adlı eserinde yetkin bir Kelamcı olduğunu ortaya koymuş, el-Milel ve'n-Nihal isimli eseri ise Dinler ve Mezhepler Tarihi alanının temel kaynakları ve klasikleri arasında yerini almıştır. Bunun yanında Musâra'atü'l-Felâsife adlı eseri onun hatırı sayılır bir felsefî birikime sahip olduğunu gösterir niteliktedir. Bütün bunlar Şehristânî'nin çok yönlü bir İslam âlimi ve mütefekkeri olduğu şeklinde bir sonucu dillendirmeye imkan vermektedir. Bu çok yönlülüğün bir vechesi de tefsir sahasında kendini gösterir. Daha açıkçası, Şehristânî dinler ve mezhepler tarihçisi, felsefeci ve kelamcı olduğu kadar aynı zamanda bir müfessirdir. Mefâtihu'l-Esrâr ve Mesâbîhu'l-Ebrâr isimli müstakil bir tefsiri bulunan Şehristânî, bu tefsirinin mukaddimesinde Kur'an'ın toplanması sürecine dair, kendisi bir Ehl-i Sünnet kelamcısı olmasına rağmen farklı bir okuma yapmaktadır. O'na göre Kur'an'ın toplanması ve iki kapak arasına girmesi Ehl-i Beyt sayesinde mümkün olabilmiştir. Ayrıca Kur'an'dan bazı ayetlerin çıkarılması, bu süreç içerisinde Ehl-i Beyt'e yapılan bazı olumsuz tavırlar vb. bir çok tartışmalı hususları dile getirmekte ve meseleyi farklı bir zeminde ele almaktadır. Bu sebeple Şehristânî'nin bu alana dair görüş ve düşünceleri Kur'an'ın tarihinin yeniden okunmasını gerekli kılmaktadır. Bu çalışmada Şehristânî'nin bu konudaki görüşlerini ele almayı, genelde Kur'an tarihi özelde ise Şehristânî'nin müfessir vasfı üzerinde yeni çalışmaların yapılmasına bir nebze olsun katkıda bulunulmak istenilmektedir.

Abbâsî Sarayında Mûsikînin Himâyesi

İslâm medeniyetinin en güzide sahalarından biri hiç şüphesiz mûsikîdir. Asırlar boyu hük-mü üzerine devam eden tartışmalara rağmen Müslüman toplumlar gerek icra anlamında gerekse teorik müzik çalışmalarında önemli gelişmeler kaydetmiş, zamanla İslâm mûsikîsi olarak adlandırılabilir ortak bir yapı vücuda getirmişlerdir. Söz konusu oluşumun kay-nağı İslâmiyet'in ilk devrine kadar uzansa da mûsikîde kırılma noktası Abbâsîler'in ilk asrı olmuştur. Bu dönemde sağlanan siyasî istikrar ve artan devlet gelirleri toplumun refah düzeyini yükseltmiş, iktidarın ilim ve sanatı himâyesi ve genişleyen coğrafyada farklı kül-türlerle kurulan temas neticesinde zengin bir mûsikî hayatı doğmuştur. Abbâsî dönemi mûsikî hayatı için en önemli merkez hiç şüphesiz saraydır. Saraydaki müzik faaliyetle-ri için birinci dereceden etken halifelerin ilgi düzeyidir. İlk asır halifelerine bakıldığında hemen hepsinin mûsikîye karşı ılımlı oldukları ve çeşitli destekler sağladıkları görülür. Zira dönemin medyası konumundaki şiir ve mûsikî, iktidarın propaganda amaçlı kullan-dığı güçlü silahlardandı. İktidar, sanatçıları himâyesinde tutarak tenkitlerini engellemeyi ve kendilerini yücelten eserler ortaya koymalarını hedeflemiştir. Sanatçılar açısından ise yönetimin koruması altında refah içinde sürdürülecek hayat, reddedilemez bir imkândı. Nitekim hâkim sınıfın desteğiyle bu dönemde müzikle profesyonel olarak uğraşan ve geçi-mini müzikten temin eden bir sınıf oluşmuştur. Bu çalışmada Abbâsî iktidarının mûsikî ve mûsikîşinaslarla olan münasebeti incelenecek, mûsikî hâmiliğinin sebep ve sonuçları ile himâye yolları üzerinde durulacaktır.

13. Oturum

Ötekine Yaklaşmak ve Ötekini Anlamak-II

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Kemal ATAMAN

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon IV

16:30-18:00

Çiğdem Sema SIRMA

*Görsel Analiz Tekniğinden Yararlanarak Bir Sinema Filmini Okumak: Engelli
Bireylere İlişkin Kültürel Tanımlamalar*

Hamit YÜKSEL

Kayseri’de Çingen Olmak

Hilal ALKAN-ZEYBEK

Yoksulluğa Dokunmak: Ötekiyle Karşılaşmada Bedenin Ahlaki Dönüşümü

Görsel Analiz Tekniğinden Yararlanarak Bir Sinema Filmini Okumak: Engelli Bireylere İlişkin Kültürel Tanımlamalar

Ülkemizde görsel öğelerin kullanılmasıyla yapılan sosyolojik araştırmaların sayıca az olması dikkat çekmektedir. Fakat son dönemlerde sosyal bilimlerde görsel öğelerden yararlanarak yapılan sosyolojik araştırmaların sayısı artmaktadır. Görsel analiz çalışmalarında, araştırmacı belirlemiş olduğu konu kapsamında araştırma problematiğine uygun olarak bir görsel materyal seçerek işe başlamaktadır. Seçilen görsel materyalin transkriptini gerçekleştirmek, araştırma problemine ilişkin veri seçimi, verilerin kodlanması ve analiz edilmesi için önem taşımaktadır. Bu aşamada gösterilen titizlik, çalışmanın geçerlik ve güvenilirliği arttıracak bir unsurdur. Bu bildiride sosyal bilimlerde nitel araştırma tekniklerinden birisi olarak kullanılan görsel analiz (visual analysis) metodu aracılığıyla bir sinema filminin analiz edilmesi süreci üzerinde odaklanılması amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde görsel analiz örneği, engelli ve engelli olmayan bireylerin bakış açısından hareketle engelli bireylere yönelik kültürel tanımlamaların ortaya çıkartılmasıyla gerçekleştirilecektir.

Kayseri’de Çingen Olmak

Türkiye’nin birçok ilinde olduğu gibi, Kayseri’de de, şehir merkezinde birkaç mahallede Çingenler yaşamaktadır. Ancak bunlardan bir grup diğerlerinden farklılık arz ettiği için konu edilmiştir. Şöyle ki; kendilerini “Abdal” olarak tanımlayan ancak, halkın gözünde “Çingen” olarak kabul edilen bin-binbeşyüz kişilik bir grup, şehir merkezinde Kümbet civarında elli-altmış yıldır yaşamaktaydı. Ancak Çingen grubun yaşadığı alanın etrafı yüksek katlı binalarla kuşatılıp lüks bir semtin arasında kalınca, ilgili belediye, bu grup için iki-yüz konutluk merkezdeki seçkin mahallelere uzak ve şimdilik etrafında yerleşim alanının olmadığı gruba özel bir site inşa ederek onları merkezden kenara taşıdı. Bu taşınmanın ilgili grup üzerinde yaratacağı etki, sosyolojik anlamda incelenmeye değer bulunmaktadır. Çünkü; yatay, iç içe sıkışık ve özel-mahrem alanın kısıtlı olduğu bir yerleşim ile, grup dışı çevreye karşı birlik, dayanışmanın öncelendiği, grup içi çatışma ve mücadelenin pek önemsenmediği bir yaşam biçiminden; dikey, özel-mahrem alanın var olduğu, grup dışı “tehtidin” olmadığı ve içe dönük, kendi kendilerine bir sosyalleşme sürecine maruz kaldıkları bir yaşam biçimine evrildikleri aşikardır. Tebliğde konu edileceği üzere kendine özgü yaşam biçimi ve davranış kodları taşıyan bu gurubun taşındıkları bölge civarında kendilerine beş-altı kilometre mesafede oturan önceden yerleşik olan sakinler tarafından “ötekileştirilmesi” ve grubunda kendilerini “öteki” olarak kabul etmesi ve bunu içselleştirmesi sosyolojik anlamda incelenmiştir. Ayrıca sitenin inşa edildiği bölgedeki civar arsaların değer kaybına uğraması ve henüz başka yerleşim alanlarının inşaatlarının yapılmamasının ekonomik, şehir dokusu ve sosyolojik anlamda ne tür sonuçlar doğurabileceği üzerinde öngörüler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda hem gurup içinde hem de çevredeki sakinler içerisinde yarı yapılandırılmış sorular içeren derinlemesine görüşmeler yapılarak gözlemlerin doğruluğu sınanmıştır.

Yoksulluğa Dokunmak: Ötekiyle Karşılaşmada Bedenin Ahlaki Dönüşümü

Bu bildiride, Kayseri’deki yardım derneklerinde yaptığım etnografik çalışmanın ışığında, kendi sınıfından olmayanla kurulan ilişkinin ahlaki boyutlarını tartışacağım. Çoğunlukla orta-üst sınıflara mensup olan yardım derneği gönüllüleri ve çalışanları, mesleki faaliyetlerinin bir parçası olarak yoksul evlere girer ve hane halkıyla fiziksel yakınlığı da dayatan ilişkiler kurarlar. Farklı sınıftan “ötekilerin” bu karşılaşmaları gündelik hayatın ahlakına dair pek çok soruyu gündeme getirir: Kim kirli, kim temizdir? Kimin pişirdiği yenir? Kime dokunulabilir? Bu soruların yanıtları ahlak normlarında ya da inanılan değerlerde değil, bedenle eylene, yapa yapa öğrenilen ve benimsenen pratiklerdedir. Dostane bir ilişki, medeni bir karşılaşma ya da ayrımcılık, bedenin duruşu, kıpırdanışları, gevşemesi ya da içine kapanmasıyla ifade bulur, vücuda gelir. Ötekiyle karşılaşmanın dönüştürücü potansiyeli, zihinden çok tutumlar ve pratiklerde gizlidir. Başka bir deyişle, “öteki” ile karşılaşmak ancak bedene işlemiş sosyal kodların değişmesine izin verildiğinde ümitvar bir olaya dönüşür. Bu bildirinin amacı, zor ve nadir de olsa, böyle bir değişimin imkanlarını Foucault ve Bourdieu’nün yazdıklarından yola çıkıp dindarlık ve armağan literatürlerinden yararlanarak sorgulamaktır.

14. Oturum

Dinler Tarihi

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Bülent ŞENAY

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon I

16:00-17:30

Hatice ARSLAN

Mistik Bir Hareket Olarak Hasidizm'in Doğuşu Üzerine

Maksude KURT-FİDAN

Ana Tanrıçalardan Bakire Meryem'e: Kadının Mitolojik Öyküsü

Ramazan TURGUT

Donatist Kilise Ayrılığı Nasıl Başladı?

Bilal TOPRAK

Montanizm: İlk Dönem Apokaliptik Bir Reform Hareketi

Mistik Bir Hareket Olarak Hasidizm'in Doğuşu Üzerine

18. yüzyıl sonlarında Doğu Avrupa'da Polonya Yahudileri arasında gelişen bir dini harekettir. İsrail ben Eliezer (Baal Shem Tov= Besht)'in öğretileri ışığında oluşan bu yeni akım, geleneksel Yahudi mistik düşüncesi Kabala'nın katı ve zor ilkelerini reforma tabi tutmuştur. Hasidizm ile birlikte Kabala-eksenli düşünce ve pratikler halkın anlayabileceği ve uygulayabileceği bir şekle dönüştürülmüştür. İsrail ben Eliezer'in ölümünden sonra Hasidizm yeni liderler aracılığıyla tüm Doğu Avrupa'ya yayılmıştır. Hasidizm'in geliştirdiği Yahudilik yorumu rabbinik otoritelerin şiddetli muhalefeti ile karşılaşmıştır. Hasidizm düşüncesi erken dönemden itibaren zaddik ("doğru insan") olarak tanınan karizmatik liderler öncülüğünde farklı merkezlerde yaygınlaşmıştır. Tanrı'ya sevgi duymayı ve bunu neşe ile dışa vurmayı prensip edinen Hasidizm, halk arasında geniş kabul görmüştür. 19. ve 20. yüzyıllarda yaşanan Avrupa'dan Amerika'ya yoğun göç dalgası Hasidizm'in yeni dünyada yaygınlaşmasına yol açmıştır. I. Dünya Savaşı sonrası İngiliz hâkimiyetine geçen Filistin, Hasidizm için önemli mistik bir anlama sahipti. Bunun yanı sıra Avrupa'da yükselen antisemitizm pek çok Hasidizm mensubunun Filistin'e göç etmesinde etkin olmuştur. Hasidizm'in ortaya çıktığı dönemde Yahudiler Avrupa'da çoğunlukla sadece Yahudilerden oluşan gettolarda yaşıyordu. Günümüzde Hasidizm sadece erken dönemde geliştirilen öğreti ve din yorumunu değil, aynı zamanda o dönemin kılık kıyafet stilini de korumaktadır. Dolayısıyla Hasidizm 18. yüzyıl Avrupa'sını günümüze taşıyan orijinal bir gelenek olarak varlığını sürdürmektedir. Bu araştırmada ilk önce Yahudi mistisizmi genel hatlarıyla incelenecektir. Daha sonra Hasidizm'in doğuşunu hazırlayan nedenler irdelenecektir. Hasidizm'in tarihsel gelişimi ve günümüzdeki durumu incelendikten sonra teolojik görüşleri ele alınacaktır. Bu araştırma Hasidizm'e bir Yahudilik yorumu olarak yaklaşmaktadır. Bu açıdan dinler tarihi ve hermönetik disiplinlerinin yöntemleri ile Hasidizm'in doğuşu, tarihsel gelişimi ve teolojisi incelenecektir. Bu çalışma yazılı kaynaklar temel alınarak yürütülecektir.

Tanrıçalardan Hıristiyanlık'taki Meryem'e: Kadının Mitolojik Öyküsü

Bu bildiride, genelde Tanrıça kültü ve özelde ise bu kültün Hıristiyanlık'taki Meryem figürü ile olan dirsek temasları üzerinde durulacaktır. Bunu yaparken de, daha çok fenomenolojik, tarihsel ve mukayeseli yöntemden faydalanılacaktır. Kadının toprağın verimliliği, ayın halleri ve yılandaki yenileyici hayat sembolü ile olan analojisi tanrıça kültünün gelişmesini tetiklemiştir. Çokça sembolle temsil edilen tanrıçalar hem bir anne, hem de bir bakire olarak tanrıyı ya da kahramanları doğuran temel bir motif olarak birçok dini anlayışta yer almaktadır. Belirtmeliyiz ki, ne Hıristiyan kilisesinin ne de Meryem'in bizzat kendisinin tanrıçalığa dair bir iddiası bulunmaktadır. Ama gerek kilisenin Meryem'e atfettiği özellikler ve apokrif metinlerde yer alan bilgiler, gerekse halk dindarlığındaki Meryem'in yeri bunun aksini göstermektedir. Dua ve ibadetlerde büyük bir iştiaqla yakarılan Tanrının annesi Meryem'in ölmediği, göğe yükseldiği kabul edilmekte ve kıyamette onun şefaatchiliğine inanılmaktadır. Bu doğrultu da, Meryem'in Hıristiyanlık'ta sahip olduğu ilahi bir alanın varlığı aşikârdır. Meryem'in tanrıça Kybele 'de olduğu gibi bakire anneliği ve tanrıça İnanna'ya benzer şekilde oğlunu kurban veren "kederli anne" motifi, Mısırlı tanrıça İsis'de olduğu gibi 'cennetin kraliçesi', 'günahkârların sığınağı' gibi aldığı unvanlar, tanrıça Artemis ve Athena da olduğu gibi şehirlerin koruyucusu olarak savaşlarda yardım ettiği düşüncesi gibi birçok sebepten ötürü Meryem, kendisinden önceki tanrıçalarla aynı imajları paylaşmaktadır. Hıristiyanlık'taki Meryem herhangi bir tanrıçanın tüm vasıflarını devralan bir tanrıça değil, önceki tanrıçaların belli özelliklerinin şahsında bütünleştiği senkretik bir figürdür. Bir kadın olarak Meryem'e yüklenilebilen mitolojik anlamların farkında olma; aynı zamanda günümüz kadınının da anlam kaderini belirler durumdadır. Ülkemizde önceden sanat tarihi ve arkeoloji alanlarında daha çok tarihsel açıdan incelenmiş bu konunun, bizimle birlikte ilk defa çok boyutlu bir şekilde dinler tarihi alanına getirilerek, bundan sonraki yapılacak çalışmalara kaynak teşkil edeceği temennisindeyim.

Donatist Kilise Ayrılığı Nasıl Başladı?

Donatizm, 311-411 yılları arasında en faal dönemini yaşamış, Afrika'nın yerel kaynaklarından beslenmiş bir kilisedir. Kartaca ve Numidia bölgelerinde çok güçlü olmalarına rağmen Afrika dışında varlık gösterememişlerdir. Diocletianus Zulmünü müteakiben Caecilian'ın piskopos olarak seçilmesi hareketin ortaya çıkış nedenlerinden biriydi. Diğer nedenlerini de Roma İmparatorluğundan memnun olmayan bir halkın duruşu, zengin-fakir arasındaki uçurum, ağır vergiler, Kuzey Afrika Hristiyanlığında önemli bir yere sahip olan St. Cyprian geleneği şeklinde gösterebiliriz. İmparator Constantin'in olaya müdahalesi Donatist ve Katolik tarafların arasını daha da açmış, devlet eliyle onlara uygulanan baskılar Donatistlerin Katolik kiliseye dönme ihtimalini tamamen ortadan kaldırmıştır. Donatistler, Diocletianus Zulmü sürecinde devlet otoritelerine kutsal metinleri teslim edenlere traditor(hain) diyerek bu din adamları tarafından yapılan âyinleri geçersiz saymışlardır. Katoliklere en fazla "yeniden vaftiz" konusunda muhalefette bulunmuşlar, heretiklerce yapılan vaftizleri meşru kabul etmemişlerdir. Onlar evrensel kiliseyi geniş bir coğrafyaya yayılan değil, saf ve temiz kalabilen olarak tarif ediyorlardı. İmparator Julian döneminde kısa süreliğine devlet desteğini arkalarına almalarına rağmen Roma'nın resmi dinini temsil eden Katolik kiliseye karşı koyamamışlar ve 411 Kartaca Konferansı ile dağılma sürecine girmişlerdir. Yine de Donatizm'i bitiren asıl olay Vandalların bölgeye gelişi olmuştur. 6. yüzyılın sonlarına doğru tamamen yok oldukları düşünülmektedir.

Montanizm: İlk Dönem Apokaliptik Bir Reform Hareketi

Anadolu’da ortaya çıkmış ilk heretik akımlardan biri olan Montanizm, ikinci asrın ortalarında Frigya bölgesinde tarih sahnesine çıkmıştır. Montanistler, peygamberî geleneği canlandırmalarıyla, millenarianist bir karaktere sahip olmaları ve kadınlara kilise hiyerarşisinde yer vermeleriyle dikkat çekmiştir. Hareketin kurucusu Montanus ve kadın peygamberler Maximilla ile Priscilla, insanlara dünyanın sonunun çok yakın olduğunu vazetmişlerdir. Paraklit olduğunu iddia eden Montanus, insanları Göksel Kudüs’ün ineceği yer olan Pepuza’da toplamaya çalışmıştır. Azizler topluluğu oluşturmak isteyen Montanistlere göre bu; evlilikten uzak durarak, oruç tutup büyük güne hazırlanmakla mümkündür. Montanizm kısa sürede Roma, Kartaca, Galya gibi şehirlere yayılmış ve Tertullian gibi ünlü bir kilise babasını da saflarına katmayı başarmıştır. Dördüncü yüzyıla kadar etkisini sürdüren Montanizm, sinod kararları ve imparatorların baskılarıyla güç kaybetmiş ve sekizinci yüzyılda tarih sahnesinden silinmiştir. Ancak Montanizm’in kiliseye yönelttiği eleştirilerin birçoğu günümüzde de geçerliliğini korumaktadır. Bu yönüyle Montanizm; tarih boyunca kurumsal kiliseye karşı ortaya çıkmış hareketleri anlamada ve ilk dönem Hristiyan tarihini kavramak açısından önemli bir alandır.

15. Oturum

Türkiye’de Eğitim Politikaları ve Tarihi

Oturum Başkanı: Yusuf ALPAYDIN

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon I

18:30-20:00

Esra TUNÇ & Gülşen SAYIN & Nurten BENLİ

*Türkiye ve Fransa’da Eğitim Kurumlarında Uygulanan Başörtüsü Yasağının
Karşılaştırılması*

Funda BUZ & Melike Rana DAYIOĞLU

Eğitimin Üç Boyutlu Değerlendirilmesi: Vergiler, Kamu Harcamaları, Yolsuzluk

R. Şamil TATİK & Selçuk DOĞAN

*Marmara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Alanındaki
Yüksek Lisans Tezlerinin İncelenmesi*

Türkiye ve Fransa’da Eğitim Kurumlarında Uygulanan Başörtüsü Yasağının Karşılaştırılması

Bu bildiride Türkiye ve Fransa’da eğitim kurumlarında uygulanan başörtüsü yasağı karşılaştırılmıştır, yasağın gerekçeleri ve yapılan temel tartışmalar analiz edilmiştir. Bu karşılaştırmada akademik ve hukuksal metinler esas alınmıştır. Fransa’da laiklik ilkesinden dolayı başörtüsü yasaklanmıştır, devlet başörtüsü örtmeyi masum olmayan hareketler olarak nitelendirmektedir. Başörtüsü yasağı, kültürün aile tarafından mı yoksa devlet eliyle mi verilmesi gerektiği problemi etrafında şekillendirmektedir. Yasak, laiklik ilkesinden ziyade sadece İslam’a yönelik bir sembolü kapsadığı, kipa, haç gibi sembolleri yasaklamadığı gerekçesiyle ayrımcılığı içerdiğinden ötürü eleştirilmektedir. Türkiye’de ise yasak daha çok başörtüsünün siyasi simge mi dini simge mi olduğu tartışması etrafında şekillenmektedir. Türkiye’de yasak, laiklik/inanç özgürlüğü bağlamında ele alınmaktadır. Başörtüsü yasağının hukuki dayanağı, başörtüsünün laiklik ilkesine aykırı bulunmasıdır. Sonuç olarak her iki ülkede de yapılan tartışmaların kişisel hak ve özgürlükler, laiklik ya da din ve vicdan hürriyeti çerçevesinde yoğunlaştığı görülmektedir. Sosyal devletin bireyin temel hak ve özgürlüklerini koruyucu görevi ve laiklik ilkesi başörtüsü tartışmasının yasal dayanaklarını oluşturmaktadır. Laiklik ilkesinin tek bir uygulama biçimi mi var? Yoksa ülkeler, kendi tecrübeleri, toplumsal yapısı vb. bağlamında laiklik ilkesinin temel esaslarından vazgeçmeden laikliği uygulayabilirler mi? Laiklik din ve devletin tamamen birbirinden ayrılması mıdır? Yoksa devletin vatandaşlarına istediği inancı yaşamaları için ortam sağlaması mıdır? Türkiye ve Fransa’da eğitim kurumlarında uygulanan başörtüsü yasağı da bu sorular çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Eğitimin Üç Boyutlu Değerlendirilmesi: Vergiler, Kamu Harcamaları, Yolsuzluk

Eğitim hizmetleri; bir ülkenin kültürel, sosyal ve ekonomik kalkınma düzeyinin belirlenmesi açısından en önemli göstergelerden biridir. Bir ülkedeki vatandaşların eğitim düzeyi ne kadar yüksekse hem vergiye uyumu o kadar yüksek olacak hem de vergi kaçırma ve vergiden kaçınma eğiliminin düşük olması nedeniyle yolsuzluk faaliyetleri azalacaktır. Türkiye’de eğitim kazançlarına vergisel boyutta bakıldığında, vergi alanında önemli istisnalar uygulandığı görülmektedir. Ancak, eğitim kurumları açısından önemli olan bu avantajlar, eğitimin gelişmesi açısından yeterli olamamaktadır. İkinci bir husus, eğitim harcamalarının toplam kamu harcamaları içindeki payının düşük oranlarda olmasıdır. Nitekim bu harcamalar etkin bir şekilde de kullanılamamaktadır. Zira Milli Eğitim Bakanlığı’na bütçeden ayrılan ödeneklerin çok büyük kısmı, personel giderlerine tahsis edilmektedir. Eğitim harcamalarının etkin olarak tahsis edilememesi ise eğitim ve öğretim kurumlarının, kendi giderlerini karşılayamamasına; böylece kayıt dışı yollarla gelir yaratmaya çalışmalarına neden olmaktadır. Bu durumun ekonomi üzerindeki en önemli sonucu ise yolsuzluktur. Nitekim dünya üzerindeki diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, ülkemizde yolsuzluğun düşük düzeylerde olmadığı görülmektedir. Çalışmada, ülkemizde eğitim hizmetlerinin durumu söz konusu üç boyutuyla değerlendirilecek; ulaşılan sonuçlar yurt dışı ülke uygulamalarıyla karşılaştırılarak analiz edilecek ve ülkemizde eğitim düzeyi ve kalitesinin artırılması için birtakım öneriler getirilecektir.

Marmara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Alanındaki Yüksek Lisans Tezlerinin İncelenmesi

Bu araştırma Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı'nda 2000-2012 yılları arasında yapılmış lisansüstü tezlerinin incelenmesini kapsamaktadır. EYD anabilim dalında 73 yüksek lisans, 18 doktora tezi yapıldığı görülmektedir. Bu tezler; konu ve içerik, araştırma modeli, yöntemi, örneklem seçim tekniği, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve analiz teknikleri açılarından incelenmiştir. Araştırmada nitel yöntem kullanılmış ve veri toplama aracı olarak tezlerden yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan tezler; Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün veri tabanlarından elde edilmiştir. Doküman analizi ile toplanan veriler frekans ve yüzde olarak verilmiştir. Araştırmanın geçerliği; araştırmacıların araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlem yapmasıyla sağlanmıştır. Aynı şekilde, güvenilirlik araştırma bulgularının zaman içinde değişmezliği ile sağlanmıştır. Araştırmada örneklem yöntemi başvurulmamış, evrenin tamamına ulaşılmıştır. Araştırma bulgularına göre; yüksek lisans ve doktora tez konuları temalara göre ayrıldığında, örgütsel davranış, kariyer geliştirme, Avrupa Birliği, yönetim ve yönetici, toplam kalite yönetimi, okul ve okul yönetimi ve yükseköğretim konularının yer aldığı görülmektedir. Araştırma bulgularına göre; bazı tezlerin alan dışı yapıldığı, tez başlıkları ile tezdeki içeriklerin zaman zaman uyuşmadığı, bulgulardan sonra sonuç ve tartışmanın yetersiz olduğu ya da hiç yapılmadığı, araştırmaların amaçlarına uygun yöntemlerin seçilmediği, sadece betimsel istatistiğin kullanıldığı, örneklem seçim tekniğinin belirtilmediği, araştırma modelinin yanlış ifade edildiği, önerilerin araştırmaların bulguları ile paralel olmadığı görülmüştür.

16. Oturum

İslam Felsefe Mirasını Anlamak

Oturum Başkanı: Doç. Dr. M. Cüneyd KAYA

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon II

18:30-20:00

Ali Sertan BEŞER

Leo Strauss'un İslam Felsefesi Yorumu

Mehmet Ata AZ

*İbn Sina ve Thomas Aquinas'ın Tanrı'nın Bilinebilirliğine İlişkin
Görüşlerinin Değerlendirilmesi*

Şeyma KÖMÜRCÜOĞLU

İbn Sina Felsefesinde Ahlak Sorunu: Bir Literatür Değerlendirmesi

Kamuran GÖKDAĞ

*İslam Siyaset Düşüncesinde Siyasal Otoritenin Teorik ile Pratik Uyuşmazlığı
Sorunu: Uzlaştırma Teorisi ve İbn Haldûn*

Leo Strauss'un İslam Felsefesi Yorumu

Leo Strauss, 20. yüzyılda felsefenin içinde bulunduğu ve “modernite krizi” olarak adlandırılan soruna, modernler ve kadimler arasındaki gerilim açısından bakmaktadır. Strauss’a göre modern felsefe kadimlerin sahip olduğu genel değerlendirme kriterlerini ya da değerlerini kaybettiğinden, nihilizme düşmüştür. Özellikle, pozitivism ve tarihselci açıklamalarla rölativist bir karaktere bürünen felsefe, Strauss’a göre kendi silahını kaybetmiştir. Buna karşın, Strauss, kadimlerin ise genelin bilgisine ulaşabileceğine olan inançları sebebiyle, sistemlerinin eleştirilecek yanları olsa da ellerinde değerlendirmeye yaracak genel kriterlerinin olduğunu söylemektedir. Strauss’un modern-kadim felsefe tartışmasında, klasik felsefenin bize yol gösterebileceği ve bu alanda Antik Yunan filozoflarıyla beraber İslam filozoflarının yorumlarının dikkate alınması gerektiğini belirtmektedir. Felsefe ve filozofun tehlikeye karşı bir savunma geliştirmeye mecbur kaldıklarını düşünen Strauss, Sokrates’in akıbetiyle bunun desteklendiğini savunur. Bütün felsefi üretimlerin içeriğinde ezoterik anlam olduğunu iddia eden Strauss’a göre ancak bu ezoterik yazım tarzıyla filozof kendini, felsefeyi ve toplumu korumuş olur. İçeriğini kısaca anlatmaya çalıştığım bu çalışma, ülkemizde mevcut olan klasik İslam felsefesi çalışmaları yanında henüz yeterli derecede olmayan modern felsefedeki İslam felsefesi çalışmalarına bir nebze de olsa katkı yapmak amacıyla. Geniş bir içeriğe sahip olan Leo Strauss’un çalışmalarından, İslam felsefesi yorumunun arka planı ve etkileri de ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu sayede modern felsefe tartışmalarında, İslam felsefesinin rolünün altı çizilebilecektir.

İbn Sina ve Thomas Aquinas'ın Tanrı'nın Bilinebilirliğine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Tanrı'nın her yönüyle basit bir varlık olduğu düşüncesi üzerine kurulu olan basitlik tezi, temelde ontolojik bir iddia olmakla birlikte bir takım semantik ve epistemolojik sonuçları zorunlu kılmaktadır. Basitlik tezi bağlamında İbn Sina'nın savunmuş olduğu "Vacibu-l Vucud'un vucudundan başka mahiyetinin olmadığı" düşüncesinin epistemolojik açıdan bilmenin konusu olan mahiyeti yani O'nun nasıl bir varlık olduğu hakkındaki bir bilginin elde edilme imkânını yadsıyarak, bir tür teolojik ve metafiziksel agnostisizme götürürken; semantik açıdan, O'nun hakkında konuşmanın, O'nu tanımlamanın, O'na muhtelif sıfatlar atfetmenin gerçekçi ya da bilişsel zeminini ortadan kaldırmakta veya zayıflatmaktadır. Bu çalışmamızda, İbn Sina'nın benimsemiş olduğu mutlak basitlik tezi bağlamında zorunlu varlığın bilinmezliğinden kastının ne olduğunu, savunmuş olduğu bilinmezlik anlayışının beraberinde zorunlu kıldığı teolojik ve metafiziksel agnostizmin farkında olduğundan, bunu gidermek için ne tür temellendirmelere başvurduğunu ele alacağız. Bunu yaparken, Aquinas'ın eleştirileri bağlamında Aquinas'ın İbn Sina'nın bilinmezlikten kastını ve onun bu tür bir anlayışı savunmasına neden olan kaygıları hakkıyla anlayıp anlamadığını, İbn Sina'nın teolojik ve metafiziksel agnostizmden sakınmak için yapmış olduğu temellendirmelerin Aquinas'ın iddia ettiği gibi yetersiz olup olmadığını değerlendireceğiz. Özellikle Latin Avrupa düşüncesini derinden etkileyen İbn Sina'nın, başta dönemin en önemli filozofu ve teoloğu olan Aquinas tarafından nasıl anlaşıldığını her iki filozofun metinlerini ve kurmuş oldukları argümanları karşılaştıracamız. Aquinas'ın yöneltmiş olduğu eleştirilerde başta Gazali ve İbn Rüşt'ün İbn Sina'ya yönelik eleştirilerinden ne ölçüde etkilendiğini ve yararlandığını göstereceğiz. Bu çalışmamızla, gerek İslam düşüncesinde gerekse Latin avrupa düşüncesinde İbn Sina'ya ilişkin genel bir kanı olan Tanrı'nın bilinemeceği anlayışının farklı nedenlerden (Latince tercüme sırasındaki yanlış ve eksik tercüme, yanlış anlama, teolojik ve felsefi kaygıların göz ardı edilemesi vb.) dolayı yanlışlığını Aquinas'ın eleştirileri bağlamında göstereceğiz.

İbn Sina Felsefesinde Ahlâk Sorunu: Bir Literatür Değerlendirmesi

İslam düşünce mirasının en önemli isimlerinden olan ve felsefenin muhtelif branşlarında eserler bırakmış olan İbn Sina'nın ahlâk felsefesi alanına yaptığı katkı mevcut literatürde gereken ilgiyi görememiştir. İbn Sina'nın ahlâk başlığını taşıyan bir eser bırakmamış olması ve doğrudan ahlâk adıyla kaleme aldığı risalelerinin nicelik itibarıyla diğer eserleri tarafından gölgelenmiş olması gibi sebeplerle İbn Sina, «ahlâk felsefesine yer vermeyen» bir filozof olarak karşımıza çıkarılmıştır. Bu makalede, literatürdeki iddiaların doğruluğu İbn Sina'nın kendi eserlerinden yola çıkılarak sorgulanacak ve filozofun ahlâk felsefesinin bağlı olduğu kavram ve problemler ortaya konulacaktır. İbn Sina'nın metafizik, fizik, tıp gibi alanlarda günümüze ulaşan eserleri ahlâk nokta-i nazarından incelendiğinde, filozofun ahlâk felsefesini ortaya koyan muazzam kaynaklara dönüşecekleri, bu makalenin ana tezidir. Bu tezi açıklama sadedinde filozofun metafizik alanında kullandığı “inayet”, “südur”; tıpla ilgili olarak kullandığı “mizaç”, “hey'e”, gibi kavramlar ahlâk alanına istihdam edilmeye çalışılacak, filozofun-önem vermediği iddia edilen- ahlâk felsefesinin sınırları ve niteliği ortaya koyulmaya çalışılacaktır.

İslam Siyaset Düşüncesinde Siyasal Otoritenin Teorik ile Pratik Uyuşmazlığı Sorunu: Uzlaştırma Teorisi ve İbn Haldûn

İslam siyaset düşüncesinin öncelikle Hilafetin kaynağını ve amacını inceleyen bir “hilafet teorisi” etrafında yoğunlaştığı kabul edilebilir. Başlangıçtaki hilafet teorisinin İslam şeriatıyla tam olarak uyum içerisinde olduğu, dolayısıyla teorik ile pratik uyumu sağlayan dîni-siyasî/idarî bütün yetkilerin tek bir merkezde birleştirildiği hususu İslam siyaset düşüncesi literatüründe sıklıkla başvurulmuş bir başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Ancak daha sonraki evrelerde ortaya çıkan Sultan/Emîr ile Halife arasındaki ilişkinin özellikle siyasî/idarî otorite vasatında ciddi tartışmalara konu olması, başlangıçtaki bu teorinin pratik durum ile bir tür uyumsuzluk sorununu oluşturup oluşturmadığının soruşturulmasını gerektirmektedir. Böyle bir soruşturmanın literatürü/tarihi olarak da okunabilecek ve daha sonraki evrelerde sosyo-kültürel, siyasî ve toplumsal birtakım şartları muhtevî olarak ortaya çıkan Sultan/Emîr ile Halife arasındaki ilişkileri de konu edinen Fıkıh ve Siyaset kitaplarının bir tür “uzlaştırma teorisi”ni geliştirip geliştirmedikleri sorusu bu çalışmanın temel sorusunu oluşturmaktadır. Bunun kabul edilebilirliğini varsayan aşağıdaki satırlar İslam siyaset düşüncesinin sosyo-kültürel, siyasî ve toplumsal şartlarla belirginleşen bir bileşenini oluşturan pratik boyutunun değişkenliğini “pratik açıklık” olarak kavramsal-laştırmakta ve İbn Haldûn’un çözümünü de İslam siyaset düşüncesi geleneğinin bu vasat üzerindeki gelişiminin bir devamı olarak değerlendirmektedir.

17. Oturum

Osmanlı Tarihi

Oturum Başkanı: Doç. Dr. İbrahim ÖZCOŞAR

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon III

18:30-20:00

Bünyamin PUNAR

Kriz ve Değişim: Osmanlı'da İbn Haldûn Algısı

Mehmet Akif BERBER

Osmanlı Devletinde Riba Kavramı

Shota BEKADZE

XVI. Yüzyılda Ahıska Sancağı'nın Altınkale Nahiyesi'nde Sosyal ve Ekonomik Hayat

Kriz ve Değişim: Osmanlı’da İbn Haldûn Algısı

Hakkında en çok birincil kaynağın bulunabileceği dönem olmasına karşın bugüne kadar fazla araştırılmamış olması hasebiyle 17. yüzyıl, Osmanlı araştırmalarında kilit bir noktadadır. Ayrıca, bu günlerde çokça tartışılan “Osmanlı Gerileme Paradigması”nın başlangıcı olması, dönemin önemini bir kat daha artırmıştır. Süregelen tartışmaların içerisinde sorulması gereken en önemli sorulardan birisi dönemin Osmanlı aydınının yaşadığı kriz ve değişimleri nasıl değerlendirdiği ve bu değerlendirmede nasıl bir söylemi benimsediğidir. Bu bağlamda, bildiride, başta Koçibey, Katip Çelebi gibi 17. yüzyıl aydınlarının yanında, bir “Altın Çağ” olarak literatürde yer bulan 16. yüzyılın aydınlarından Lütü Paşa ve Gelibolulu Mustafa Âli olmak üzere dönemin Siyasetname yazarları ve bunların yazıları içerisinde İbn Haldun’un etkisi ele alacağız. Bu noktadan hareket ile dönemi kendi içerisinde tanımlamayı tartışmaların kökenine inmeye çalışacağız. Bildirinin ana konuları arasında İbn Haldun’un Osmanlı uleması üzerindeki etkileri, bu etkinin krizleri değerlendiren literatüre yansımaları ve oluşan literatürün modern tarih yazımındaki Osmanlı algısına etkileri bulunmaktadır.

Osmanlı Devleti'nde Riba Kavramı

Tarih boyunca, devamlılık açısından ilk sırada gelen İslam devleti olan Osmanlı Devleti'nin, bize bir İslam ekonomisi tecrübesi sunduğu da öne sürülebilir. Buradan hareketle “Osmanlı’da, İslam’ın kesin bir şekilde yasaklamış olduğu riba var mıydı yok muydu?” sorusuna kısmen cevap veren; “ribadan ârî” olunmak için başvurulmuş çeşitli uygulamaların -fıkhi çarelerin- kökeni ve bunların hangi argümanlarla savunulduğu inceledikten sonra görülmektedir ki, devletin resmi mezhebi olan Hanefiliğin izin verdiği bu çareler (muamele-i şeriyye olarak adlandırılmıştı), yöneticilerin ve reayanın her kesiminde sıkça uygulanagelmisti. Bu bağlamda; Arapça kazanç anlamındaki r-b-h (rbbh) kökünden türetilmiş olan “murabaha”, Osmanlı’da kadim dönemde bahsettiğimiz “ribasız, temiz kazanç” olarak kullanılmakta iken, on sekizinci yüzyılın ikinci yarısından itibaren olumsuz bir anlam bürünmüş ve murabahacı olarak anılan kesim tefeci, murabaha da doğrudan riba olarak adlandırılır olmuştur. Devlet son yıllarında dahi kendisini ribaya bulaşmamış bir şekilde kabul ediyorken halk nezdinde durumun nasıl algılandığı üzerine kaynaklar göz önüne alınarak yorum yapılacaktır ve bir teori-pratik ikilemi varsa buna değinilecektir. Bu noktada sosyal tarih üzerine, kavramın dönüşümüyle birlikte açıklamalar yapılabilmektedir.

XVI. Yüzyılda Ahıska Sancağı'nın Altınkale Nahiyesi'nde Sosyal ve Ekonomik Hayat

Çağlar boyunca medeniyetlerin beşiğı olan ve doğal zenginlikleri, şıfalı suları ile tanınan Anadolu'nun incisi Bursa'nın tarihine Ahıskalılarının tarihi de eklendi. XX. yüzyılda acımasız Sovyet rejiminin kurbanı olan ve bu rejim dağıldıktan sonra Yeşil Bursa'ya ve çevresine kavuşan Ahıskalılarının sayı günümüzde 30.000 bulmaktadır. Çalışmamızdaki amaç Ahıskalılarının XVI. yüzyıldaki sosyal ve ekonomik yaşamlarını 1595 tarihli “Defter-i Mufassal Vilayet-i Gürcistan” tahrir defteri verilerine dayanarak Altınkale Nahiyesi ışığında incelemek olmuştur. Günümüzde Gürcistan Cumhuriyeti Samtshe-Cavaheti Bölgesi'nin Adıgün Belediyesi'ne bağılı olan Altınkale Nahiyesi 250 yıl (1579-1829) Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yer almış ve Çıldır Vilayeti'nin Ahıska Sancağı'na bağılı bulunmuştur. Son 25 yılda tahrir defterlerinin incelenmesine büyük önem verilse de 1595 tarihli “Defter-i Mufassal Vilayet-i Gürcistan” tahrir defteri bu çalışmaların dışında kalmıştır. Biz bunu göz önünde bulundurarak çalışmamızı Ahıska Sancağı'nın 6. Nahiyesi olan Altınkale'nin XVI. yüzyıl sonlarındaki demografisi, onomastikası, tarihi coğrafyası ve ekonomik yaşamını tahrir defteri verilerine dayanarak tahlilini yapıp değerlendirmeye çalıştık. XVI. yüzyıl Osmanlı-Gürcü ilişkilerinde önemli yeri olan kadın siyasetçi, Altınkale'nin sahibi Dedisimedi Debora ve Sultan IV. Murad'ın Menöçöhr ve onun ailesine 1593 yılında verdiği Ferman'la ilgili açıklamalar da çalışmamızda vardır. Dil, tarih, ekonomi ve coğrafya'ya ait zengin bilgiler içeren 1595 Tarihli “Defter-i Mufassal Vilayet-i Gürcistan” tahrir defterindeki Ahıska Sancağı Altınkale nahiyesi hakkındaki bilgilerin ilk defa olarak günümüz türkçesine çevrilmesi çalışmamızın önemini daha da artırmaktadır. Bu bilgilerin araştırılması hem Türkiye, hem Gürcistan, hem de tüm Kafkasya tarihçiliğı için son derece önemli olduğunu düşünmekteyiz.

18. Oturum

Toplumsal Değişim

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Vejdi BİLGİN

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon IV

18:30-20:00

Hatice Nur ALADAĞ

Giritli Bektaşilerin Yemek Kültürü ve Kemalizm İlişkisi

İlknur EKİZ

*Kalkınma Politikası Olarak Barajlar ve Toplumsal Değişim:
Karaman-Ermenek Örneği*

Nesrin DOĞAN

Karşılaştırmalı Olarak 77 Yıl Sonra Kurnaköy Alan Çalışması

Merve Betül BAYRAK

*Müzikte Anlamanın Yeniden Üretimi: Hip-Hop Kültürünün Türkiye'deki Görüntüleri
Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme*

Giritli Bektaşilerin Yemek Kültürü ve Kemalizm İlişkisi

1898 Girit Devrimiyle başlayan, Girit Adası'nın Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrılmasıyla beraber, Girit Adası'ndan Anadolu'ya yoğun göçler başlamıştır. Osmanlı döneminde Girit Adası'nda Bektaşi Müslüman nüfusun oluşu, göçlerle beraber bu grupların Anadolu'ya yerleşmesini de beraberinde getirmiştir. 2012 senesinde İzmir ve Aydın'da yaptığım etnografik saha çalışmalarına dayanarak hazırladığım Giritli Bektaşiler ve kimliklerin yeniden inşa süreci hakkındaki araştırmamı sunacağım. Konuya yemek kültürü açısından yaklaşmamın sebebi ise, Giritli göçmenlerin yemeklere ve mutfak kültürüne verdikleri önemin bölgede bilinen bir parametre olmasıydı. Girit adasından göç ettikleri zamandan bu yana yemek kültürlerindeki değişimleri izleyerek, bunda modern Türkiye'deki Kemalist ideolojiyle nasıl eklemlendiğini tartışacağım. Göçten önce yemeklerde şarap ve salyangoz kullanırken, göçten sonra şarap yerine sirke kullanılmaya başlanmıştır ve salyangoz nerdeyse tamamen terkedilmiştir. Bunda Cumhuriyet'in kuruluş yıllarındaki Kemalist ideolojinin, toplumsala ne kadar nüfuz edip, farklı İslami kültürleri de dönüştürdüğünü bu örnek üzerinden tartışmaya çalışacağım. Hafıza çalışmaları ve sözlü tarih çalışmaları metodu kullanılarak yapılan bu çalışmada, terkedilen yemek alışkanlıkları ile Kemalizmin Sünni-Ortodoks İslam yorumuyla alakasını anlatacağım. Her ne kadar yerel İslami pratiklerin, Kemalizmden etkilenmediği ya da bir direniş modeli gibi sunulsa da bunun tamamen geçerli bir sav olmadığını Giritli Bektaşilerin yemek alışkanlıkları ve kimliklerini yeniden inşa ediliş sürecine bakarak yeniden incelememiz gerektiğini düşünüyorum.

Kalkınma Politikası Olarak Barajlar ve Toplumsal Değişim: Karaman-Ermenek Örneği

Son yıllarda Avrupa Birliği başta olmak üzere uluslararası kuruluşların geç kapitalistleşmiş ülkelere uyguladığı ve uygulamak istediği neoliberal politikalar Türkiye’de de uygulanmaya çalışılmış ve çeşitli projeler “kalkınma” başlığı adı altında hayata geçirilmiştir. Bu neoliberal kalkınma politikaları hem bütün bir ekolojik düzeni bizzat kontrol etme güdüsünü taşıyıp, çevreciliğin reklamlarını yaparken bir yandan bu çevrenin hoyrat bir kullanıcısı olup, çevreyi “metalaştırma” çelişkisi ortaya koymuştur. Bu kalkınma politikalarından biri dünya ve Türkiye ölçeğinde “barajlar” olmuş, artan baraj yapımı ve su politikalarıyla suyun kıt bir kaynak olduğunu öne sürülerek, su hapsedilip bizzat kendilerince kıt bir kaynak haline getirilerek değerini artırmaya yönelmişlerdir. Türkiye’de de son on yılda yapılan 206 baraj bu konuda dikkat çekmektedir. Bütün bunların sonucunda da baraj yapılan bölgelerin yapısında “toplumsal, ekonomik değişim-dönüşüm” yaşanmıştır. Yani ‘su ve toplum’ gibi kadim bir birliktelik hikâyesinin günümüz için nasıl bir etkileşim yarattığı ve nasıl bir değişim ortaya çıkardığı görülmektedir. Bu bağlamda makalede kapitalist gelişmede doğanın nasıl kullanılıp, metalaştırıldığı, sermaye sahiplerinin, uluslararası kuruluşların, şirketlerin ve projelerin ve bir kalkınma aracı olarak barajların rolü irdelenip, bu barajların -gündelik hayat başta olmak üzere- yapıldığı yere getirdiği toplumsal, ekonomik değişimler anlatılmakta, örnek araştırma olarak Karaman’ın Ermenek ilçesine yapılan Ermenek Barajının ilçeye olmuş, olası değişimin boyutları gösterilmektedir.

Karşılaştırmalı Olarak 77 Yıl Sonra Kurnaköy Alan Çalışması

Bu çalışmanın konusu, 77 yıllık uzun bir süreçte M. Ali Şevki'nin anlattığı ilk köy monografisi olan Kurnaköyün tarımda modernleşmeden, kırsal aile yapısından, köyden kente göç olgusuna kadar geniş bir yelpazede kırsal yapı özelliklerinin bugüne değişiminin incelenmesidir. Bu çalışmadaki amacım 1935 yılı ile 2012 yılındaki Kurnaköyünün karşılaştırılması ile kırsal alandaki toplumsal değişim ve dönüşüm görülmek istenmiştir. Çalışma sürecinde, yanıtları bulunmak istenen temel araştırma sorunsalları ilk çalışmada köylünün buğday üretiminin ticarileşecek boyutta olmadığı geçim kaynağının otlakçılık, kömür çıkarma ve bahçecilikle uğraştığı anlatılmış, geçen zamanda yaşanan toplumsal değişim sürecinde geçim şekli nasıl değişmiştir? İlk çalışmada köyde kadının kendinin saydığını aile ekonomisine katkı sağlayacak girişimlerde bulunduğu söylenmekte, aile reisinin eve alınacak şeyler hakkında kadınında düşüncesine yer verdiği anlatılmış, geçen zamanda yaşanan toplumsal değişim sürecinde kadının konumunda bir değişiklik olmuş mudur? Eğer kadın hala aile bütçesine ek gelir sağlayabiliyorsa bunu nasıl yapmaktadır? Şevki'nin Kurnaköy çalışmasında İstanbul merkezine yakın köyler, evreni oluşturmuştur. Merkeze yakın bir konumda bulunan Kurnaköy ise örneklem gurubunu oluşturmuştur. Elde edilen bilgilere göre Kurnaköy'de büyük değişimler olmuş , hane sayısı 40'tan 250'ye çıkmış, nüfusu 164 kişiden 1382'ye yükselmiştir. Çalışmada verilere, nicel ve nitel veri toplama teknikleri kullanılarak ulaşılabacaktır. Nicel veri toplama tekniği ile anket uygulanacak; nitel veri toplama tekniğiyle ise, köyün yaşlılarıyla odak grup görüşmesi yapılacak genç ve yaşlıların oranı eşit tutulmaya çalışılacak bu sayede değişim daha iyi saptanmış olacak.

Müzikte Anlamın Yeniden Üretimi: Hip-Hop Kültürünün Türkiye’deki Görüntüleri Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme

İletişim teknolojilerinde görülen hızlı ilerleme, 21. yüzyılda küresel ile yerelin buluşmasını ve iç içe geçerek yeni kültürel formlar oluşturmasını sağlamıştır. 1970’li yıllarda New York’un Bronx semtinde ortaya çıkan hip-hop bu gelişmeler paralelinde dünyaya yayılan ve ulaştığı bölgelerin yerel özelliklerinden etkilenecek farklı formlara bürünen küresel bir fenomendir. Bilhassa dilin işlevleri itibarıyla kültürün en önemli taşıyıcısı konumunda bulunan ve gençlerin kendini ifade etme aracı haline gelen rap müziğin, icra edenin ve dinleyeninin arka planı ve sosyo-kültürel şartları göz önünde tutulmadan anlaşılması mümkün değildir. Bu minvalde rap müzik ve hip-hop kültürü, Amerika’da siyahîlerin düzene karşı isyan aracı ve benzer şekilde diasporada Türk rapçilerin yapılan ayrımlara karşı yükselttikleri sesleri haline geldiği gibi, Türkiye’de de Türkiyeli gençlerin rahatsızlıklarını dile getirmek üzere kullandıkları bir araç olmuştur. Bu bağlamda tebliğde, müziğin kültürel yeniden üretim sürecine etkisinden ve yerellik, kimlik, özgünlük tartışmalarından hareketle, rap müzik ve hip-hop kültürünün dönüşüm süreci ele alınarak, kültürle irtibatlı gençlerle yapılan mülakatlar ekseninde Türkiye’de hip-hop’ın büründüğü yeni form ve gençler için ifade ettiği anlam ortaya konulmaya çalışılacaktır.

19. Oturum

İlahiyat Bilimleri

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Ramazan KIZILKAYA

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon V

18:30-20:00

Hakan HEMŞİNLİ

Öznellik ve Nesnellik Bağlamında Dini Tecrübe

Fatih TOK

Peygamberimizin Kur'an'dan İktibasları

Hatice ÇİÇEK

Papanın Yanılmazlığı Meselesi Katolik Dünyada Nasıl Algılanmaktadır?

Esra ÇİFCİ

Çin'de İlk İslami Entellektüel Çaba ve Konfüçyanist Müslümanlar (Hui-Ru)

Öznellik ve Nesnellik Bağlamında Dinî Tecrübe

Dini tecrübe, hem felsefe hem de ilahiyat alanında tartışılan önemli bir konudur. Dini tecrübenin önemi, Tanrı-insan-alem ilişkisini canlı tutmasından kaynaklanır. Herhangi bir dini tecrübe yaşayan insan, bu tecrübenin sonucunda ondan etkilenir, hayatına yön vermeye ve hayatını düzene sokmaya başlar. Ayrıca dini tecrübe, dinin maneviyat boyutunu oluşturarak dinin dinamik bir yapı içinde devam etmesini sağlar. Bu sunumda dini tecrübenin mahiyeti, özellikleri ve imkânı ele alınacaktır. Böyle bir tecrübe yaşayan insanın yoğun duygu halinin psikolojik sorunlarla ilgisinin olup olmadığı, bu tecrübenin başkalarına aktarılması ve özellikle de dini tecrübenin bir bilgi sunma problemi üzerinde durulmuştur. Dini tecrübe eğer bir bilgi sunuyorsa o bilginin öznel mi yoksa nesnel mi olduğu problemi üzerinde durulacaktır.

Peygamberimizin Kur'an'dan İktibasları

Cenab-ı Allah tüm kâinatı bir hikmet binaen ve yoktan var etmiştir. Varlıklar içerisinde ise insanı en şerefli ve güzel şekilde yaratmıştır. Ona, kendi iradesiyle yaratılış hikmetine uygun bir hayat yaşaması için de akıl nimetini bahşetmiştir. Ayrıca, aklın hidayet üzere kalması ve gayb ile ilgili alanların bilgisi için peygamber ve kitap göndermiştir.

Son ümmete, kıyamete kadar hidayet rehberi olarak Kur'an'ı ve onu tebliğ, temsil ve tebyin etmekle görevli peygamber olarak da Hz. Muhammed'i göndermiştir. Peygamber yeri gelmiş teşrî vazifesi de ifa etmiştir.

Kur'an kendini mübin (açık ve açıklayıcı) bir kitap olarak niteliyor. O, dünya hayatının sonuna kadar insanlığın hidayet kaynağı olmaya yeterli olmasına rağmen, her konuda da tafsilatlı bilgiler vermemiştir. Bu tafsilat ve uygulamaların talimi öncelikle onun tebliğcisi tarafından ortaya konulmuştur. Bu tebyin sadece Peygamber'e has kılınmamıştır. Her dönem ihtiyaç nispetinde âlimler, onu açıklamaya ve hayata aktarılması konusunda yetkili kılınmıştır.

Kur'an'ın ilk müfessiri -tefsirinin miktarı üzerinde tartışmalar olsa da- Hz. Peygamber'dir. Vahyin ilk ve doğrudan muhatabı olarak onun tefsirleri önemlidir. O, bazen ihtiyaç duyduğu için kendiliğinden, bazen bir soru üzerine, bazen de siyak münasebetiyle tefsirde bulunmuştur. Biz de bu tefsir örneklerinden birini ama hayatın içinde canlı olarak gerçekleşen bir yönünü ele alacağız.

Tebliğde, kısaca iktibasın ne demek olduğuna ve kaç türlü iktibas çeşidi olduğuna değineceğiz. Peygamberimizin hangi sığalarla Kur'an'dan iktibasta bulunduğunu ortaya koyup, bunların hangi alanlarda gerçekleştiğini örneklerle izah edeceğiz. İktibasa niçin ihtiyaç duyduğunu ve nasıl bir sonuç elde ettiğini açıklayacağız.

Keza, sonraki dönemlerde bu sünnetin uygulama örneklerine kısaca değinmek istiyoruz. Bu örnekleri verdikten sonra, özellikle fikrî ve mezhepsel tartışmaların yaşandığı dönemlerde, Kur'an'ı her türlü fikre alet edilmek ve batıl düşüncelere de kaynak göstermek için yapılan iktibasların sebeplerine kısa bir yer vereceğiz. Sahih bir iktibasın nasıl gerçekleşeceğini de ifade etmeye çalışacağız.

Sonuç olarak ahlaki Kur'an olan Peygamberin her sözü, davranışı ile her iktibası Kur'an demektir. Onun iktibasları bize nasıl bir zihin, düşünce ve ahlaki yapıya sahip olduğunu ve bunun kaynağını göstermektedir. Bizim için model şahsiyet olan Rasulullah'ın Kur'an'la olan münasebetini ve bizim için örnekliğini bu iktibaslardan yola çıkarak ifade edeceğiz. Böylece tebliğimiz, Kur'anî bir tefekkürün söze ve hayata yansımalarının nasıl gerçekleştiği hedefine ulaşmış olacaktır.

Papanın Yanılmazlığı Meselesi Katolik Dünyada Nasıl Algılanmaktadır?

Hristiyan dünyası Katolik, Protestan ve Ortodoks olmak üzere üç ana kiliseden oluşmaktadır. Bu üç ana kilisenin birbirinden ayrılan belli başlı özellikleri bulunmaktadır. Bunlardan biri Katolik Kilisesi'nin karakteristik özelliklerinden olan Havarî Petrus'un haleflerine bahsettiğine inanılan papaların yanılmazlığı meselesidir. Diğer iki kilise yanılmazlığı kilise bozulmamışlığı olarak algılamakla birlikte bu inanç Katolik Kilisesince olmazsa olmaz bir dogmadır.

Bu çalışma papanın yanılmazlığı meselesinin tanımı, kapsamı, dinsel ve tarihsel temellerini incelemektedir. Papanın yanılmazlığı meselesi, I. Vatikan Konsili resmi dokümanları içerisinde yer alıp dogma halini aldıktan sonra özellikle Katolik Kilisesi'nde olmak üzere tüm Hristiyan dünyasında, geniş bir kitle tarafından tartışılmıştır.

Papanın yanılmazlığı meselesi sadece Katolik Kilisesi'nde değil tüm Hristiyan kiliselerinde tartışmalı bir konudur. Söz konusu doktrinin dinsel ve tarihsel gelişim süreci incelendiğinde doktrini temellendirecek pasajlar yetersiz kalmaktadır.

Çin’de İlk İslami Entelektüel Çaba ve Konfüçyanist Müslümanlar (Hui-Ru)

Müslümanlar 7.yüzyıldan itibaren Çin ile ilişkiler kurmuşlar ve zamanla yerleşmeye başlayarak uzun süre Çin topraklarında varlıklarını devam ettirmişlerdir. Kendi dinlerine ve kültürlerine çok farklı bir dünya ile karşı karşıya olmalarına rağmen Çin felsefesi ve dinleri ile entelektüel düzlemde ilk karşılaşmaları 17. yüzyıl gibi geç bir dönemde olmuştur. Yunan düşünce dünyası ile ilk kez karşılaşan Müslümanların bu felsefeyi İslam’la uzlaştırma çabaları gibi Çinli Müslümanlar da 17. yüzyılın başlarından itibaren Çin felsefeleri ile ve özellikle de Konfüçyanizm ile İslam felsefesini karşılaştırmaya başlamışlar ve İslam’a Çin dili ve felsefesi üzerinden bir söylem kazandırmaya çalışmışlardır. Bu çabaların ürünü olarak ise “Han Kitab” olarak isimlendirilen ve dört Müslüman alim tarafından kaleme alınmış olan eser ortaya çıkmış, bu eserlerin yazarları Konfüçyanist Müslümanlar olarak isimlendirilmişlerdir. İslam ve Konfüçyanizm ilişkisi dinler tarihi alanında (en azından ülkemizde) çok fazla incelenmeyen bakir alanlardandır. “İslam ve konfüçyanizm ve dolayısıyla Çin dünyası arasında bir bağlantı kurmak mümkün müdür?” sorusunun cevabı, bünyesinde yüzyıllarca çok sayıda Müslüman nüfusu barındırmış olan Çin topraklarındaki Müslümanların faaliyetlerinde aranmalıdır. Zira İslam ve doğu dinleri arasındaki ilişkinin doğru bir şekilde kurulabilmesi için bu büyük önem arz etmektedir. Çinli Müslümanların Çin dinleri ve felsefeleri karşısındaki tutumları çerçevesinde karşımıza çıkan ilk ve en eski çalışma ise Han Kitab Literatürü’dür. Ancak Han Kitab Literatürü’nü anlayabilmek için onu ortaya çıkaran dünya incelenmeli bu bağlamda şu sorulara cevap aranmalıdır: Çin’de yaşayan Müslümanların nasıl bir ilim gelenekleri vardır? Çinli Müslümanlar niçin bu kadar uzun bir süre sonra entelektüel bir girişim yapma ihtiyacı hissetmişlerdir ve Han Kitab’ı yazmışlardır? İslam’a Çince bir söylem kazandırdıkları belirtilen Han kitap yazarları bunu nasıl gerçekleştirmiş ve neden Konfüçyanizm’e ait terimler seçmişlerdir? Han Kitab literatürünün yazarları kimlerdir, niçin Konfüçyanist Müslümanlar (Hui-Ru) olarak anılmışlardır ve bu mümkün müdür? Bu bildiride bu sorulara yanıt aranarak hem Konfüçyanizm ve İslam arasındaki ilişki incelenecek hem de göz ardı edile Han Kitab literatürü ele alınacaktır. Sorular çerçevesinde ele alacağımız konu ile ilgili literatür taraması yapılacak, çalışmamız hakkında Türkçe bilgi bulunmadığı için çeviriler yapılacak, İslam-Konfüçyanizm ilişkisi ve Han Kitab girişimine yönelik farklı bakış açıları değerlendirilerek ulaşılan veriler sentezlenecektir.

mayıs
salı 7

20. Oturum

Çağdaş Türk Edebiyatı

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Berat AÇIL

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon I

09:00-10:30

Birol BULUT

Orhan Kemal'in "Kanlı Topraklar" Adlı Eserinde Sosyal Meseleler

Evşen ÇERKEŞLİ

Tezer Özlü'nün Romanlarını Kadın, Beden ve Kimlik Bağlamında Okumak

Hazal BOZYER

Orhan Pamuk'un "İstanbul" Adlı Eserinden Atıf Yılmaz'ın "Ah Güzel İstanbul"

Filmine Disiplinlerarası Bir Yolculuk: Bir Şehrin Melankolik Dünyasının

Metinlere Yansıması

Gürkan YAVAŞ

Eleştiri ve İdeal Arasında: Halide Edip'in "Sinekli Bakkal" Romanında

"Din Adamı" Kavramı Etrafında Bir Tartışma

Orhan Kemal'in “Kanlı Topraklar” Adlı Eserinde Sosyal Meseleler

Zaman içerisinde değişen toplumsal değer yargıları, günlük hayattaki eksiklikler ve bireyleri rahatsız eden her durum sosyal problemleri ortaya çıkarır. Bu problemleri giderebilmenin yolu ise sorunları görmek ve göstermekten geçer. Kuşkusuz sanatçılar toplumun birer aynasıdır. Türk edebiyatında çoğu yazar ve şair sosyal hayat içerisinde gördükleri eksiklikleri eserlerine yansıtmaktan kaçınmamıştır. Bu tespitler, kimi zaman yazınsal ürünün ana konusunu oluştururken kimi zaman da metnin derinliklerinde saklıdır. Orhan Kemal “Toplumcu Gerçekçi” bir yazar olarak birçok romanında sosyal problemlere değinmiş ve kendi sanat görüşü etrafında az çok bu konuyu işlemiştir. Bu gibi eserler yazıldığı dönemin şartlarını yansıtmaları bakımından da önemlidir. Çalışmamızda yazarın “Kanlı Topraklar” adlı romanını ele alıp eserde eleştirilen veya değinilen sosyal meseleleri ortaya çıkarmaya çalışıp olayların geçtiği dönemin, bir yazar gözüyle nasıl görüldüğünü ele aldığımızı tespit edeceğiz.

Tezer Özlü'nün Romanlarını Kadın, Beden ve Kimlik Bağlamında Okumak

Tezer Özlü, Türk edebiyatı içinde kadınlık deneyimlerini eserlerine büyük bir çıplaklıkla ve cesaretle aktarabilmiştir. Çocukluğun Soğuk Geceleri ve Yaşamın Ucuna Yolculuk romanlarının en temel ortaklık noktası anlatıcı-karakterin kendi istekleriyle toplumun beklentileri arasında kalmaktan dolayı yaşadığı kimlik bunalımıdır. Anlatıcı-karakterin iki roman boyunca aktarılan büyüme hikâyesinin bir kadın olarak ataerkil toplumda var olma mücadelesi vermenin zorluklarını içerdiği tespit edildiğinden, anlatıcının büyüme ve bireysel olgunlaşma hikâyesine paralel olarak toplumla yaşadığı çatışmanın ve kimlik bunalımının ipuçlarına da ulaşmanın mümkün olduğu görülür. Anlatıcı-karakter iki roman boyunca öz-anlatımla çocukluktan orta yaşa kadarki yaşam hikâyesini bu dönemde etkili olan kişi ve kurumlar aracılığıyla aktarırken aslında sözü edilen bunalımın, sürekli çatışmanın ve arada kalmanın hikâyesini yansıtır. Anlatıcı çocukluğundan beri tanık olduğu ya da bizzat yaşadığı toplumsal dayatmalar yüzünden hayatının odağına kendini alır. Yani kendi başına ve kendi istediği gibi yaşayabilmek en büyük amacıdır. Bu nedenle hiçbir yere ait olmama ve sorumluluk isteyen her şeyden kaçma arzusunun temeli oluşur. Sonuçta yazar, bu iki roman aracılığıyla kadının bedenine dair tahakküm kurmak isteyenler karşısında alternatif bir duruş sergileyerek kimliğine ulaşmak için oldukça cesur ve eşine az rastlanır çözümler üretir.

Orhan Pamuk'un İstanbul Adlı Eserinden Atıf Yılmaz'ın Ah Güzel İstanbul Filmine Disiplinlerarası Bir Yolculuk: Bir Şehrin Melankolik Dünyasının Metinlere Yansıması

Orhan Pamuk'un İstanbul Adlı Eserinden Atıf Yılmaz'ın Ah Güzel İstanbul Filmine Disiplinlerarası Bir Yolculuk: Bir Şehrin Melankolik Dünyasının Metinlere Yansıması Orhan Pamuk, İstanbul Hatıralar ve Şehir adlı eserinde otobiyografik bir üslup kullanırken İstanbul'un hüznünlü yüzünü çeşitli fotoğraflarla okuyucunun gözleri önüne serer. Bunu yaparken manzaranın güzelliğinin kendi hüznünden geldiğini söyleyen Ahmet Rasim'den, Theophile Gautier'in kenar mahalle yürüyüşlerinden, Reşat Ekrem Koçu'dan, Tanpınar ve Yahya Kemal'in İstanbul'undan yararlanmayı ihmal etmez. Aynı zamanda bu eser Ara Güler'in siyah beyaz fotoğraflarıyla desteklenmiştir.1966 yapımı, Atıf Yılmaz'ın yönettiği, Gümüş Ağaç ödülü alarak kült haline gelen Ah Güzel İstanbul filmi ise bu fotoğrafların sinema metnine uyarlanması gibidir. Bu iki metin arasındaki bağ bize sinema ve edebiyat dilinin birbiriyle nasıl bir paralellik gösterdiğini bir şehrin kimliği üzerinden gösterir. Her iki metinde de başkahraman olan İstanbul, melankolik bir manzara olarak sözcüklerle ve görüntülerle yansıtılmıştır. Sanat bir biçim ve içerik birlikteliğidir. Bu çalışmada bu birliktelik edebî bir metin ile bir sinema metni üzerinden okunmaya çalışılacak, disiplinlerarası çalışmaların edebiyata katkısı gözler önüne serilecektir.

Eleştiri İle İdeal Arasında: Halide Edip'in Sinekli Bakkal Romanında “Din Adamı” Kavramı Etrafında Bir Tartışma

Halide Edip'in 1936 yılında yayımlanan romanı Sinekli Bakkal, yazarın din ve özellikle de din adamı kavramlarına bakışını tartışmak için oldukça elverişli bir metindir. Yazarın hem devrinde hem de bugüne değin en ilgi çekici romanlarından olan Sinekli Bakkal'da, hem o devrin hem de bugün Türkiye'sinin öneminden bir şey kaybetmeyen konusu din, kurgunun başat unsurlarından biridir. Millî Mücadele sonrasında Atatürk Türkiye'si ile 'bir dizi anlaşmazlık' yaşayan ve uzunca bir süreyi memleketinden uzakta geçiren Halide Edip, önce İngilizce olarak yayımladığı Sinekli Bakkal romanında, yukarıda sözünü ettiğim 'bir dizi anlaşmazlık' konusuna dâhil edilebilecek 'din' ve buna bağlı olarak 'din adamı' kavramlarına ilişkin önemli değerlendirme, eleştiri ve önerilerde bulunur. Yazar, romanında idealize ettiği Rabia'nın şahsında belli bir din anlayışını ortaya koyarken, özellikle Rabia'nın dedesi Hacı İlhami Efendi'nin şahsında 'olumsuz din adamı' figürünü eleştirir, Vehbi Dede'nin şahsında kurguladığı 'ruhanî' ile de ideal olanı somutlaştırmaya çalışır. Ben de bu bildiride Halide Edip'in özellikle Hacı İlhami Efendi'nin şahsı üzerinden eleştirdiği 'yobaz imam figürü' üzerinde durmaya ve Vehbi Dede'nin şahsında somutlaştırılmak istenen 'ideal din adamı' kavramını tartışmaya çalışacağım. Özellikle geleneksel Osmanlı hayat tarzından önemli kesit ve örnekler barındıran Sinekli Bakkal romanının, sözünü ettiğim hususlar bağlamında, nasıl bir toplumsal eleştiri getirdiğini ve ne gibi bir ideal kurguladığını ortaya koymak da bu bildirinin amaçları arasında yer almaktadır.

21. Oturum

İktisat Politikaları

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Tamer ÇETİN

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon II

09:00-10:30

Filiz ERYILMAZ & Mehmet MERCAN

Politik Bütçe Döngüleri ve Yeni Demokrasi Etkisi: Türkiye Örneği

Hasan BAKIR & Görkem BAHTİYAR

Ekolojik Modernleşmeye Karşı Risk Toplumu

Ali FİDAN

Burjuvanın Dönüşümü: Arayışlar, Elitler ve Türkiye Ekonomisi

Politik Bütçe Döngüleri ve Yeni Demokrasi Etkisi: Türkiye Örneği

“Politik Konjonktür”, iktidar partilerinin seçim dönemlerinde yeniden seçilebilmek için ekonomiyi para ve maliye politikası enstrümanları ile manipüle ederek, makroekonomik değişkenler üzerinde çevrimsel etkiler yaratması olarak tanımlanmaktadır. Son dönemlerde politik konjonktür literatüründe ilgiyi çokça cezbeden konulardan biri olan “Politik Bütçe Döngüleri (PBD)”ne göre seçim dönemlerinde hükümetler tarafından kamusal harcamaların arttırılması ve kamusal gelirlerin azaltılması sonucu bütçe açıklarında dalgalanmalar (artışlar) meydana gelmektedir. Yeni demokrasi ülkelerinde seçmenlerin naif ve miyop olması ve medyanın seçimlerden önce maliye politikası ile ilgili yeterli bilgi sunabilme kapasitesinin bulunmamasından dolayı PBD’ler bu ülkelerde bir fenomene dönüşmüştür. Bu bağlamda, çalışmada Türkiye’de 1994–2012 döneminde PBD’lerin varlığı ile demokrasi düzeyi arasındaki ilişki; bütçe dengesi, toplam kamu harcamaları ve toplam kamu gelirlerine ilişkin veriler kullanılarak, Pesaran vd. (2001) tarafından geliştirilen “Sınır Testi” yaklaşımı ile test edilecektir.

Ekolojik Modernleşmeye Karşı Risk Toplumu

Sanayi devrimi sürecinin gerçekleşmesi ile birlikte artan sanayileşme artan dünya nüfusunun sınırsız ihtiyaçlarını karşılamak uğruna sınırlı doğal kaynakları hızla tüketmiş ve kirletmiştir. Ayrıca küreselleşen dünya düzeni ülkeler ve ülkenin bölgeleri arasında da büyük uçurumlar yaratmakta ve işsizlik, yoksulluk, kirlilik, gibi sosyal ve çevresel sorunlar baş göstermektedir. Ekonomik, çevresel ve sosyal tehlikeler göz önüne alındığında ekonomilerin büyüme performanslarını sürdürüp sürdüremeyecekleri konusunda iki farklı yaklaşım ortaya çıkmaktadır. Bunlar risk toplumu ve ekolojik modernleşme yaklaşımlarıdır. Ekolojik modernleşme yaklaşımı ekonomide yaşanan ilerlemenin yeni teknolojilerle birlikte çevrede yaşanan iyileşme sürecini kendiliğinden beraberinde getireceğini iddia etmektedir; risk toplumu yaklaşımında ise bu sonuç ancak toplumun teknolojik süreçler üzerinde daha fazla söz sahibi olabilmesi, bütüncül bir bilim anlayışı, bir başka deyişle teknolojinin demokratikleşmesi (democratisation of technological knowledge) durumunda mümkün olabilir. Aksi takdirde modernitenin karanlık yüzüyle karşılaşılacaktır. Bu çalışmada bu iki görüşün günümüz dünyasında yaşanan gelişmeler bağlamında değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Burjuvanın Dönüşümü: Arayışlar, Elitler ve Türkiye Ekonomisi

1923'te ilan edilen Cumhuriyet, 14 milyon ülke nüfusu, örf, adet, gelenek ve görenekleriyle Osmanlı'dan miras kalan sosyo-ekonomik bir yapı üzerine inşa edilmiştir. Yeni kurulan devletle daha önceden bozulmuş, yozlaşmış iktisadi sistem(lerin) yerine farklı bir milli iktisat ideolojisi benimsenmeye çalışılmıştır. Bu da kurgusal ama gerçekleştirilebilir milli bir ticari burjuvazi projesini beraberinde getirmiştir. Ancak ister devlet isterse de özel sektör eliyle olsun; 1950'lere kadar, Duyun-i Umumiye borçları, 1929 dünya ekonomik krizi ve II. Dünya savaşının yıkıcı etkisiyle; istenilen kalkınma düzeyine ulaşamamıştır. Çok partili hayatla kendini yenileyen burjuva bekleyiş miti, ulus üstü kredi sağlayan kurumlara aşırı borçlanma nedeniyle yeniden ileri bir çeyrek asra ertelenmiştir. 1960-70'lerin siyasi çalkantıları ve askeri müdahaleleri; zaten filizlenmeye çalışan ticari burjuvazinin yeni bir kimliğe bürünmesine yol açmıştır. İnceden inceye irdelenmesi gereken yeni Türk ticaret burjuvazisi; batıdaki anlamıyla devleti denetleyen ve onun üzerinde otokontrol oluşturan sosyal bir mekanizma olamamıştır. Bunun aksine adına ister seküler isterse de dini ticari burjuvazi denilsin; yeni tüccar sınıfın kaderi hâkim siyasi otorite ile uyumlu bir eklemleme olmuştur. 1980'ler; Özal dönemi ve liberal ekonominin kabulü, özelleştirmenin 30 yıllık bir fasıladan sonra yeniden hayata geçirilmesi Türk iktisat tarihinde bir milat olmuştur. Geçtiğimiz 20 yıllık dönem ise modernleşme, küreselleşme ve sekülerleşme trendleriyle poli-nominal bir tüccar tipolojisi yaratmıştır. İşte bu noktada 90 yıllık cumhuriyet tarihimizde iktisatçılar tarafından nitel ve nicel verileriyle ele alınan "Türkiye Ekonomisi" tarihinin; dini, siyasi ve sosyo-ekonomik boyutunun kronolojik olarak irdelenmesi büyük bir eksikliği giderecektir. Bunu yaparken de sosyal bilim metotları (objektiflik, deskriptif, fenomenolojik v.b metotlar) uygulanırken; sosyo-ekonomik tarihimizin kendi kronolojisi içerisinde anlaşılması maksadıyla tarihi hermenötik (historical hermeneutic) metodundan istifade edilecektir.

22. Oturum

Psikoloji

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet BAHÇEKAPILI

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon III

09:00-10:30

Fatma Betül BATTAL

Gündelik Hayatta Narsisizmin Toplumsal Görünümleri

Osman HATUN

Ebeveyni Boşanmış İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Aile İşlevlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Çiğdem DEMİR-ÇELEBİ

Yaşlılık ve Yaşlılara Verilen Psikososyal Hizmetler İle Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulamalarına Bir Bakış

Gündelik Hayatta Narsisizmin Toplumsal Görünümleri

Narsisizm kavramı sadece patolojik kişilik bozuklukları için değil, ailenin çocuğa kültürü aktarmadaki yoksunluğu, insanların medya tarafında yönlendirilmesi, bürokratik ve örgütsel yapılanmalar, teknoloji ve internet gibi faktörlerin karşısında insanın yalnızlaşması ve güçsüzleşmesi sonucu oluşan kişilik yapısı ve çağdaş kültürün belli başlı özellikleri ile toplumsal hale gelen davranış kalıplarının tezahürünün açıklanması için kullanılmaktadır. Burada önemli olan, patolojik narsisizm ile normal narsisizmin birbirinden ayırt edilmesi gerektiğidir. Bu anlamda narsisizm kavramının, patolojik ve normallik arasındaki farkı gözler önüne serilerek, narsizm kavramı ile günümüzdeki toplumsal değişimlerin psikolojik etkisini anlamanın yolu sağlanmış olacaktır. Narsizm, gerçekten de modern yaşamın gerilimleri ve kaygılarıyla başa çıkmanın en iyi yolunu temsil ediyor gibi görüldüğünden olacak, günümüzde hâkim olan toplumsal koşullar da herkeste değişik derecede var olan narsist özelliklerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Rekabetin öne çıktığı modern toplum, narsist dürtüleri tetikleyen toplumsal koşulları farklı biçimlerde yeniden üretmektedir. Bir yandan kendini gerçekleştirme telkin ederken, bir yandan da kendini büyük görmeyi dolayısıyla benmerkezci toplumlar yaratmayı kolaylaştırmaktadır. Bu durum, bireyi eksiksiz doyum düşlemleriyle kuşatarak, gündelik hayatta tatmin olmayı giderek daha da zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda çalışma da narsisizm kavramının etimolojik ve tarihsel kökenine, psikolojideki kullanımlarına ve narsist kişiliğin özelliklerine değinilerek toplumdaki narsist davranışların gündelik hayattaki toplumsal görünümü başlıklar halinde incelenecektir.

Ebeveyni Boşanmış İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Aile İşlevlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Bu araştırmanın amacı ebeveyni boşanmış çocukların aile işlevlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Tarama modeline uygun olan araştırmanın evreni 2011–2012 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Fatih ilçesindeki resmi ilköğretim okullarının ikinci kademesindeki boşanmış ailelerden gelen öğrencilerdir. Araştırmanın örneklemini ise ebeveyni boşanmış 151 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerinin analizinde parametrik dağılımlarda bağımsız gruplar t testi ve ANOVA kullanılmış, ANOVA analizlerinin anlamlı çıktığı durumlarda homojen varyanslarda Scheffe, heterojen durumlarda Tamhane's T2 testleri kullanılmıştır. Ayrıca non-parametrik dağılımlarda Kruskal Wallis H testi kullanılmış, analizinin anlamlı çıktığı durumlarda ise Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre ebeveyni boşanmış öğrencilerin iletişim ve duygusal tepki verebilme boyutlarında aile işlevlerini sağlıklı olarak algıladıkları; diğer boyutlarda ise aile işlevlerini sağlıklı olarak algıladıkları görülmüştür. Ebeveynin medeni durumu açısından aile işlevleri değerlendirildiğinde ise ebeveyni boşanmış öğrencilerin ebeveyni evli olanlara göre aile işlevlerinin iletişim, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme ve genel fonksiyonlar boyutlarını daha sağlıklı olarak algıladıkları görülmüştür. Literatür incelendiğinde ebeveyni boşanmış çocukların aile işlevleri üzerine yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla araştırmanın bu boşluğunu doldurarak çalışmadan elde edilen bulguların, ebeveyni boşanmış çocukların aile işlevlerini ne düzeyde sağlıklı algıladıkları ve sosyo-demografik değişkenler açısından aile işlevlerinin ayrıntılı olarak incelenmesi konusunda literatüre önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yaşlılık ve Yaşlılara Verilen Psikososyal Hizmetler ile Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulamalarına Bir Bakış

Gerek dünyada, gerek Türkiye'deki nüfus istatistiklerine bakıldığında son yıllarda yaşlı nüfusta oldukça belirgin bir şekilde artış görülmektedir. Genç nüfusun daralması ve yaşlı nüfusun artması da beraberinde bu dönemle ilişkili sorunları da getirmiştir. Yaşlı bireyin hayatındaki ekonomik, psikolojik, sosyal ve sağlıkla ilgili değişiklikler ve sorunlar onu ve yaşlıyla yaşayan herkesi etkilemektedir. Yaşlı problemlerinin önlenmesi ve uygun yollarla çözümlenmesi için sosyal politikalar ve sosyal hizmetlerin oluşturulması, yaşlı bireyin ve toplumun uyum içinde yaşaması için önem kazanmaktadır. Bu bakımdan, tüm sistemlerin işbirliği içinde olması, yaşlının her yönünün geliştirilmesi gerekmektedir. Yaşlı bireyin yaşlılık dönemine hazırlanması, kendini birçok bakımdan güçlendirmesi ve yaşadığı uyum problemleri ve diğer psikolojik sıkıntılarının atlatılması bakımından psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri de önemlidir. Yaşlının güçlendirilmesi ve mutlu bir yaşam sürdürmesi için psikolojik danışmanlara da büyük roller düşmektedir. Yapılan bu çalışmada, dünyada ve Türkiye'de yaşlı nüfus, yaşlıların yaşadıkları problemler, yaşlılara sunulan hizmetler, yaşlılarla ilgili sosyal politikalar ve hukuksal durum ile yaşlılara psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarına yer verilmiştir. Çalışmanın sonunda, Türkiye'deki eksik alanlar tespit edilerek önerilerde bulunulmuştur.

23. Oturum

Bilim ve Bilgi Sosyolojisi

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hüsamettin ARSLAN

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon IV

09:00-10:30

Ejder ULUTAŞ

Pozitivist Paradigmanın Devlet İnşasında Oynadığı Rol: Türkiye Toplumuna Etkileri ve Sonrası

Hasan YENİÇİRAK

T. Kuhn ve Feyerabend'in Yöntem Anlayışları

Hüseyin DAMAK

Savaş Çağında Bilim-Devlet İlişkisi

İhsan KUTLU

Rasyonalite ve Ritüeller

Pozitivist Paradigmanın Devlet İnşasında Oynadığı Rol: Türkiye Toplumuna Etkileri ve Sonrası

Bu çalışmada pozitivist algı ekseninde inşa edilen bir devlet retoriği ve akabinde meydana gelen pratiklerin topyekün bir toplumu ne tür sorunlarla karşı karşıya getirdiği ve getirebileceği üzerinde durulmaktadır. Pozitivist paradigmanın rüzgarına kapılan bir tahayyül dünyası ve bu durumun meydana getirdiği değişim rüyası aslında toplumda bir çok kaotik duruma neden olacak bir niteliğe sahiptir. Yaşadığı dünyaya 'anlam' atfeden bir varlık olan insanın pozitivistizmin dar kalıpları içerisine hapsedilemeyeceği üzerinde durularak yeni bir toplumsal beraberliğin imkânı ele alınmıştır. Bu minvalde kamusal alan ve devlet ilişkisi ekseninde; kamusalın, devletin görünümüne bağlı olarak ne tür bir anlam kazandığı sorusu tartışılmaktadır. Devletin niteliğine göre kamusal alanın mahiyeti ve ideal bir kamusal alanın imkânı üzerinde durulmaktadır. Devlet ve kamusal alan ilişkisi Türkiye özelinde ele alınmış, Türkiye'deki devlet anlayış(lar)ı ve kamusal alanın durumu üzerine bir tartışma açılmıştır. Türkiye'de son zamanlarda kamusal alana bakışta bir zihniyet dönüşümü olduğu tezi işlenmiş; devletin kamusal alanı esas sahiplerine yani bütün halleriyle kendisi olarak var olmak isteyen vatandaşa bırakması gerektiği düşüncesi dile getirilmiştir. Yazı, kamusal alandaki zihniyet dönüşümünün örnekleriyle sürmektedir.

T. Kuhn ve Feyerabend'in Yöntem Anlayışları

Din savaşlarının devam etmesi sorunların çözümünde Ortaçağ'daki hakim anlayışın yeterli olmadığını gösterdi, ve çözüm olarak yeni bir anlayışın olması gerekirdi- ki o da aydınlanma dönemi idi. Bu değişim ile birlikte bilginin kaynağı da değişmiştir. Tanrı insan hayatından çıktı ve yerine aklı gelmiştir. Pek çok grup bilimsel ilerlemenin bir yöntemle sağlanacağını ifade etmiştir. Bilimde yöntem olduğunu söyleyenlerden biri de Thomas Kuhn'dur. Kuhn bilimsel ilerlemenin yöntemi devrim olduğunu söyler. İlerleme kırılmalarla gerçekleşir. Feyerabend ise ilerlemenin sadece tek bir yöntemle değil, popüler olmayan yada bilinmeyen birtakım yollarla sağlanacağıdır. Yani bilim tek bir yönteme indirgenmez. Bilimsel kurallar bilgi bakımından diğer kaynaklara oranla herhangi bir ayrıcalığı yoktur ve üstünlüğe sahip değildir. Her alan bilgi edinmenin farklı yollarıdır. Bu noktada hem Kuhn hem de Feyerabend eş-ölçülemezlik sorununa gelirler. Amacım bu eş-ölçülemezlik sorunun ikisi üzerinde hangi noktalarda tezahür ettiğini göstermektir. Kısaca söylemek gerekirse Kuhn bu meseleyi bilim içi farklı kuramların eş-ölçülemezliği yani paradigma- lar üzerinden ele alırken, Feyerabend ise bilimin kendisinin öteki bilgi kaynaklarıyla eş-ölçülemezliği meselesi olarak ele alır. Ayrıca Feyerabend'in tarihsel ve metodoloji hakkındaki birtakım eleştirileri söz konusu vardır.

Savaş Çağında Bilim-Devlet İlişkileri

Bilimin 15. yüzyılın sonlarından günümüze kadar olan tarihini bilimin ratking'leşmesinin tarihi olarak okumak mümkündür. Ratking, çok sayıda farenin küçük bir yerde ve çok büyük bir baskı altında yaşamak zorunda kalması durumunda meydana gelen bir şeydir. Kuyrukları birbirine dolaşan fareler, kurtulmak için ne kadar çaba gösterse de onları birbirine bağlayan düğüm o derece sıkılaşır ve sonunda sıkıca birleşmiş katı bir hücre yığını haline gelir. Ortaya çıkan şey ise yeni bir yaratıktır, hayatta kalmayı başaran bir yaratık. Michael Dibdin'in ratking tasviri aslında, bilimin özellikle 20. ve 21. yüzyılda devletle, orduyla ve piyasayla kurduğu yeni bağımlılık ilişkilerini ve bu ilişkiler içinde bilimin aldığı yeni formu özetlemektedir. Günümüzde bilim, bu anlamda bir ratking'dir; kendisi olmaktan çıkan, sürekli bir "şeyleşen" bilim: Askerileşen, endüstrileşen, kapitalistleşen...vb. İlişkileri bu istikamete sevkeden ilk kırılma 16. yüzyıla doğru ortaya çıkan yeni silahlar olmuştur. Bu tarihten sonra giderek pahalı hale gelen bilim merkezi ekonomilere ihtiyaç duymaya başlamıştır. Söz konusu ilişkilerdeki ikinci ve asıl önemli kırılmayı ise 20. yüzyılda insanlık tarihinde yaşanan iki büyük dünya savaşı ve bu savaşları müteakiben yaşanan Soğuk Savaş'ın tetiklediği "silahlanma yarışı" yapmıştır. Bu yüzyılda tam anlamıyla kurumlaşan "savaş ekonomisi" artık bilimin sevk ve idaresini belirleyen önemli etkenlerden biri haline gelmiştir. Ve bu durum Paul Virilio'nun ifadesiyle işlemsel araç ile keşif amaçlı araştırmayı vahim bir şekilde birbirine karıştırarak bilimi salt bir Tekno-Bilim konumuna indirgemıştır. Bu çalışmada, bilimin yukarıda bahsi geçen tarihsel serüveni eleştirel bir gözle incelenecektir. Bu ilişkiler ağı içerisinde sıkışıp kalan bilimin yeni konumu hem akademik ve entelektüel özgürlükleri tehdit etmesi nedeniyle birey bilim adamlarını hem de bu yeni bilimin neden olduğu/olacağı büyük felaketlerin muhatapları olan "sıradan" insanları ilgilendiren bir konudur. Bu nedenle bilimi anlamaya yönelik bu çaba anlamlı çabadır.

Rasyonalite ve Ritüeller

İlk bakışta birbirine zıt görünen rasyonalite ve ritüel kavramlarının modern dönemde bir-biri içine geçtiğini verilecek örnekler üzerinden gösterilmesi hedeflenmektedir. Ritüel nedir? Modernite ve rasyonalite kontekstinde ritüeller ne gibi bir şekil almıştır? Sekülerleşme sürecinin ritüellere etkisi ne olmuştur? Rasyonel ritüel olur mu? Modernitenin önemli sosyolojik olguların ritüeller perspektifinden değerlendirilmesine çalışılacaktır. Ritüelin kavram olarak içinde barındırdığı düzen-düzenlilik anlamlarının bu olgularda kendini nasıl ortaya çıkardığı örneklerle gösterilmeye çalışılacak. Modern dönemin kozmokrati akıldır. Modern kozmosun iktidarını elinde tutmasıyla akıl, görmek istemediklerine irrasyonellik yaftasını yapıştırarak onları reddetmiştir. Ritüeller de bu esnada reddedilen olgulardan biri olmuştur. İnsan ritüel üreten bir varlıktır. Ritüele yüklediğimiz anlam ile modern örnekler üzerinden bu kanıtlanmaya çalışılacaktır. Çalışma sosyolojik ve antropolojik düzeyde teorik bilgiler içermekle birlikte; verilecek örneklerin gündelik hayatımıza ilişkin yansımaları da olacaktır. Yer yer antropolojik öğelere de yer vererek sosyolojik bir yöntemle ele alınacak. Rasyonalite ile reddedilen ritüellerin aslında hala kendine ait önemli bir yere sahip olduğu sosyolojik bir çerçeve ile sunulmaya çalışılacaktır.

24. Oturum

Çağdaş Türk Edebiyatı-II

Oturum Başkanı: Öğr. Gör. Dr. Ali İhsan AKÇAY

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon I

11:00-12:30

Mehmet Erdem TEMÜR

Sezai Karakoç'un Hikayelerinde Diriliş Felsefesi

Serhat DEMİREL

Ziya Osman Saba'nın Şiirinde Ev

İsmail Alper KUMSAR

S. Beckett ve Şehrazat'ın Evliliğinden Doğan Romancı ve Bir Şiir-Roman:

Gölgesizler

Sezai Karakoç'un Hikayelerinde Diriliş Felsefesi

Sezai Karakoç İkinci Yeni hareketi içinde yer almış, edebiyat ve fikir ortamına önemli eserler kazandırmıştır. Ancak Karakoç bundan çok daha fazla ilgiye mazhar olmuş ve bir düşünce adamı olarak ortaya koyduğu Diriliş düşüncesi ile Türk düşünce hayatında bir ekol olma fonksiyonu icra etmiştir. Özellikle Necip Fazıl Kısakürek'in Büyük Doğu fikri sonrasında Diriliş düşüncesi, Türkiye'de entelektüel arenada fikir hayatını besleyen önemli bir damar olma özelliği sergilemiştir.

Karakoç'a göre hayat insanın kendisini aradığı bir süreçtir. Tüm insanlık kendi hakikati peşinde koşmaktadır, onu aramaktadır. Karakoç da hayatı boyunca kendi hakikati peşinde koşmuştur. İnsan olmak Karakoç'a göre bazı sorumluluklar gerektirir. İnsan görev ve sorumluluğunu yerine getirebildiği ve arayış merhalesinde ortaya koyduğu niyet ölçüsünde hayat bulmaktadır. Elbette hedefe giden bu yolda belirli kurallar vardır ve bu oluş belirli bir düşünce yatağında gerçekleşmektedir. Bu bir bakıma diriliş düşüncesinin somut tezahürü olarak hayat bulmaktadır.

Karakoç, modernizmin kuşatıcı etkisi altında toplumsal hayatı kirlenmiş olarak değerlendirmektedir. Karakoç, insanlar arası ilişkilerle birlikte, insanlarla Allah arasındaki ilişkinin gelip dayandığı noktayı sorgulamakla işe başlamıştır. Bu aynı zamanda diriliş düşüncesinin ortaya çıkışına zemin oluşturacak bir durumu ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda inandığı değerlerden müteşekkil duygu ve fikir dünyası ile kendisine bir mevzi kurmuş, onu ilerletmek suretiyle toplumla temas kurmuş ve diriliş düşüncesini topluma aktarma fonksiyonunu yerine getirmiştir. Yazmış olduğu iki hikaye kitabı, bu temasın edebiyat-toplum bağlamında somut bir örneğidir. Bu bağlamda Sezai Karakoç edebiyatı bütünüyle kuşatmak arzusunda olmuştur ve edebiyatçı kimliği ile hikaye sahasında eserler de vermiştir.

Bu çalışmada, Sezai Karakoç'un hikayeleri üzerinde, kendisinin inşa edip düşünce hayatımıza kazandırdığı ve bu yönüyle de bir ekol oluşturduğu "diriliş" fikri/felsefesi üzerinden hareketle bir okuma gerçekleştirilecektir. Hikayeler 1 Meydan Ortaya Çıktığında ve Hikayeler 2 Portreler adlı hikaye kitaplarında yer alan 17 hikaye üzerinde içerik analizi yapılmak suretiyle, Karakoç'un diriliş düşüncesinin izleri aranacak, hikayelerinde diriliş fikrinin ne şekilde tezahür ettiği araştırılacak ve bu sayede somut ve müşahhas tezahürler üzerinde durulacaktır.

Ziya Osman Saba'nın Şiirinde Ev

Ziya Osman Saba, birçok eleştirmen ve araştırmacı tarafından Türk şiirindeki evcil şairler kuşağının öncüsü olarak değerlendirilir. Bu tezde, Saba'nın şiirindeki ev temasının şiirlerdeki başka motiflerle sıkı bir ilişki içinde olduğu görülmüş ve bu sebeple ev, “modernite-gelenek”, “sığınma ve mutluluk” ve “cinsellik” olmak üzere üç farklı açıdan incelenmeye çalışılmıştır. İlk bölümde, evin hem düz anlamıyla ve hem de metaforlarla modern yaşamdan çok geleneksel bir yaşantıyı imlediği sonucuna varılmıştır. Şiirlerde evin iç ve dış yapısı, sahip olduğu her türlü eşya ve donanımı, evin içinde yaşayan aile, komşular, evin bahçesi, çevresi ve kent mekânlarıyla, geleneğin eskimeye yüz tutmuş taraflarını öne çıkardığı görülmektedir. “Ev: Sığınma ve Mutluluk” başlığı altında, şairin eve sığınarak avuntu ve mutluluğu en yoğun biçimde evde duyumsadığı görülmüş ve şairi dışarıdan eve yönelten sebepler irdelenmiştir. Nihayetinde, modernitenin toplumsal alanda yarattığı kargaşa ve sıkıntının yanı sıra, doğanın tehlikelerinden kaynaklanan ilksel bir sığınma içgüdüsünün bu eğilimi tetiklediği anlaşılmıştır. Şiirlerde ev ve ailenin daima olumlu anlamlar yüklediği ve evin bir mutluluk mekânı olarak öne çıktığı görülmektedir. Son olarak, şiirlerde beliren cinsellik algısının hem mekân hem de içindeki aile açısından evle ilişkisi sorgulanmış, bunun sonucunda ise, cinselliğin aile mahremiyeti kavramıyla iç içe olduğu ortaya konulmuştur.

S. Beckett ve Şehrazat'ın Evliliğinden Doğan Romancı ve Bir Şiir-Roman: Gölgesizler

İki bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde son dönem Türk Romanının önemli isimlerinden Hasan Ali Toptaş'ın romanlarındaki belirsizlik, gizem ve çok anlamlılık gösterilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda modern romanın farklı okumalara elverişli yapısı hakkında genel kanaatlere yer verilmiştir. İkinci bölümde ise Gölgesizler romanı üzerinden yazarın üslubu değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu anlamda Gölgesizler romanında üsluba orijinallik katan benzetmeler, aktarmalar (insandan doğaya, doğadan insana, duyular arası, doğadan doğaya, somutlaştırma), dilin psikolojiyi ifade etmedeki gücü, zıtlıklar, farklı zaman algılamalarının üsluba yansımaları gibi özellikleri romandan örneklerle gösterilmeye çalışılmıştır.

25. Oturum

İktisat Tarihi ve Düşüncesi

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Feridun YILMAZ

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon II

11:00-12:30

Cenk BEYAZ

*İkinci Meşrutiyet Dönemi Türkiye'sinde İktisadi Modernleşme ve
Kalkınma Düşüncesine Parvus Efendi'nin Katkıları*

Salih KIŞ

Osmanlı Devleti'nde Mali Denetim: Divan-ı Muhasebatın Tesis Süreci

Haydar Barış AYBAKIR

Wallerstein'de Tarihsel Kapitalizm ve Sosyal Bilimler

İkinci Meşrutiyet Dönemi Türkiye'sinde İktisadi Modernleşme ve Kalkınma Düşüncesine Parvus Efendi'nin Katkıları

Sanayi Devrimi'nin Batılı devletler tarafından gerçekleştirilmesi karşısında Osmanlı Devleti'nin genel olarak tarım toplumu olması bağlamında asker-sivil bürokrasinin, ordunun ve sınırlar içerisindeki bütün tebaanın/halkın, köylüden padişaha kadar uzanan siyasi, iktisadi, sosyal ve askeri yapı içerisinde, yeni dünya düzenine karşı nasıl konumlandığı hususu en temel haliyle kalkınma ve modernleşme kavramları etrafında sürekli olarak tartışılmaktadır. Yanı sıra, bilhassa iktisadi kalkınma ve modernleşme eksenli yeniliklerin/reformların, büyük ölçüde 19. yüzyılda vuku bulması, bu dönemi ilgi çekici kılmaktadır. Tezin baş aktörü olan Parvus Efendi'nin, İstanbul'da bulunduğu 1910-14 yılları arasında başta Türk Yurdu olmak üzere, dönemin dergi ve gazetelerinde ekseriyetle iktisat üzerine kaleme aldığı yazılarının iktisadi modernleşme ve kalkınma meseleleri çerçevesinde o dönemde ve sonrasında Cumhuriyet Türkiye'sinde nereye oturduğu, kısacası o dönemin ruhu göz önüne alındığında söylediklerinin ne anlam ifade ettiği, tezin konusunu teşkil etmektedir. Çalışmada Parvus Efendi'nin, İstanbul'da bulunduğu zaman süresince yazdığı makaleleri çerçevesinde, Düyun-u Umumiye İdaresi, kapitülasyonlar, köylüler, demiryolu ve genel olarak dile getirdiği, içerisinde başta Osmanlı Devleti'nin gelirleri ve borçları, Türk milletine verdiği öğütleri ve ziraat ve sanayinin gelişmesi konuları da ele alınacaktır. Aynı zamanda İstanbul'da bulunduğu süre zarfında İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne mali danışmanlık yapan Parvus Efendi'nin dört yıl gibi kısa bir süre içerisinde İttihat ve Terakki ileri gelenlerine, özellikle kapitülasyonlar ve milli burjuvazi konularında etki edip etmediği üzerine durulacaktır.

Osmanlı Devleti'nde Malî Denetim: Divan-ı Muhasebat'ın Tesis Süreci

Günümüzde genel ve katma bütçeli kuruluşların bütün gelir, gider ve mallarını meclis adına denetleyen ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlayan Sayıştay (Divan-ı Muhasebat), modern devletlerin vazgeçilmez anayasa temelli kuruluşudur. Türkiye Cumhuriyeti Sayıştay'ının bugünkü mevcut yetkinliği, köklü ve önemli geçmişinden gelmektedir. Bilimsel kriterler ışığında kaleme alacağımız bu çalışma, dönemin arşiv belgelerine ve birinci el kaynaklarına dayandırılacaktır. Böyle bir çalışmanın hazırlanmasıyla, Osmanlı'nın en önemli malî ve bürokratik kurumlarından biri olan Divan-ı Muhasebat'ın; tarihine dair, pek çok bilinmeyen nokta aydınlığa kavuşturulacaktır. Öncelikle Divan-ı Muhasebat'ın bilinenin aksine 1862 tarihinde kurulduktan sonra kesintisiz olarak günümüze kadar gelmediği, iki kez geçici olarak kapatılıp üç kez de kurulduğu ortaya konulacaktır. Ayrıca geçici olarak kapatılıp yeniden kurulmasının sebepleri, nedeni niçini ve nasıl bağlamında detaylandırılacaktır. Divan-ı Muhasebat'ın muadili diğer dünya devletleri Sayıştaylarından farklı olarak bir anayasaya tabi olmaksızın kurulduğu ve bu sürecin 1876'ya kadar nasıl devam ettiği bugüne kadar üzerinde durulmamış, kurum tarihi açısından önemli bir noktadır. Kanun-i Esasi ile birlikte Divan-ı Muhasebat, bu tarihten itibaren anayasa temelli müstakil bir kurum olarak günümüze gelmiştir. Devletin iflasını açıkladığı bir dönemde, padişahın şahsi hazinesinden tahsis ederek Divan'ı kurdurması ve çalışmalarını bağımsız olarak devam ettirmesini sağlaması, kuruma olan gerekliliğin ve inancın bir göstergesidir.

Wallerstein’de Tarihsel Kapitalizm ve Sosyal Bilimler

Sosyal bilim ve ona ilişkin tartışmalar dünyasının, en etkili ve bilinen isimlerinden biri Immanuel Wallerstein (1930 -)’dir. 1974’te “Modern World-System”ın birinci cildini yazana kadar Wallerstein, teorik temelleri egemen sosyal bilimsel akımlara dayanan erken dönem çalışmalarını, yakından takip ettiği Kwame Nkrumah’ın devrilmesi sonrasında Afrika’da yaşananların sorumlusu olarak gördüğü sömürgeci Batı’yı suçlayarak, “farklılaştırma” yönüne gitmiştir. O, bundan sonradır ki, modern toplumsal değişimin ancak tarihsel olarak kavranan bir dünya sistemi bağlamında çözümleneceğini savunmaya başlamıştır. Böylece Wallerstein, “sosyal bilimleri sökme/tardetme (unthinking)” olarak adlandırdığı ‘dünya-sistemleri analizi’ ile bütünsel tarihsel bir sosyal bilim perspektifi sunmaya çalıştı. Buna göre, Ortaçağın sonlarına doğru ortaya çıkan özel zayıflıkların neticesinde (feodal yapının zayıflığı ve Moğolların çöküşü) dünyanın Avrupa bölgesinde, bir kapitalist sistem, emsalline rastlanılamayacak şekilde icat edildi. Sonsuz sermaye birikimine dayalı tarihsel ve toplumsal bir sistem olan kapitalizm, 16. yüzyılda Batı Avrupa’da icat edilerek ve ileri doğru bir yapı biçiminde yayılarak bütün dünyayı tedricen tahakkümü/hegemonyası altına almıştır. Zaman içinde, kapitalist dünya-ekonomisinin yapısal çerçevesini sağlayan ve tarihsel varoluşu içerisinde insanların faaliyetlerini düzenleyen; ayırt edilebilir; fakat birbirinden ayrılmaz altı kurumsal alan geliş(tiril)miştir: Devletlerarası sistem, dünya üretiminin yapısı, dünya emek gücünün yapısı, dünyadaki beşeri refah kalıpları, devletlerin toplumsal birliğini sağlama faaliyetleri ve bilgi yapıları. Bu çalışmada, mümkün olabildiğince eleştirel bir mesafe korunarak, kapitalist dünya-ekonomisinin gerilimlerini gözlerden saklamaya ve kontrol altında tutmaya yönelik kurumsal alan; yani bilimselci, evrensel ve liberal öğelerin bileşimi olan bilgi yapılarının gelişimi Wallerstein’in geliştirdiği analizce ve modern dünya-sisteminin gelişimi paralelinde, “tarihsel kapitalizm” ile olan ilgileşimi çerçevesinde incelenecektir.

26. Oturum

Ortadoğu'daki Değişimler ve Türkiye-I

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Süleyman ELİK

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon III

11:00-12:30

Ahmet ATEŞ

Mübarek Sonrası Mısır Dış Politikası

Ahmet Hüsrev ÇELİK

*Gelişen Türkiye'nin Perspektifinden Değişen Ortadoğu'nun Geleceğinde
Bölgeselleşme, Demokrasi ve İttihad-ı İslam*

Altun ALTUN

*Değişen Ortadoğu'nun Yeni Güvenlik Algılamasında Silahlanma ve
Savunma Harcamaları*

Mübarek Sonrası Mısır Dış Politikası

Mübarek sonrası Mısır dış politikası üzerine teorik analiz çerçevesinde yapacağım çalışma toplamda iki temel bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Mısır dış politikasının temel paradigmalarının ortaya çıktığı “Subaylar dönemi” Mısır dış politikası inceleyecektir. İkinci bölümde ise “Tahrir olaylarıyla” birlikte Mısır’da yaşanan dönüşüm ve Mısır dış politikasına etkileri tartışılacaktır. Bu çalışma hazırlanırken izlenilecek metodoloji teorik analizle sınırlı tutulmayacak ve her türlü indirgemeci yaklaşımdan mümkün olduğunca uzak durulacaktır.

Gelişen Türkiye'nin Perspektifinden Değişen Ortadoğu'nun Geleceğinde Bölgeselleşme, Demokrasi ve İttihad-ı İslam

Bölgeye huzur ve refahın gelmesini temin edecek, çatışmaları nihayete erdirecek “din” eksenli çağrı ve çabalar son yüzyılın çeşitli zaman ve mekanlarında muhtelif fikir ve siyaset adamlarının gündeminde olmuştur. “İttihad-ı İslam” olarak nitelendirilen bu çağrılarının özünde sorunların çözümü için Müslümanların, Müslüman devletlerin bir araya gelerek birlikte hareket etmelerinin gerektiği/gerekliliği yer almıştır. Ortadoğu bireyi ve toplumu nezdinde itibarı bulunan bu çağrının siyasal alanda karşılığı ise biraz daha karmaşıktır. Bölgedeki bazı bölgeselleşme hareketlerinde “İttihad-ı İslamı” ihsas ettiren vurgulamalarda bulunulsa da, uygulamada uluslararası sistem, ülkelerin siyasi yapıları, liderlerin tutumları vb nedenlerle “İttihad-ı İslam” eksenli etkin bölgesel bir birlik hayat bulamamıştır. Türkiye son 10 yıl dışında devlet olarak bölgeye mesafeli bir duruş sergilemiştir. Ancak Türkiye’de de “İttihad-ı İslam” çerçevesinde bir bölgesel örgütün kurulması gerektiğini ifade eden ve bölgeye ilgi duyan siyasi ve fikri hareketler varolagelmıştır. Bu çalışmada Arap baharı sonrasında oluşacağı beklenen demokrasi ortamının Ortadoğu bölgeselleşme hareketlerine nasıl yansımalarının olacağı, “İttihad-ı İslam” fikri ve arayışlarının yeni dönem bölgeselleşme hareketlerinde etkinliğinin ne olacağı, gelişen Türkiye’nin değişen Ortadoğu’yla “İttihad-ı İslam” açısından etkileşiminin nasıl şekilleneceği analiz edilecektir. Bu etkileşimde Türkiye’nin Ortadoğu bölgeselleşme hareketlerinin neresinde, hangi aktör ve kurumlarıyla nasıl bir etkinlik düzeyi ile yer alabileceği irdelenecek, ayrıca İttihad-ı İslam -demokrasi arasında bir kesişim olup olmayacağı üzerinde durulacaktır.

Değişen Ortadoğu'nun Yeni Güvenlik Algılamasında Silahlanma ve Savunma Harcamaları

Güvenliğin sağlanması için askeri güce ve silahlanmaya özel bir önem veren realistler, uluslararası sistemi savaş haliyle bağdaştırmışlardır. Bir devletin diğerlerine göre daha gelişmiş silahlara sahip olması, diğer devletlerinde bu sistemlere sahip olma arayışlarına itmekte ve güvenlik ikilemindeki bu döngü kendini silahlanma girişimlerinde göstermektedir. Savunma harcamaları genellikle pek çok ülkede, toplam kamu harcamaları içinde çok önemli bir oranda olup, eğitim ve sağlık harcamalarından nispi olarak daha fazla paylara sahip bulunmaktadır. Dünyada savunma harcamaları 1990'lı yıllardan itibaren düşüş sürecine girmiş ancak sonraki dönemlerde özellikle 2001 den sonra tekrar yükselişe geçmiştir. 2012 yılında yaşanan Arap Baharıyla birlikte askeri harcamalar zirve yapmış adeta silah baharı yaşanmıştır. Son on yıllık değişim oranları incelendiğinde Ortadoğu bölgesinin, askeri harcamalarında % 49'luk büyük bir artış kaydedildiği, yeni değişimler sonrası güvenlik algılamalarının değiştiği ve bu değişimlerin silahlanma harcamalarına yansıdığı görülmüştür. Buradan hareketle, günümüzde sıklıkla dile getirilen Ortadoğu'nun dünya silah ticaretindeki rolünün ve bölgedeki savunma harcamalarında ki artışın daha iyi anlaşılabilmesi için 2001-2012 arasındaki dönemin analizi önemlidir. Bu çalışma son on yıllık dönemde Ortadoğu'daki savunma harcamalarını analiz etmeyi amaçlamaktadır.

27. Oturum

Kent Sosyolojisi

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Murat ŞENTÜRK

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon IV

11:00-12:30

Faruk KARAARSLAN & Ömür Nihal KARAARSLAN
Modern Kent Mekanlarında Mahallenin Konumu

Fatma COŞKUN
*Metropolün Adası: Heybeliada'nın Değişen Gündelik Yaşam Pratikleri Üzerinden
Sosyolojik Analizi*

Nurullah GÜNDÜZ
Mekansal Ayrışmanın Öz Dışlanma Sorunu: Başakşehir Uydu Kent Örneği

Modern Kent Mekanlarında Mahallenin Konumu

Temel inceleme nesnesi insan olan sosyolojinin, insanın üzerinde yaşadığı mekanı bir çalışma alanı olarak ihmal etmesi söz konusu olamaz. Çünkü mekan insanın üzerinde hayatını idame ettirdiği coğrafi alanının yanı sıra, insanın doğrudan ya da dolaylı olarak başka insanlarla etkileşim halinde olduğu bir alanı da ifade etmektedir. Bu etkileşim mekan ile insanın arasında kopmaz bir bağın oluşmasına neden olmuştur. Dolayısıyla insanın üzerinde yaşadığı mekanın dönüşümü insanın hayat tarzının, diğer insanlarla etkileşim biçiminin ve tüm sosyal hayatının dönüşümü anlamına gelmektedir. Öte taraftan insan yaptığı mekansal düzenlemelerle bir taraftan tabiata müdahale ederken diğer taraftan kendi yaşam alanı olan mekanı dönüştürmüş olur. Bu sebeple bu çalışmanın konusunu insanın üzerinde yaşadığı temel mekanlardan biri olan mahallede yaşanan dönüşümle birlikte hayatta ne tür işlevler üstlendiği oluşturmaktadır. Bu bağlamda mahallenin tarihsel bağlamda yaşadığı dönüşüm ele alınacak ve günümüzde modern kent mekanları arasındaki konumuna değinilecektir.

Metropol'ün Adası: Heybeliada'nın Değişen Gündelik Yaşam Pratikleri Üzerinden Sosyolojik Analizi

Bu çalışmada, İstanbul Adaları'ndan biri olan Heybeliada'nın, 1950'lerden günümüze kadar kentsel ölçeğinde nasıl bir sosyo-mekânsal pratik yaşadığı, değişen gündelik yaşam pratikleri üzerinden analiz edilmeye çalışılacaktır. Tabii bu mekânsal pratiklerin içeriği ve gündelik hayatın edimleri oldukça geniş bir alana yayılmaktadır. Bu noktada özellikle Heybeliada'nın 1950'lerden, 1980'lere ve 1980'lerden günümüze kadar dönemselleştirdiğimiz yıllar içerisinde yaşadığı gündelik yaşam pratiklerinin ve bu pratiklerin içinde yer alan mekâna özgü dinamiklerin sosyolojik olarak irdelenmesi amaçlanmaktadır. Adaların yüzyıllar boyunca göç alan ve göç veren bir yer olması, bu mekânların geçmişteki ve günümüzdeki toplumsal değişikliklerinin politik ve sosyal kırılmalarla hız kazandığını göstermektedir. Toplu deniz taşımalarının başlaması, I. ve II. Dünya savaşları, Varlık Vergisi, 6-7 Eylül Olayları, 1964 Kararları, 1974 Kıbrıs Harekâtı ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan gelen göç dalgaları Adaların toplumsal ve mekansal yapısında kırılmalar oluşturan olaylardır. Ayrıca, Heybeliada Ruhban Okulunun, Deniz Harp Okulunun, Saniyemün Ada'daki varlıkları tarihsel olarak Ada'nın sosyo-mekânsal, kültürel ve ekonomik yapısını da içine alan gündelik yaşamında önemli değişikliklere neden olmuştur. Çalışmanın amacı, öncelikle Heybeliada'nın dönemselleştirdiğimiz yıllar içinde yaşadığı mekânsal pratikleri ve bu pratiklerde etkili olan siyasal, ekonomikselsal, kurumsalsal ve kültürel bağlamları gündelik yaşamın değişen kodları üzerinden sorgulayarak, sosyolojik bir semt monografisi yapmaktır.

Mekansal Ayrışmanın Öz Dışlanma Sorunu: Başakşehir Uydu Kent Örneği

Modernleşmeyle hızla gelişmeye ve büyümeye başlayan sanayi kentleri sosyal tabakalaşmaların oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Kentlerin zamanla hızlı nüfus artışından ve sınıfsal farklılıklardan ötürü alt kentleşmeye gitmesi de sosyal dışlanmaları ve ayrışmaları pekiştirmektedir. Türkiye'nin en kalabalık kenti olan İstanbul, bu dışlanma ve ayrışma örneklerinin çarpıcı bir şekilde izlenebildiği bir kent olma özelliğine sahiptir. 1990'larla birlikte nöbetleşe yoksulluktan çıkarak yeni orta sınıfa dâhil olan kitleler birlikte yaşamak istemedikleri gruplardan uzaklaşarak uydu kentlere hücum etmişlerdir. İlk etapta yoksulların dışlanması gibi algılanan mekânsal ayrışma, uydu kente göç eden yeni orta sınıfa dair izlenimlerle başka bir boyuta taşınmaktadır. Uydu kent sakinleri, ekonomik sermayelerini yükselterek uydu kente gelmiş olmalarına rağmen, bu sakinlerin kültürel ve sosyal sermayelerinin düşük olduğu görülmektedir. Uydu kentlerde yapılan etnografik çalışmalarda bireylerin anket ve görüşmelerde çekingen davrandıkları ve uydu kent yaşamında bazı kaygıları taşıdıkları görülmektedir. Bu davranışların sebepleri ilişkisel gerçeklik ve analitik değerlendirmeye incelendiğinde uydu kent sakinlerinin de sosyal bir dışlanmaya maruz kaldıkları ve bu durumdan kurtulmak için bazı taktikler üretmeye çalıştıkları gözlenmiştir. Dolayısıyla bu çalışma sadece üst sınıfların alt sınıfları dışladıkları önermesine karşı çıkmaktadır. Bu çalışma, KİPTAŞ tarafından inşa edilen Başakşehir 4. ve 5. etaplarında yapılmış olup, elde edilen bilgiler anket ve derinlemesine görüşmelerden elde edilmiştir.

28. Oturum

Klasik Türk Edebiyatı

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon I

14:00-15:30

Ersoy AKBAŞ

*Üsküdarlı Fodlacızâde Ahmed Râsim ve Manzum Nes'ayih-i Şer'iyye ve
Mev'ize Adlı Eserinin Şekil ve Muhteva Özellikleri*

Fatemeh ZANGENEH

Mevlânâ Şiirlerinde Aşk, Ney ve Gül İncelemesiyle Sembolizm

Fatih KIRAN

*Klâsik Türk Şiirine Ait Bir Mecmû'a-i Eş'âr'da Mesîhi'nin Divanında Bulunmayan
Bazı Şiirleri Üzerine Bir İnceleme*

Ziya POLAT

İslam Tarihçilerinin Kalem Anlatısı

Üsküdarlı Fodlacızâde Ahmed Râsim ve Manzum Nes'ayih-i Şer'iyye ve Mev'ize Adlı Eserinin Şekil ve Muhteva Özellikleri

Ahmed Râsim Efendi (Fodlacı-zâde, 1180/1766-1270/1853): Râsim mahlasını seçen bu şair, 1180/1766'da Üsküdar'da doğdu. Üsküdar'da Valide-i Atik Medresesi müderrislerinden Hoca Emîn Efendi'den ders aldı. Gençliğinde bir süre Sadaret Mektûbî Kalemî'nde çalıştı. Sonra Reisülküttâb Hüsnü Bey'in mühürdarı oldu. Kendisine hâcegânlık rütbesi verildi. Kırk yaşından sonra emekli oldu. Kendisine 250 kuruş aylık bağlandı. Ayrıca Sadaret Mektûbî kaleminden de yıllık 500 kuruş verildi. Müreffeh bir hayat sürdü. Bir ara Bursa'ya gidip yedi yıl kaldı. Râsim 1270/1853 tarihinde vefat etti. Üsküdar İnadiye'de Bandırma Tekyesi karşısındaki sahada Selim Baba yakınlarında defnolundu. Râsim, Nakşibendiye ve Halvetiye tarikatlerine müntesipti. Hakkında, “müntesibîn-i Nakşibendiye ve Halvetiye'den ârif bir zât”, “en birinci meziyeti kanâat idi. İsrâfdan pek ziyâde ihtirâz ederdi. Dikişini kendi dikerdi... gibi ifadeler kullanılmıştır. Eserleri: Divan, Risâle-i Muhasebe-i Nefs (mensûr). Usûl-ı Vüsûl (mensur). Durûb-ı Emsâl-i Osmaniye. Lugat-ı Farisiyye (otuz bin kelimelik). Kerâmât-ı Evliyâ (mensur). Şerh-i Subha-i Sübyân. Ahmed Râsim Efendi'nin Manzum Nesâ-yih-i Şer'iyye ve Mev'ize'si tasavvufî öğretiler içeren bir eserdir. Eserde çeşitli nazım şekilleriyle yazılmış Âdâb-ı Tarîkat, Binâ-yı Tarîkat gibi şiirler bulunmaktadır. Eser, yazıldığı dönemde medreselerde ders kitabı olarak okutulmuş ve halk arasında yaygınlaşmıştır. 1898 yılında Tevfik Şehîdî Bey tarafından baskısı yapılarak yayımlanmıştır. Başvurumuzun amacı döneminde sıkça okunmuş, etkisi yıllar boyunca sürmüş bir eseri ilim alemine sunmak ve tanıtmaktır.

Mevlana Şiirlerinde Aşk, Ney ve Gül İncelemesiyle Sembolizm

Tasavvuf edebiyatına baktığımızda derin ve girift anlamların en bariz anlatım yollarından ikisinin mistisizm ve sembolizm olduğunu görmekteyiz. İbn-i Arabî'den sonra bütün alimler ve edebiyat ve sanat sahasındaki kuramcılar onun düşüncelerinin özellikle evren konusundaki tecelli teorisinin etkisi altında kalıp fikir üretmişlerdir. Büyük şair ve ârif Hazret-i Mevlânâ da İbn-i Arabî'den sonra onun düşüncelerini az çok takip ederek ayrıntılı olarak eserlerine yansıtmıştır. Bu yüzden Mevlânâ'nın eserleri bir irfan hazinesi olmasının yanı sıra, sanat ve güzelliğin en önemli kaynaklarından. Mevlânâ'nın şiirlerinin pek çok önemli sembolü "Tecellî Teorisine" göre yorumlanabilir. Tecellî, gayb (yani mutlak bilinmez) olan Hakk'ın kendini gitgide daha somut suretlerde izhar etmesi sürecidir. Hakk'ın bu ilahî tecellisi ancak özel ve belirli suretlerde kuvveden fiile çıkabildiğinden, bu tecellî sınırlandırmasından başka bir şey değildir. Bu anlamda kendi kendini belirleme ya da sınırlandırmaya taayyün (kendini özel bir nesne, bir ayn kılma) denilmektedir ve taayyün İbn-i Arabî'nin ontolojisindeki anahtar kavramlardan biridir. Biz de bu çalışmamızda Mevlânâ'nın şiirlerinde aşk, ney ve gül kavramlarını "Tecellî Teorisinden yola çıkarak açıklamaya çalışacağız.

Klâsik Türk Şiirine Ait Bir Mecnâ'a-i Eş'âr'da Mesihî'nin Divanında Bulunmayan Bazı Şiirleri Üzerine Bir İnceleme

Klasik Türk Edebiyatının altı yüzyılı aşan görkemli tarihi içinde, şairlerin yüksek estetik zevklerini ortaya koyan şiirlerini topladıkları birçok eser verilmiştir. Bu eserler, kimi zaman divan, kimi zaman tezkire, kimi zaman mesnevi, kimi zaman da şiir mecmuası olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu eserlerden en önemlileri kuşkusuz şiir mecmûalarıdır. Bu mecmû'alar, yalnızca şairlerin estetik zevklerini ortaya koymazlar. Onlar, aynı zamanda adı sanı duyulmamış şairlere ait şiirlerin de bulunduğu kaynaklardır. Ayrıca mecmû'alarda, şairlerin divanlarında bulunmayan şiirlere de rastlanmaktadır. Çalışmamıza kaynaklık eden mecmua; 06 Mil Yz A 7301 arşiv numaralı, Ankara Millî Kütüphanesi Yazmalar Koleksiyonu'nda 470 numaralı dvd'de kayıtlı olan Mecnû'a-i Eş'âr'dır. Kim tarafından yazıldığı belli olamayan bu mecmû'a, 15, 16 ve 17. yüzyıllarda yaşayan şairlerin şiirlerinin derlenmesinden oluşmaktadır. Mecmuada; Ahmed Paşa, Necâtî, Usûlî, Sultan Cem, Mesihî, Figânî, Sultân Bayezid (Adlî), Bâkî, Nâbî, Hayretî gibi pek çok şairin şiirlerine rastlanmaktadır. Bu çalışmada, mecmû'ada yer alan bazı şairlerin, divanlarına çeşitli sebeplerle giremeyen şiirlerini araştırarak belirleyecek, böylece bazı şairlerin bilinmeyen şiirlerini ortaya çıkarmış olacağız.

İslam Tarihçilerinin Kalem Anlatısı

Modern tarih anlatısı materyalist bir bakış açısıyla tarih anlayışını maddi unsurlar üzerine bina eder. Ona göre maddi bir dayanağı bulunmayan anlatılar temelsiz ve anlamsızdır. Oysa günümüzde maddi temellere dayanan anlatıların da spekülatif olabileceği ve aynı maddi kalıntılar üzerinden çok farklı anlatıların yapılabileceği anlaşılmıştır. Dolayısıyla önemli olan gerçeklikten ziyade oluşturulan anlatının bütünlüğü, kurgusu ve hitap ettiği kitleyi ikna etme kabiliyetidir. Tarihçilik açısından gerçek, mutlak ve hakikat gibi kavramlarla alay edildiği bir dönemde bir ironi de olsa bir yönüyle bizim gerçek ve hakikatimizi ifade eden ilk dönem İslam tarihçileri, varlık anlayışlarına göre bir evren ve tarih tasavvuru oluşturmuş ve tarih ilmiyle ilgili çalışmalarını bu anlayış üzerine inşa etmişlerdir.

İslam tarihçileri dünya tarihlerini yazarken insan değil Allah (tevhid) temelli bir tarih anlayışı geliştirmiş ve genelde onun yarattığı varlıkların tümünün tarihini, özelde de insanlık tarihini yazacak şekilde bir anlatı oluşturmuşlardır. İslam düşüncesinin varlık ve evren tasavvurunu net bir şekilde ortaya koyan tevhid temelli bu anlatının merkezinde de insan yer almıştır. Çünkü İslam tarihçileri için söz konusu olan Allah'ın fiilleri değil insanın eylemleridir. Ama bu eylemler ilahi iradedden bağımsız değildir.

Tevhid merkezli tarih anlatısı ilk olarak neyin yaratıldığı tartışmasıyla başlar. Aşağı yukarı bütün İslam tarihçileri yaratılan ilk şeyin kalem olduğu konusunda hemfikirdirler. Bu gün böyle bir tartışmanın niçin yapıldığını iyi bir şekilde irdelemek ve anlamak gerektiği kanısındayım. Gerçekten neden başka bir şey değil de kalem? Diye sorduğumuzda bu konuda bırakın tatmin edici bir cevabı, yazılmış herhangi bir metin bulmakta bile zorluk çekeceğimiz ortadadır. Diğer yandan İslam tarihçilerinin böyle bir algıya sahip olmaları, yani ilk yaratılanın başka bir şey değil de kalem olması, sadece akıl yürütmelerinin bir sonucu olarak düşünülebilir mi? İslam düşüncesini farklılaştıran en önemli özellik de burada yatmaktadır. Çünkü Müslüman düşünürler düşüncenin merkezine Kur'an ve sünneti yerleştirip akli süreci onun üzerine bina etmişlerdir.

Bildirimizde Tevhid merkezli bir düşüncenin ürünü olan bu bakış açısı çerçevesinde İslam tarihçilerinin kalemi niçin tartıştıklarını, ilk yaratılanın başka bir şey değil de neden kalem olduğunu, yaratılan kalemin özellikleri, bu kalemin nasıl olduğu (maddi ya da manevi), kuran ve sünnette bu konuya nasıl bir yaklaşım sergilendiği gibi soruları tartışmaya çalışacağız.

29. Oturum

Türkiye Ekonomisi-I

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ercan DÜLGEROĞLU

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon II

14:00-15:30

Ahmet BAŞ

Kalkınma Ajanslarının Performans Durumlarının İncelenmesi

Tacınur AKSOY-AKÇA

Makroekonomik Göstergelerle 2000 Sonrası Türkiye'de Ulaştırma Ekonomisi

Gülidenur ADIGÜZEL & Canan Özge EĞRİ

Lojistiğin Dış Ticaret Üzerine Etkileri: Türkiye Örneği

Kalkınma Ajanslarının Performans Durumlarının İncelenmesi

Tarihi süreç içerisinde ilk insandan günümüze kadar geçen sürede insanın mekanı değiştirmesi ve dönüştürmesi farklı aşamalarda gerçekleşmiş fakat bu süreçte her zaman planlama ve mekânın sınıflandırılması olgusu oluşmuştur. Bu kapsamda Bölge ve Bölge Planlaması kavramı ise 20'nci yüzyıl sonrasında oluşmuş modern bir kavramdır. Sanayi devrimi ile birlikte üretim yöntemlerinin ve kurumsal düzenlemelerin kökten değiştiği ve toplumların feodal yapılardan çok daha karmaşık organizasyonlara evrildiği bir dönemde, Büyük Buhran sonrası ilk örnekleri Amerika Birleşik Devletlerinde görülen ve İkinci Dünya Savaşı sonrası az gelişmiş bölgeleri kaldırmak için Avrupa'da ve dünyanın farklı ülkelerinde uygulama imkânı bulan ve o yörelerin potansiyellerini iç dinamikleri harekete geçirmek suretiyle kalkındırmayı amaç edinen modellerden birisi de Kalkınma Ajansları modelidir. Bu kapsamında çalışmada dünyada ve Türkiye'de bölge kavramı, bölgesel eşitsizlikler ve bölgesel gelişme kuramları, bölgesel eşitsizliklerin giderilmesine yönelik olarak hangi türde teşvik ve yardımların yapıldığı ve hangi araçların kullanıldığı incelenmiştir. Bu eşitsizliklerin giderilmesine yönelik olarak dünyada, Avrupa'da ve Türkiye'de uygulanan Kalkınma Ajansları modeli ele alınmıştır. Bölgesel eşitsizlikleri gidermeye yönelik olarak 2006 yılında yasal çerçevesi oluşturulan ve 2010 yılından itibaren tüm Türkiye'de faaliyetlere başlayan Kalkınma Ajanslarının performans durumları yaptıkları faaliyetler üzerinden değerlendirilmiştir. Bu kapsamda performans durumlarının ölçülmesi için farklı faaliyet alanlarında toplam yirmiyedi gösterge belirlenmiş ve bu göstergeler önem sıralarına göre farklı katsayılar uygulanarak hesaplanmıştır. Gösterge sonuçları toplanarak her bir Ajans için genel performans puanı oluşturulmuştur. genel değerlendirme yapılmış ve analiz sonuçları incelenmiştir.

Makro Ekonomik Göstergelerle 2000 Sonrası Türkiye’de Ulaştırma Ekonomisi

Ekonomik kalkınma ve ulaştırma sektörü birbirinden ayrı düşünölemeyen, birbirini tamamlayıcı nitelikte iki unsurdur. Yapılan kalkınma planlarında ulaştırma ekonomisi politikaları önemli bir yer tutmaktadır. Ölkemizde Cumhuriyet’in ilk yıllarında ulaştırma sektörü, sanayileşmede ve kalkınmada önemli bir rol oynamıştır. Özellikle demiryolu ve denizyolu ulaşımı alanında birçok gelişmeler yaşanmıştır. Bu yıllarda ölkede ekonomisinin tarımsal nüfusunun üretime ve tüketime daha fazla katılması sağlanmış ve ölkede ticaretinin yanı sıra sanayinin de gelişmesi için büyük çaba harcanmıştır. Daha sonraki yıllarda ise demiryollarının ölkede bütününe yayılamaması gibi nedenlerden dolayı demiryolu ulaştırmasından ziyade karayollarının gelişmesine daha çok önem verilmeye başlanmış ve karayolunda diğer ulaştırma biçimlerine göre daha fazla gelişmeler yaşanmıştır. Çalışmamızda Türkiye’nin dönemsel olarak izlediği ulaştırma politikaları ve ekonomik kalkınmalarında ulaştırma sektörünün rolü incelenecektir. Çalışmamız bu doğrultuda, 1923-1950 dönemi, Kalkınma Planları dönemi ve 2000 sonrası dönemi olarak zaman aralıklarında ulaştırma sektörünün ölkede politikasındaki yeri analiz edilmeye çalışılacaktır. Özellikle 2000 sonrası dönemde, ilgili makro ekonomik göstergelerle Türkiye’nin ulaştırma sektöründe ne gibi gelişmelerin yaşandığı irdelenecektir.

Lojistiğin Dış Ticaret zerine Etkileri: Türkiye rneği

Dünyamız ekonomik ve kültürel açıdan durmaksızın devam eden bir değişim içerisinde-
dir. Bu değişimler sonucunda dünya ekonomisi tek ve bütünleşik bir yapıya evirilmektedir.
Aynı zamanda, yaşanan teknolojik yeniliklerin de etkisi ile insan ihtiyaçları da her geçen
gün farklılaşmakta ve bu durum dünya ticareti üzerinde de etkili olmaktadır. Tüm bunla-
rın sonucunda ise ülkeler arasındaki ticari sınırlar büyük ölçüde ortadan kalkmaktadır.

Sınırların ortadan kalkması ile birlikte rekabette de ciddi boyutlarda artış meydana gel-
miştir. Ülkelerin dünya pazarında var olma çabaları yeni alanlara yönelmelerine sebep
olmuştur. Özellikle ekonomik denge açısından önemli olan dış ticaretin rekabeti acımasız
boyutlara ulaşmıştır. Firmalar ve ülkeler fark yaratarak pazara hâkim olmaya çalışmakta
ve özellikle lojistik gibi destekleyici hizmetlere odaklanmaktadırlar.

Lojistik sektörünün başarısı dış ticarete başarıyı da beraberinde getirecektir. Ulaştırma
alt yapısının iyileştirilmesi ile lojistik sektöründe avantaj elde edilebilmektedir. Özellikle
son yıllarda Türkiye’de de lojistik sektörünün dış ticaret ve ekonomi üzerindeki etkinliği-
nin bilincine varılmış ve bu alanda çalışmalar yapılmaktadır.

Bu alışmada, Türkiye dış ticaretinin gelişimi ve bu gelişim sürecinde lojistiğin oynadığı
rol ele alınmaktadır. Her geçen gün daha da çok büyüyen ve dünya ekonomisi içerisindeki
yeri son derece önemli olan lojistik sektörünün Türkiye ekonomisi ve dış ticareti üzerinde-
ki etkisi de oldukça büyüktür. Öyle ki lojistik sektörünün gelişmesi ve dış ticaret açısından
etkin kullanımı ile Türkiye’nin büyük bir ekonomik güç haline gelmesi mümkündür.

Bu bildiride Türkiye’de dış ticaret ve lojistik konusu ele alınarak, lojistiğin dış ticaret ze-
rindeki etkileri açıklanmıştır. Dünya lojistik ve dış ticareti hakkında genel bilgiler verilerek
Türkiye’de lojistiğin ve dış ticaretin mevcut durumu incelenmiş ve lojistiğin dış ticaret
zerindeki etkinliğine değinilerek dış ticarete gelişmenin etkin ve doğru lojistik faaliyetler
ile mümkün olduğu belirtilmiştir.

30. Oturum

Ortadoğu'daki Değişimler ve Türkiye

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Murat ÇEMREK

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon III

14:00-15:30

Cansu AKBAŞ

Türkiye'ye Göç Eden Suriyelilere İlişkin Haberler ve Kamuoyuna Olası Etkileri

Gökhan KAVAK

Birinci Körfez Savaşı Sonrasında Irak'tan Türkiye'ye Göç ve Sonuçları

Hüseyin YELTİN

Ortadoğu'daki Halk Hareketleri ve Türk Dış Politikasına Yansımaları

Türkiye'ye Göç Eden Suriyelilere İlişkin Haberler ve Kamuoyuna Olası Etkileri

Ortadoğu'daki çatışmaların artması bu bölgeden Türkiye'ye göçü de önemli oranda artırmıştır. Özellikle Nisan 2011'den itibaren Suriyelilerin Türkiye'ye sığınma amacıyla göç ettikleri ve bugüne dek çeşitli kamplara yerleştirildikleri görülmektedir. Aralık sonu itibarıyla Türkiye'de kamplarda kalan Suriyelilerin sayısının 140 bin civarında, kamp dışında kalanlarla birlikte bu sayısının 200 bin civarında olduğu ifade edilmektedir. Göç olgusu Türkiye'nin uzak olmadığı bir olgu olmakla birlikte, Suriye'den gelenlerin sayıca çok fazla olması hükümet ve kamuoyunda da bu konuya olan ilgiyi üst seviyede tutmuştur. Bu durum önceki dönemlere oranla göç ve iltica haberlerinin yazılı ve görsel basında da daha fazla yer bulması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bu bildiri çerçevesinde Ortadoğu'dan göç hareketinin Türkiye basınında göç konusundaki haberlere ve bu haberlerin kamuoyu üzerinde etkileri tartışılacak; sonuç olarak bazı tespitlere yer verilecektir. Yöntem bakımından öncelikle yazılı ve görsel basında Suriyelilerin kitlesel göçü öncesinde ve Nisan 2011'den itibaren bu konuda yer alan haberler incelenecek; kullanılan dilin değişip değişmediği karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. Her geçen gün yeni gelişmelerin yaşandığı bir örnek olayı konu alması itibarıyla çalışma, bazı zorlukları taşımaktadır; ancak, medyanın kamuoyu üzerindeki etkisi bakımından bu tartışmaların yapılması, olumlu ve/veya olumsuz sonuçların ortaya konması büyük önem teşkil etmektedir.

Birinci Körfez Savaşı Sonrası Irak'tan Türkiye'ye Göç ve Sonuçları

Göç/iltica olgusu, tarih boyunca insanoğlunun kendini kimi zaman farklı tehlikelerden koruması, kimi zaman da daha iyi yaşam şartlarına kavuşabilmesi adına gerçekleştirdiği bir fiiliyat olarak varlığını korurken, beraberinde ekonomik, siyasî ve kültürel birçok etkiyi de getirmiştir. Nasıl ki bugün Suriye'de yaşanan iç karışıklık nedeniyle on binlerce insanın Türkiye'ye göç etmesi tarih sayfasında yerini alacaksa; aynı şekilde 1991 senesinde Saddam Hüseyin'in askerlerinden kaçarak ülkemize sığınan yaklaşık 460 bin sığınmacı, tarih sayfasında yaşanan göç hadiselerinden sadece biri olarak karşımızda duracaktır. 1990 senesinde Saddam Hüseyin tarafından Kuveyt'in işgal edilmesi, beraberinde birçok sorun getirmiştir. Hiç kuşkusuz bu sorunların en önemlileri arasında Türkiye'yi de etkileyecek olan Irak'ın kuzeyinde yaşanan sığınmacılar hadisesi gösterilebilir. Türkiye'ye Irak'tan yaklaşık 460 bin sığınmacı gelmiştir. Sonrasında Irak'ın kuzeyinde "Güvenli Bölge" kurulmuş ve Iraklı sığınmacılar yurtlarına dönmeye başlamıştır. Bu süreçte Irak'ın kuzeyinde kurulacak özerk yönetim sisteminin de temelleri atılmıştır. , Çalışmamızda 1991 senesinde yaklaşık 460 bin kişinin başka bir ülkeye göç etmesine ışık tutmakla birlikte; göçe neden olan hadiseler araştırılacak; Türkiye'ye kaçış sürecinde Iraklı göçmenlerin yaşadığı sıkıntılar ve uluslararası kamuoyunun konuya yaklaşımı incelenecektir.

Ortadoğu'daki Halk Hareketleri ve Türk Dış Politikasına Yansımaları

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından itibaren Türk dış politikası geleneksel çizgisinin "Batı" olması uzun seneler boyunca diğer bölgelere -ki özellikle İslam coğrafyasına- ilgi duymamasına engel teşkil ettiği genel kabul görmektedir. 2002 yılında iktidara gelen Adalet ve Kalkınma Partisi, kendisinin ikinci döneminden itibaren komşu ve Ortadoğu ülkeleriyle ilişkilerini arttırmıştır. Özellikle 2009 Mayıs'ında Dışişleri Bakanı olan Ahmet Davutoğlu ile Türkiye'nin dış politika perspektifi genişlemiştir. Hatta bugünlerde Türk dış politikasının bu çizgisini "Yeni Osmanlıcılık" olarak tanımlayanlar bulunmaktadır. Tüm bu tanımlamaların üzerine 2011 senesinde patlak veren Ortadoğu'daki halk ayaklanmaları bu coğrafyada liderlerin devrilmesine ve demokratik rejim isteklerindeki artışların gözlenmesine sebep olmuştur. Türkiye'nin bu coğrafyada "bölgesel güç" olma iddiasına şimdilerde ise "model ülke" olma vizyonu eklenmiştir. Bu çalışmada Türk dış politikasında değişen Ortadoğu söylem ve bakışlarının Türkiye'nin "bölgesel güç" olma iddiasına olumlu veya olumsuz yansımaları değerlendirilirken, Türkiye'nin gerçekten Ortadoğu ülkelerine "model ülke" kapasitesine sahip olup olmadığı tartışılacaktır. Elde edilen bulgularla Türk dış politikasının yeni vizyonu tanımlanmaya çalışılacaktır.

31. Oturum

Türkiye’de Siyasal Değişim-I

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ali Yaşar SARIBAY

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon IV

14:00-15:30

Ahmet Vedat KOÇAL

*Türkiye’de Siyasal Değişme Bağlamında Küreselleşme Sürecinde
Muhafazakarlığın Dönüşümü*

Egemen Başar BEZCİ

Post-Modernizm ve Siyasetin Muhafazakarlaşması: Türkiye Örneği

Ercan UMUL

*Dünyada Değişen Muhafazakarlık Anlayışı Bağlamında Türk Siyasal Hayatında
“Muhafazakar Demokrasi” Söylemi*

Türkiye’de Siyasal Değişme Bağlamında Küreselleşme Sürecinde Muhafazakârlığın Dönüşümü

Küreselleşme süreci, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yapısal değişim ve dönüşüm süreçleri oluşturmaktadır. Ulus aşırı ekonomik ilişkilerin, küresel piyasa çerçevesinde yeniden yapılanmasının, beraberinde getirdiği, ekonomik merkezin yer değiştirmesi ve çeşitlenmesi süreçleri, ulus devletin sınırlarını aşındıran ve Türkiye’de de gözlenen bir değişimin temel kaynağı olmaktadır. Bu değişim sürecinin bir ayağı, muhafazakârlığın liberal dönüşümü ile yaşanmaktadır. Küresel piyasa ile kurduğu doğrudan ve dolaylı bağlarıyla ulus devletin sınırlarını aşan bir ticarî dolaşım ağına eklenen Anadolu sermayesi, toplumsal temsilcisi olduğu Muhafazakârlığın bu gelişme eğilimi doğrultusundaki değişiminin sosyo-ekonomik kaynağını oluşturmaktadır. Bu değişim, en özet biçimde, Anadolu sermayesinin, tarikat-cemaat merkezli geleneksel sosyal sermaye yapısının ilkel birikim sınırlamalarını ekonomik ve buna bağlı olarak kültürel ve siyasal bakımlardan aşarak ticarî sermayeye dönüşümü, böylece, ulus devlet kapitalizmi boyunca çevresinde kaldığı ekonomik ve siyasal sistemin merkezine ilerlemesi olarak açıklanabilir. Bu sosyo-ekonomik değişim sürecinin siyasal karşılığı, küreselleşmenin ideolojik üst-yapısı olarak yeni-sağla çelişkisi nedeniyle ulus devletin otorite aracı olan pozitivist-ulusçu laikleş(tir) meyle birlikte, batı karşıtı ve tutucu-yerelci söylemleriyle yeni-liberal piyasa değerleri ile uyuşmayan siyasal İslâmcılık anlayışının kurumsal temsilcisi olan Millî Görüş geleneğinin tasfiyeleri olarak tanımlanabilir. Nitekim, AK Parti ve onun “muhafazakâr demokrasi” diye adlandırdığı ideolojik önermeleri ve politikaları, temelde, muhafazakârlığın yeni-liberalizmin ilkelerine ve koşullarına göre yeniden yapılanması, özetle liberalleşmesi olarak açıklanabilir. Bu çalışma, muhafazakârlığın güncel değişim sürecini, bu veriler ışığında incelemek amacıyla hazırlanmıştır.

Post-Modernizm ve Siyasetin Muhafazakarlaşması: Türkiye Örneği

Küreselleşme ve post-modern durumun giderek hakim paradigma olarak kendini kabul ettirmesiyle birlikte toplumun ve siyasetin her noktası bir değişimden geçmektedir. Kendini küreselleşmenin etkisi ile yeniden siyaset içerisinde konumlandıran muhafazakarlık ise modernist düşüncelerin karşısında ilkesel olarak kabullenmediği iktisadi akılcılık ile bütünleşerek, ideolojiden çok bir duruş ve tavır olarak belirginleşen muhafazakarlığı yeniden tanımlamaktadır. Bu teorik çerçeve içerisinde ilk önce muhafazakar düşüncenin 20. yüzyıldan başlayarak geçirdiği teorik evrimi H. Malcolm MacDonald'un sunduğu tarihsel- teorik çerçeve içerisinde inceleyip akabinde post-modern durumun muhafazakar duruş ve düşünüş ile ne derecede paralellik gösterdiğini analiz etmeye çalışacağız. Özellikle, post-modern durum ve küreselleşmenin yücelttiği kavramlar olan rasyonel/akılcı ideolojilerin reddi, kimlik siyaseti ve yerleşmenin vurgulanması örneğinde muhafazakarlığın post-modern duruş ile benzerlikler göstermesi fakat iktisadi akıl ve evrensel ahlak gibi kavramların muhafazakar duruş ile bütünleşmesi ile bu benzeşmenin daha çok tepkisel-liğe evrilmesi üzerine durulacaktır. Türk siyasetinde muhafazakarlık ise yukarıda çizilen ana çerçeve uyarınca “Din-Cemaat-Gelenek” ve “Millet-Devlet-Otorite” konuları etrafında iktisadi akılcılığın benimsenmesi üzerine muhafazakarlığın değişime tepkisel yapısından uzaklaşarak daha çok konformist uyarlamasına yönelmiştir. Bu noktada ise muhafazakarlığın genel şiarı olan status quo ante özlemi yerine status quo’nun yarattığı konformizmden beslenmektedir. Türkiye muhafazakarlığında bu durum ise 2002 genel seçimlerinden bu yana Türkiye’deki oy değişiminin (electoral volatility) niceliksel bir analizi üzerinden de vurgulanacaktır.

Dünyada Değişen Muhafazakarlık Anlayışı Bağlamında Türk Siyasal Hayatında “Muhafazakar Demokrasi” Söylemi

Küreselleşme süreciyle birlikte siyasal yapılarda bazı değişim ve dönüşümleri görmek mümkündür. Bu süreçle birlikte siyasal yapılar ve sistemler etkileşim içerisine girmiş ve yeni kavramlar ortaya çıkmıştır. Klasik yapı ve kurumların bu etkileşim süreci içerisinde yetersiz kaldığı ve işlevselliklerinin tartışıldığı bir ortamda yeni yapıların oluşumları başlamıştır. Bu süreç içerisinde muhafazakarlık kavramı da liberaliz ile etkileşim içerisine girerek “Yeni Muhafazakarlık” kavramı ortaya çıkmıştır. Bunun ilk örneklerini ABD ve İngiltere’de görmek mümkündür ve bunun dünyaya yansımaları da olmuştur. Türk Siyasal Hayatında klasik muhafazakar yapının, uyguladığı liberal ekonomi politikaları nedeniyle ilk defa Özal döneminde değişmeye başladığını fakat Özal sonrası duraklama içerisine girdiği görülmektedir. 2002 seçimlerinde AKP’nin iktidara gelmesi ile muhafazakarlık kavramı tekrar tartışma konusu olmuş ve AKP’nin “Milli Görüş” mü yoksa yeni bir söylem mi geliştireceği merak konusu olmuştur. AKP’nin politikalarına bakıldığında muhafazakarlık anlayışının yeni bir hal aldığı görülmektedir. Bu dönem içerisinde yeni bir sistem olarak “Muhafazakar Demokrasi” söylemi Türk Siyasetinde gündeme oturmuştur. Bu sistem ile klasik muhafazakar yapıya liberal demokrasi kavramları da eklenerek çerçevenin oluşturulmaya çalışıldığı söylenebilir. Çalışmada dünyada muhafazakar yapının değişimine kısaca atıfta bulunularak etkileşim sürecinin Türk Siyasal Hayatında izlenmiş olduğu yol “Muhafazakar Demokrasi” söylemi bağlamında ele alınacak ve bu sistemin nasıl bir yapı oluşturduğu genel çerçeve ortaya koyularak anlatılmaya çalışılacaktır.

32. Oturum

Fıkıh Tarihi ve Usulü-II

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Necmettin KIZILKAYA

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon V

16:30-18:00

Fatma Betül ALTINTAŞ

*Zayıf Hadisle Amel mi, Zayıf Hadise Uygun Hüküm Vermek mi?
Hanefilerin İhticâca Elverişsiz Rivayetlere Yaklaşımları (El-Hidaye Örneği)*

Kamer COŞGUN

İslam Muhakeme Hukukunda İhtiyati Hapis

Mutlu GÜL

Erken Dönem Usûl Eserleri Çerçevesinde Hanefî Fukahâsının Sahabe Algısı

Kübra GÜNGÖR

*Harald Motzki'nin Müşterek Ravi Teorisine Katkıları ve
Teoriye Yöneltilen Eleştiriler*

Zayıf Hadisle Amel mi, Zayıf Hadise Uygun Hüküm Vermek mi? Hanefilerin İhticâca Elverişsiz Rivayetlere Yaklaşımları (El-Hidaye Örneği)

İslam âlimleri arasında, zayıf hadislerin ahkâm konularında delil olarak kullanılamayacağına dair yaygın bir kanaat mevcuttur. Bununla birlikte, hemen hemen bütün mezheplerin ihticâca elverişli olmayacak kadar zayıf rivayetleri delil olarak kullandıklarına dair iddialar zaman zaman söz konusu olmaktadır. Bu durum, mezheplerin bu zayıf hadislerle amel ettikleri gerekçesiyle, hadis alma ve kullanma yöntemlerinin zayıflıkla itham edilmesine yol açabilmektedir. Dilinin açıklığı/sadeliği ile ön plana çıkmış, hem Anadolu Selçuklu hem de Osmanlı medreselerinde uzun yıllar ders kitabı olarak okutulmuş, bir çok kez basılmış ve çeşitli dillere çevrilmiş, Hanefi mezhebiyle ilgili bir el kitabı niteliğinde düşünülebi-
lecek bir eser olan ve Ebü'l-Hasen Burhânüddin Alî b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl el-Fergânî el-Mergînânî (ö. 593/1197) tarafından telif edilen el-Hidâye şerhu Bidâyeti'l-mübtedî adlı eserde delil olarak kullanılan rivayetler incelendiğinde, ihticâca elverişli olmayacak kadar zayıf (bu rivayetler hadis usulünde za'fı şiddetli olarak tabir edilebilir) ve hatta mevzû rivayetlerin delil olarak kullanıldığı görülür. el-Hidâye'de hükümlere ulaşılrken kullanılan, aralarında ihticâca elverişsiz rivayetlerin de bulunduğu delil ve karineler incelendiğinde, ihticâca elverişsiz rivayetlerin birincil deliller olarak değil, tali deliller olarak kullanıldıkları görülmektedir. Bu durum, el-Hidâye'deki hükümlerin, ihticâca elverişsiz bu rivayetle amel etmek amacıyla verilmediği, bunun yerine verilen hükümlerin ihticâca elverişsiz rivayetlere uygun olması sebebiyle bu zayıf rivayetlerin delil olarak zikredildiği şeklinde yorumlanabilir.

İslam Muhakeme Hukukunda İhtiyati Hapis

Muhakemedен beklenen sonucun alınabilmesini sağlayan ve modern muhakeme hukukunda, “Koruma Tedbirleri” olarak ifade edilen uygulamaların (arama, el koyma vs.) İslam Hukukunda da yer bulmuş olduğunu görüyoruz. Tutuklama da bu uygulamalardan birisidir. İslam Muhakeme Hukukunda tutuklamayı karşılayan en yakın kavramın ihtiyati hapis olduğunu görüyoruz. Hapsi, İslam hukukunda “emniyet kastı ile hapis” ve “ceza niteliğinde hapis” olmak üzere en genel anlamda ikiye ayırmak mümkündür. İhtiyati hapis, emniyet kastı ile hapsin bir alt başlığı altında incelenmektedir. Kimi noktalarda ihtiyati hapis ile tutuklama arasında farklılıklar olduğunu söyleyebiliriz. Bu farklılıklar, tutuklamanın ilkeleri, şartları ve sebepleri gibi başlıklar altında hem teorik hem de pratik açıdan incelendiği takdirde daha da açıklık kazanmaktadır. İslam Muhakeme Hukukunda ihtiyati hapis naslarla delillendirilmiştir. Hatta öyle ki Hz. Peygamber dönemi uygulamalarının büyük oranda hapis cezası değil ihtiyati hapis olduğu ulema tarafından ifade edilmiştir. Ancak İslam hukukunun insan özgürlüğüne vermiş olduğu önem bu uygulamanın pek çok açıdan şartlarla takyid edilmesine sebep olmuştur. Müttehem hakkında kuvvetli bir töhmet bulunmadığı takdirde hapsedilmesine cevaz verilmemiştir. Tutukluluk süresi, tutuklunun hakları gibi konulardan ise hapsedilme sebebiyle genelde bağlantılı bahsedilmiştir. İhtiyaten hapsetmenin neliğinin ortaya konulması, bu uygulamanın günümüzdeki şekli olan tutuklama ile karşılaştırılmalı olarak yapılmaya çalışılacaktır.

Erken Dönem Usûl Eserleri Çerçevesinde Hanefi Fukahâsının Sahabe Algısı

Hanefi usûl eserlerinde, haberi delil olarak kullanılan râviler (sahabe de dahil), marûf ve meçhul olmak üzere iki kısımda değerlendirilmektedir. Ma'rûf râviler de; fıkıhı, rey ve içtihadı ile şöhret bulanlar ve fıkıh melekesi çok güçlü olmayıp adaleti, zaptı ve hafızasının sağlamlığı ile bilinenler diye ikiye ayrılır. Birinci kısma örnek olarak genelde, Hz. Âişe, İbn Mesûd, Zeyd b. Sâbit ve Muaz b. Cebel verilmiş ve bunların sayılarının oldukça az olduğu da belirtilmiştir. İkinci kısma da sahabeden Enes b. Mâlik, İbn Ömer ve Ebû Hureyre gibi isimler örnek gösterilmiştir. Hz. Peygamber'le uzun süreli sohbeti bilinmeyen ve kendisinden bir ya da iki rivayet nakledilen sahabe de meçhul râvi kategorisinde değerlendirilmiştir. Ma'kıl b. Yesâr, Fatıma bnt. Kays, ve Yezid b. Esamm gibi sahabe de bu son gruba örnek olarak verilmiştir. Hanefilerin bu tasnifinin pratiğe yansımaları, bu râvilerin naklettikleri haberlerin sahih kıyasa aykırı olması durumunda kendisini göstermektedir. Hanefi fukahâsının sahih kıyas olarak adlandırdığı delil ise, Kitap, sünnet ve ümmetin icmaından çıkardıkları genel esaslardır. Nakledilen haber sahih kıyasa aykırı ise, rivayetin kabul edilebilmesi için râvisinin fıkıh ve içtihat ehliyetine sahip olması şartı aranmıştır. Hafızasının güçlü olması ve çokça rivayette bulunması ile şöhret bulan bir râvi, sahabeden olsa bile, naklettiği haber şayet sahih kıyasa uygun değilse o haberle amel edilmemiştir. Tebliğin konusu, mezhebin teşekkül sürecinden sonra, hicri IV. ve V. yüzyıllarda kaleme alınmış Cessâs, Debûsî, Pezdevî ve Serahsî'ye ait usûl eserleri çerçevesinde ele alınmaya çalışılacaktır. Hanefi fukahâsının râvi algısını göz önünde bulundurmanın, özellikle fıkıhî içerikli rivayetlerin senet ve muhteva tahlili konusunda araştırmacılara katkı sağlayacağı kanaatindeyiz. Hanefi usûl eserlerinde, haberi delil olarak kullanılan râviler (sahabe de dahil), marûf ve meçhul olmak üzere iki kısımda değerlendirilmektedir. Ma'rûf râviler de; fıkıhı, rey ve içtihadı ile şöhret bulanlar ve fıkıh melekesi çok güçlü olmayıp adaleti, zaptı ve hafızasının sağlamlığı ile bilinenler diye ikiye ayrılır. Birinci kısma örnek olarak genelde, Hz. Âişe, İbn Mesûd, Zeyd b. Sâbit ve Muaz b. Cebel verilmiş ve bunların sayılarının oldukça az olduğu da belirtilmiştir. İkinci kısma da sahabeden Enes b. Mâlik, İbn Ömer ve Ebû Hureyre gibi isimler örnek gösterilmiştir. Hz. Peygamber'le uzun süreli sohbeti bilinmeyen ve kendisinden bir ya da iki rivayet nakledilen sahabe de meçhul râvi kategorisinde değerlendirilmiştir. Ma'kıl b. Yesâr, Fatıma bnt. Kays, ve Yezid b. Esamm gibi sahabe de bu son gruba örnek olarak verilmiştir. Hanefilerin bu tasnifinin pratiğe yansımaları, bu râvilerin naklettikleri haberlerin sahih kıyasa aykırı olması durumunda kendisini göstermektedir. Hanefi fukahâsının sahih kıyas olarak adlandırdığı delil ise, Kitap, sünnet ve ümmetin icmaından çıkardıkları genel esaslardır. Nakledilen haber sahih kıyasa aykırı ise, rivayetin kabul edilebilmesi için râvisinin fıkıh ve içtihat ehliyetine sahip olması şartı aranmıştır. Hafızasının güçlü olması ve çokça rivayette bulunması ile şöhret bulan bir râvi, sahabeden olsa bile, naklettiği haber şayet sahih kıyasa uygun değilse o haberle amel edilmemiştir. Tebliğin konusu, mezhebin teşekkül sürecinden sonra, hicri IV. ve V. yüzyıllarda kaleme alınmış Cessâs, Debûsî, Pezdevî ve Serahsî'ye ait usûl eserleri çerçevesinde ele alınmaya çalışılacaktır. Hanefi fukahâsının râvi algısını göz önünde bulundurmanın, özellikle fıkıhî içerikli rivayetlerin senet ve muhteva tahlili konusunda araştırmacılara katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

Harald Motzki'nin Müşterek Ravi Teorisine Katkıları ve Teoriye Yöneltilen Eleştiriler

Batılı bilim adamları, XIX. yüzyıl'ın ikinci yarısında, İslam dininin temel kaynaklarından olan hadislerin doğrulundan şüphe duyarak, onları araştırmaya başladılar. Macar asıllı Yahudi Goldziher (ö.1921) bu araştırmalara öncülük eden kişi olarak tanınmaktadır. Daha sonra Schacht müşterek ravi teorisini(Common link Theory) oluşturarak, hadislerin Hicri II. Asır döneminin ürünleri olduğunu iddia etti. Ancak ortaya attığı bu teoriyi pek fazla kullanamayan Schacht'ın yerine, Juynboll isimli Batılı oryantalist araştırmacı bu teorinin gelişmesine yardımcı oldu. Teoriye yeni terimler ve kurallar ekleyen Juynboll, Schacht'ın hicri II. asırda tedavüle girdiğini söylediği hadisleri çok geç bir tarihe atarak bir nesil daha geç oluştuğunu savunuyordu. Schacht ve Juynboll'ün hadislerin isnadlarından yola çıkarak oluşturdukları ağır şartları olan ve genellemelere yol açan bu kriterler, başka araştırmacıların onları eleştirmelerine sebep olmuştur. Harald Motzki de işte bu akımın temsilcilerinden biridir. Harald Motzki müşterek ravi teorisini hem kullanmış, hem de Schacht ve Juynboll'ün bu teori ile ulaştıkları sonuçlara eleştirel bir gözle bakmayı da ihmal etmemiştir. Bu üç araştırmacının birbirlerinden farklı yöntemleri olmasına rağmen, bir sonraki kendisinden öncekilerden faydalanmıştır. Goldziher ile başlayan iddia ve teoriler diğerlerinin çalışmalarının nüvesini teşkil etmiştir. Sonuçta bu bilim adamları bir arada değerlendirildiğinde, hadisleri tarihlendirme yöntemi diyebileceğimiz bir gelenek oluşturdukları söylenebilir. Ancak bu gelenek başlangıçta isnad merkezli iken Motzki ile birlikte isnad artı metin merkezli bir tarihlendirmeye dönüşmüştür. Harald Motzki'yi hadisleri inceleme açısından, Müslüman âlimlerden veya diğer oryantalistlerden ayıran yöntem/ler nedir?" sorusunun cevabı öğrenildikten sonra, "Harald Motzki'nin uzun araştırmaları sonucu ulaştığı verilere karşı Müslüman âlimler ne gibi cevaplar oluşturabilirler ya da oluşturmuşlardır? Bu sorular bildirinin yazılma amacını ortaya koymaktadır.

33. Oturum

Türkiye Ekonomisi-II

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Hülya Akay

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon II

16:00-17:30

Beyhan İNCEKARA
Türkiye'de Enerji Politikaları

Vildan YAVUZ
Türkiye Bankacılık Sisteminin AB Bankacılık Sistemine Entegrasyonu

Taha EĞRİ & Furkan YILDIZ
DTÖ Doha Kalkınma Turu ve Türkiye

Türkiye’de Enerji Politikaları

Tüm ülkelerin toplumsal gelişimlerinin sürükleyici unsurlarının başında enerji tüketimi gelmektedir. Enerji, günlük yaşamımızın ve üretimimizin en önemli girdilerden birisidir. Bu en önemli girdiler arasında yer alan enerji kaynaklarının doğru yönlendirilmesi için uygulanacak politikalarda oldukça önemlidir. Bu nedenle, ülkenin ve enerji sektörünün yönetimi toplumun ve ekonominin gereksinim duyduğu enerjiyi yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevre ile uyumlu bir şekilde sunulmasını sağlamalıdır. Enerji politikalarını başarıyla uygulayabilmek için hangi kaynaklara sahip olunduğunu ve bunların etkin kullanımı için ne tür çalışmalar yapılması gerektiği saptanmalıdır. Günümüzde bakıldığında petrol, doğalgaz gibi enerji kaynaklarının yanı sıra biyoenerji, güneş, jeotermal ve rüzgar başta olmak üzere, yenilenebilir enerji kaynaklarından daha fazla yararlanılmalı ve teşvik edilmelidir.

Türkiye Bankacılık Sisteminin AB Bankacılık Sistemine Entegrasyonu

Bankacılık ekonomideki bütün sektörlerle yakından ilgili olduğu için büyük bir öneme sahiptir. Bu önem bankacılığın Avrupa Birliğinde de önemli bir sektör olmasını sağlamıştır. Avrupa Birliği ve Türkiye’de 1980’li yılların başından itibaren finansal alanda serbestleşme süreci yaşanmaya başlamıştır. Avrupa Birliği (AB), ortak rekabet politikası kapsamında birliğe bağlı ülkelerde finansal faaliyet yürüten firmalar arasında rekabet eşitliğini sağlamaya yönelik yasal ve ekonomik düzenlemeleri hızla uygulamaya koymuştur. AB ve Türkiye’de yaşanan finansal serbestleşme sürecine geçişin ardından bankacılık sektöründe piyasa yapısının belirlenmesi konusunda yapılan çalışmalar hızla artmaya başlamıştır.

Avrupa Birliği ile uyumlaşma sürecinin başlamasıyla bankalar yapısal ve yasal bir değişim sürecine girmişlerdir. Bankacılık sektörünün daha etkin gözetim ve denetimi uluslar arası bankacılık düzenlemeleri arasında ön plana çıkmış bulunmaktadır. Türk bankaları, hem kurumsal yapılarında hem de hizmet ve ürünlerin kalitesinde değişiklikler gerçekleştirme yoluna gitmişlerdir. Yakın zamanda ekonomik konjonktürdeki iyileşmeler ve bankacılık sektöründe sağlanan olumlu gelişmeler Türk bankacılık sektörünün cazibesini artırmıştır. Bu gelişmelere paralel olarak, sektör içindeki yabancı banka varlıkları ciddi bir yükselme eğilimi göstermiştir. Bu süreçte bankalar için etkinlik, verimlilik, kârlılık hedefleri oldukça önemli hale gelmiştir. Bu bağlamda çalışmada, Türk bankacılık sisteminin incelenmesi oldukça önemlidir. Türkiye’de faaliyette bulunan ticari bankaların etkinliklerini incelenecek ve Avrupa Birliği’ne üye bazı ülkelerin ticari bankacılık sektörlerinin incelenmesi de yapılacaktır. Yabancı bankaların Türkiye’ye giriş nedenleri ve etkileri ele alınacaktır. Çalışma genel bir değerlendirmenin yapıldığı sonuç bölümüyle tamamlanacaktır.

DTÖ Doha Kalkınma Turu ve Türkiye

Tarihsel olarak bakıldığında, ticaretin piyasalar için çok büyük önem taşıdığı görülmektedir. Birçok devirde ticaret, tarımın yanı sıra temel geçim kaynağı olarak ön plana çıkmaktadır. Talep daralmasının yaşandığı bu kriz ortamında da hem mevcut durumdan çıkış yolu bulabilmek ve krizi aşmak için hem de kalkınma açısından ülke ekonomilerine destek olma niteliğiyle ticaret büyük önem taşımaktadır. Ticaretin kalkınma üzerindeki etkileri ve ekonomik faydaları çok sayıda çalışmada tartışılmış ve teorik olarak da ispatlanmıştır. Fakat ticaretin taraflar arasında nasıl ve hangi zeminde yapılması gerektiği ise halen tartışma konusudur.

İkinci dünya savaşı sonrası süreçte, ülkeler arası dış ticareti düzenlemek ve güvence altına almak için çok taraflı toplantılar organize edilmiştir. Bu zaman zarfı içerisinde GATT ile başlayan organizasyon yapısı DTÖ ile sonuçlanmıştır. Bu iki kurumun temel amacı dünyadaki dış ticaretin kolaylaştırılması ve serbestleştirilmesidir. İki kurum çatısı altında da ülkeler arasında bu amacı gerçekleştirmek için müzakereler yapılmıştır.

2001 yılında Doha'da ülkeler dış ticareti daha fazla liberalleştirecek ve kısıtlamaları kaldıracak bir sistemi müzakere etmek için bir araya gelmiş ve toplantının gündemini kalkınma olarak belirlemişlerdir. İlk kez bu burada kalkınma çok taraflı bir toplantının konusu haline getirilmiştir. Fakat toplantılar bir türlü sonuca erdirilememiş ve bugün dahi birçok konuda anlaşma sağlanamazken, tıkanma noktasına gelen müzakerelerin askıya alındığı dönemler dahi tecrübe edilmiştir. Özellikle gelişmiş ülkelerin korumacı politikaları ve ihracat destekleri ciddi sorun teşkil etmiştir. Diğer taraftan gelişmekte olan ülkeler ise daha önceki yükümlülüklerinin üstesinden gelemediklerinden şikayetçi olmaktadır.

Türkiye'de bu toplantıların bir tarafı olarak müzakerelere iştirak etmektedir. Fakat kendisine özel durumu ile tartışmalarda farklı tutumlar içine girerek, Avrupa Birliği'ne üye statüsü ve gümrük birliği üyeliği nedeniyle tutarlı bir yaklaşım sergileyememektedir. Bazı alanlarda gelişmekte olan ülkeler ile birlikte hareket eden Türkiye, diğer taraftan da AB ile ortak hareket etmek durumunda kalmaktadır.

Bu çalışmada "Doha Kalkınma Turu" olarak isimlendirilen müzakere süreçleri incelenmeye ve Türkiye'nin buradaki konumu tartışılmaya çalışılacaktır. Tıkanmalar yaşansa da bu turların ileriki dönemlerde dış ticaret hususunda ciddi katkılar sağlaması beklenmektedir.

34. Oturum

Uluslararası İlişkiler ve Kimlik

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Tayyar ARI

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon III

16:00-17:30

Burçin ÖZKANAT

*Azınlık Kavramı ve Avrupa Birliği'nin Azınlık Haklarına Yaklaşımı: Romanya'daki
Müslümanlar Örneği*

Cenk ÖZGEN

Bir Tehdit Algısı Olarak Yunanistan'ın Makedon(ya) Sorunu

Muhammed Tahir KLAVUZ

*Anavatanda ve Kolonilerde Din-Devlet İlişkisi: Britanya Hindistan'ı ve Fransız
Afrika'sında Sömürge Devleti ve Misyonerler*

Azınlık Kavramı ve Avrupa Birliği'nin Azınlık Haklarına Yaklaşımı: Romanya'daki Müslümanlar Örneği

Azınlık hakları sorununu, Avrupa Birliği bağlamında ele almayı amaçlayan bu makalede, ilk olarak “azınlık” kavramının tanımının, anlaşılmasının ve kabul edilebilirliğinin neden bu derece zor olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda azınlıkların ortaya çıkışı, korunması ve elde ettikleri haklara kadar, tüm gelişim süreci değerlendirilmiştir. Ardından Avrupa Birliği'nin nasıl bir azınlık politikasına sahip olduğu, üye ülkelerin yürüttüğü stratejiler çerçevesinde ele alınmıştır. Avrupa Birliği üye devletlerin uygulamalarını da içeren bu incelemede, esas olarak azınlıkların uluslararası alanda nasıl bir konuma sahip olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır. Romanya'da dinsel azınlık statüsünde olan Müslümanların yaşayış biçimleri ve sahip oldukları haklar, azınlık hakları çerçevesinde incelenmiştir. Özellikle 1990 yılına kadar azınlık hakları yerine insan hakları kavramının kullanılmasının sebeplerine ve etkilerine yer verilmiş, son olarak da Avrupa Birliği'nin azınlıklara olan ilgisinin sebep ve sonuçları değerlendirilmiştir

Bir Tehdit Algısı Olarak Yunanistan'ın Makedon(ya) Sorunu

Yugoslavya Federasyonu'nun altı federe devletinden biri olan Makedonya'nın 17 Eylül 1991 tarihinde "Makedonya Cumhuriyeti" adı altında bağımsızlığını ilan etmesinin ardından, Yunanistan bu ülkeye yönelik ağır suçlamalarda bulunmaya başlamıştır. Makedonya'yı egemenliğine ve toprak bütünlüğüne yönelik tehdit oluşturmakla suçlayan Atina yönetimi, bu ülkeyi tanımamakla kalmamış, yeni bağımsızlığını kazanan kuzey komşusunun mevcut ismiyle uluslararası toplum tarafından tanınmaması için de yoğun çaba sarf etmiştir. Makedonya ile Yunanistan arasındaki anlaşmazlık 13 Eylül 1995 tarihinde üçüncü ülke-lerin arabuluculuğunda yapılan müzakereler sonucunda imzalanan "Geçici Uzlaş" (Interim Accord) belgesiyle dondurulmuştur. Ancak sorunun kalıcı bir çözüme kavuşturulması için yapılan müzakerelerde bugüne kadar kalıcı bir çözüme ulaşılmaması da mümkün olmamıştır. Kamuoyuna yansıyan bilgilere göre Yunanistan, "tek isimli" -ikili ilişkilerde ve uluslararası alanda aynı-, Makedonya ise "iki isimli" -ikili ilişkilerde ve uluslararası alanda farklı- çözüm konusunda geri adım atmamaktadır. Kalıcı bir çözüme ulaşılamaması nedeniyle Yunanistan, halen Makedonya'yı güvenliğine yönelik 'öncelikli' tehditlerden biri olarak algılamaya devam etmektedir. Sunumun amacı, Makedonya ile Yunanistan arasındaki kimlik temelli sorunu güvenlik boyutuyla incelemektir. Bu kapsamda sunumda ilk önce Makedon kimliği ve Makedonya tarihi üzerinde durulacaktır. Sonrasında ise Makedonya'nın bağımsızlığını ilan etmesinin Yunanistan'da nasıl bir tehdit algısı oluşturduğu irdelenecektir. Sunumun Yunanistan'ın Makedon(ya) sorununu güvenlik boyutuyla ele alması açısından literatüre katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Anavatanda ve Kolonilerde Din-Devlet İlişkisi: Britanya Hindistanı ve Fransız Afrika'sında Sömürge Devleti ve Misyonerler

Misyonerlik faaliyetleri, Britanya ve Fransa'nın sömürge imparatorluklarına dönüştüğü 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın başında zirve noktasına ulaşmıştır. Bu dönemlerde sömürgelerdeki idareciler bulundukları toprakları merkezi yönetimlerini temsilen yönetmişlerdir. Fransa ve Britanya'daki din-devlet ilişkileri göz önünde bulundurulduğunda sömürgelerdeki yöneticilerin buralardaki misyonerlerle ilişkilerinin üç farklı şekilde olması beklenir: Birinci olarak, merkezdeki din-devlet ilişkisini sömürge topraklarına doğrudan taşıyabilirler; ikinci olarak, yerel halkları Hristiyanlığa döndürmeye çalışan misyonerleri destekleyebilirler ve son olarak ilişkileri kolonyal bağlamda belirlenir ve merkezdeki din-devlet ilişkisiyle doğrudan bir bağa sahip değildir. Bu çerçevede bu çalışma, Britanya ve Fransa'nın anavatanlarındaki din-devlet ilişkisinin sırasıyla Britanya Hindistanı ve Fransız Afrika'sındaki sömürge topraklarına olduğu gibi aktarılıp aktarılmadığını incelemektedir. Bu ilişkiyi kontrol etmek için sömürge'deki idareciler ve misyonerlik faaliyetleri, sırasıyla anavatandaki merkezi hükümetin ve Kilise'nin karşılıkları olarak ele alınmıştır. Britanya'da, temelinin resmi Kilise ve çoğulculuk üzerine kurulmuş olduğu din ve devlet arasındaki ilişki uzlaşmacı bir ilişkidir. Fransa'da ise tam tersine devlet dini faaliyetlere karşı düşmanca bir tavır takınmıştır. Buna rağmen tarihi incelemeler göstermektedir ki, Hindistan'daki İngiliz yönetimi, özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısında misyonerlik faaliyetlerini ciddi anlamda engellemiştir. Öte yandan Afrika'daki Fransız idareciler ise bu topraklardaki misyonerlik faaliyetlerini desteklemiştir. Buradan hareketle anavatandaki din-devlet ilişkisinin sömürge topraklarına olduğu gibi aktarılmamış olduğu söylenebilir.

35. Oturum

Türkiye’de Siyasal Değişim-II

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Metin AKSOY

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon IV

16:00-17:30

Murat ARPACI

Erken Cumhuriyet Türkiye’sinde Siyaset, Beden ve Terbiye (1923-1946)

Ömer Faruk ÖZER

*Demokrat Parti Politikalarının “Demokratiklik” Analizi:
Demokrat Parti Demokrat mı, Dikta mı?*

Sümeyra AKTAŞ

Türkiye’de Siyasal Dilin Değişimi: İslamcı Kadının Siyaset Algısı - RP Örneği

Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde Siyaset, Beden ve Terbiye (1923-1946)

Bedeni tarihsel, siyasal ve toplumsal dönüşümden azade salt biyolojik ve tartışılabilir niteliği olmayan açık-seçik maddesel bir kategoriymiş gibi algılayan bakış açısı nedeniyle beden uzun süre sosyal bilimlerin araştırma konularının uzağında kalmıştır. Oysaki beden sürekli olarak toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel alanla temas, etkileşim ve bakışım halindedir. Bu anlamda sayısız söylemlerin ve toplumsal pratiklerin üzerinden geçtiği bir alan olarak bedenin disiplinlerarası bir perspektifle tartışılması, bu çok yönlülüğünün kavranılması açısından elzemdir. Bu özelliğiyle beden, yaşam hareketleriyle tarihi süreçlerin birbirine eklemelenme biçimlerini, kurumların sosyo-oluşumunu ve dönemlere egemen olmuş yönetim zihniyetlerini anlamak açısından önemli yanıtlar verebilmektedir.

Demokrat Parti Politikalarının “Demokratiklik” Analizi: Demokrat Parti Demokrat mı, Dikta mı?

Türkiye açısından iktidarın ilk kez demokratik yöntemlerle el değiştirmesi çok partili hayata geçiş ile mümkün olmuştur. Özellikle Türkiye’ nin çift kutuplu konjonktürde Batı kampından yana tavır koyması batı tipi bir demokrasinin de uygulanmasını zorunlu kılmıştır. Bu süreci izleyen 1946 sonrasında Cumhuriyet Halk Partisi içinde politikarlardan ve özellikle de toprak reformundan memnun olmayan bir grup, daha sonra CHP’den ayrılarak Demokrat Parti’ yi kurmuş ve ilk genel seçimlerde iktidarı devralmıştır. Böylelikle Türk Siyaseti iktidarın değişimine sahne olurken aynı zamanda da tek partili hayattan çok partili hayata bir siyasal dönüşüm yaşanmıştır. Bu dönüşümü doğru anlamlandırabilmek amacıyla ele alacağım konu demokrat partinin iktidar olmadan önceki politikalarıyla, iktidardayken ki politikalarının “demokratiklik” analizi olacaktır. Bu kapsamda Demokrat Parti’nin demokrasi anlayışını ortaya koymak için yöntem olarak nitel araştırma tekniklerinden kesit analizine bağlı doküman ve belge taraması yapılacaktır. Böylelikle Türk Siyasetinin ilk iktidar değişiminin de nasıl bir demokrasi söylemi olduğu tespit edilecektir. Ayrıca bu zamana kadar Demokrat Parti politikalarına yönelik birçok çalışma bulunmaktadır fakat Demokrat Parti’nin “demokratiklik” analizi ise üzerinde yeterince çalışılmamış bir konu olarak karşımızda durmaktadır. Bu çalışmayla bu konuya katkı sunulmuş olacaktır.

Türkiye’de Siyasal Dilin Değişimi: İslamcı Kadının Siyaset Algısı – RP Örneği

Siyasal, en geniş anlamıyla bir kimlik ve aidiyetin başladığı yerde ortaya çıkan ve insanın bu tarafl aşmalarda kendi konumunu belirlemesiyle somutlaşan bir olgudur. Siyasal, hayatın her aşamasında olan bir şeydir. İnsanlar belli bir aidiyet duygusuyla hayatlarıyla ilgili kararlar almaya başladıkları andan itibaren siyasal alanın içine girerler. Bu çerçeveden bakacak olursak İslamcılığı, siyasal davranışın Müslümanlık algısıyla buluştuğu her noktada ortaya çıkabilen bir kimlik, bir algı olarak düşünebiliriz. Böylece “siyasal” ile “İslam’ın” her zaman birbirini çeken, hatta birbirlerine karşı asal kalmalarına izin vermeyen bir muhtevaya sahip oldukları söylenebilir. İslamcılar siyaset sorununu, İslam’ın bütünsel ve kapsayıcı bir düşünce olması ilkesinden hareketle ele almaktadır. Zira toplumun Müslümanlardan oluşması yetmemektedir, temelleri ve yapısı itibarıyla İslami olması gerekmektedir. Bu yüzden Müslüman olanla İslami olan arasında ayırım yapılmaktadır; bu ayırım İslamcılık kelimesini kullanmayı meşru kılmış gibi gözükmektedir. Siyasal alan içinde en çok tartışılan konulardan biri de şüphesiz kadın olmuştur. Özellikle İslamcı kadınların siyasal alanda var olma çabası çeşitli aşamalardan gelerek günümüze uzanmıştır. İslami camia içindeki kadın eylemlilikleri, yadsınamayacak kadar çok, çeşitli ve taşıyıcı niteliktedir. Başlangıçta örgütsel bir kadın hareketi olma bilinciyle ortaya çıkmamış olsa dahi, 1968’den bu yana giderek kitleleşen ve bilinçleşen bir İslamcı kadın hareketine dönüşmüştür. Sonuç olarak Cumhuriyetin kuruluşundan bu güne kadar gelen süreçte, 1960’larda başlayan İslamcı kadın hareketi, siyasi bir söylemden de bağımsız olmadan günümüze kadar uzanmaktadır. İslamcı kadınların kendilerini topluma karşı sorumlu hissetmeleri ve “tebliğ” arka planında olayları değerlendirmeleri dolayısıyla “yönetimsel” sistemden ayrı düşünülemez. Siyasal oluşumlar mı İslamcı kadınlara yön vermiştir, yoksa İslamcı kadın hareketleri mi siyasal çizgiyi belirlemiştir, bu konuda net bir ayırıştırma yapamayız fakat, İslamcı kadın hareketinin siyasal bağlamdaki değişimlerini, dünyadaki siyasi ve sosyolojik gelişmelerden de ayrı bir süreç olarak düşünemeyiz.

mayıs
çarşamba 8

36. Oturum

Tarihte Avrupamerkezciliği Aşmak

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Teyfur ERDOĞDU

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon I

09:00-10:30

Gülsün ACAR

*Avrupa-merkezciliği Aşma Noktasında Avrupa-merkezciliğinin Eskiçağ Tarihi
Üzerinden İnşasına Bakış*

Gürzat KAMI

*Bir Avrupa-merkezci Tarih Yazımı Eleştirisi: İslam'da Tasavvufun Doğuşuna
Avrupa-merkezci Yaklaşımlar*

Hümeyra BOSTAN

*Avrupa-Merkezci Tarih Yazıcılığının Bir Yanılgısı:
Osmanlı Oryantalizmi ya da Mission Civilisatrice'i Osmanlı'ya Mal Etmek*

Sezai Ozan ZEYBEK

Tarihin Asli ve Tali Unsurları: Batı Düşüncesinin Kölelikle İmtihanı

Fatih DURGUN

*Ortaçağ Avrupa Tarihiçiliğinde Dönemselleştirmenin Ortaya Çıkışı ve Etkisi:
Tarih Yazıcılığında Teleolojik ve İlerlemeci Metodoloji Sorunu*

Avrupa Merkezçiliğini Aşma Noktasında Avrupa Merkezçiliğinin Eskiçağ Tarihi Üzerinden İnşası'na Bir Bakış

Türkiye'de Eskiçağ Tarihi'nin serüveni yerellik ve evrensellik arasında sıkışmış bir alan olarak yerini almış ve bu yerini korumaktadır.. Eskiçağ biliminin ve arkeolojinin meczedilebilme süreci aşlamadığı gibi , bu alandaki çalışmalarda da Avrupa inşasının dışına çıkılamamıştır. Bugünkü arkeolojik araştırmaların dayandığı temel, II.Dünya Savaşı yıllarında şarkiyaten grupların ortaya attığı Avrupa merkezli ekolün devamıdır. Avrupa'nın kendisi de bugün bu ekolün üstüne çok fazla bir şey koyamamıştır. Türk arkeolojisi ise malzeme ve kazı alanlarına, medeniyetin beşiği topraklara sahip olmasına rağmen kendi ekolünü oluşturmak bir yana onların metodolojisi üzerine kurulu bilgilerle iktifa etmektedir. Mevcut durumun iyileştirilmesi ve bunun aşılması noktasında Dil-Tarih Fakültesi'nin öncüllüğü ve önemi müphem bir mesele olarak da durmaktadır. Bugün arkeolojide Türk ekolünün oluşmama sebepleri arasında değerlerimizi bilmemenin verdiği cehlin bir adım ötesinde arkeologların kendilerini Avrupa ekolünün karşısında rütbe-i noksan olarak görmeye devam etmeleri gibi pek çok sebep sıralanabilir. XIX. yüzyılda Oryantalizm akımının ortaya çıkışıyla Anadolu topraklarının Hellenizmi sahiplenmek amacıyla yağmalanmaya başlandığı dönemde; devleti parçalanmaktan kurtarma ve bir çok alanda yapılan ıslahatları başarabilmek amacı içerisinde olan Osmanlı yöneticilerinin bütün iyi niyetli çalışmaları tam anlamıyla asar-ı atıkanın önemini yerleştirememiştir. Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte M.K.Atatürk, Osmanlı türü ümmete dayalı bir devleti ulusal bir yapıya dönüştürme çabası içerisinde, Anadoluculuğu ileri sürmüştür. Hititler ile Sümerlerin Türk kimliği ile özdeşleştirilmesi, tezinin dayanağını oluşturmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulum safhasında kültürlerin tümü ulusal tarihin ya da geçmişin bir parçası olarak algılanıp arkeolojik kazılara eman verilmiştir. Bu çalışmaların vereceği neticeler bilinçli demokratik temellendirilişin taşlarından birini teşkil etmiştir. Bugün ırkçı dinci kesimin muhafazakar perspektiften eskiçağa ve arkeolojik araştırmalarına karşı münekkittutumu, farkındasızlığın da yarattığı yolla bu kesimi T.C.'nin kuruluşunda izlenen bu hareketin karşısında bir duruşa da sürüklemektedir. Bugün eskiçağ ve arkeolojik çalışmaların boynuna Avrupa ekolünün benimsemesiyle geçirilen kemend yerel bakışın arkeolojiye bu denli yaklaşımla da sıkıştırılmaktadır.

Bir Avrupa-Merkezci Tarih Yazımı Eleştirisi: İslam'da Tasavvufun Doğuşuna Avrupa-Merkezci Yaklaşımlar

Avrupamerkezci tarihyazımının özelliklerinden biri de Avrupa dışı toplumlara orijinallik atfetmemek, bu toplumları orjinallik için gerekli iç dinamiklerden yoksun görmek ve bunun yerine etkilenişleri öne çıkarmaktır. Tasavvufun nasıl doğduğu sorusu da, bu bakış açısı sebebiyle, çoğu kere Hint, İran ve hatta Eski Yunan mistisizmi etkisi öne çıkarılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada Avrupamerkezci bakış açısıyla yazılmış olan kaynaklardan örnekler vererek tasavvufun ortaya çıkışı meselesinin ele alınışındaki problemler gösterilmeye çalışılacaktır.

Avrupa-Merkezci Tarih Yazıcılığının Bir Yanılgısı: Osmanlı Oryantalizmi ya da Mission Civilisatrice'ı Osmanlı'ya Mâl Etmek

Dünyada ve Türkiye’de mevcut olan Avrupa-merkezci Osmanlı tarih yazıcılığının handikaplarından biri, belirli bir süreç içerisinde Avrupa’nın dinamikleri ve dünya tasavvuru doğrultusunda şekillenen kavramların Osmanlı tecrübesini anlamak için de kullanılmasıdır. Osmanlı oryantalizmi bu bakış açısının ürünü olarak ortaya çıkmış ve akademik çevrelerde itibar görmüş kavramlardan biridir. Buna göre, Osmanlı’nın 19. yüzyılın sonlarından itibaren Arap ve Afrika vilâyetlerine yönelik geliştirdiği yaklaşımla Avrupalı devletlerin sömürge bölgelerine yaklaşımları arasında paralellik kurulmuş ve mevcut tarih literatürü bu ön kabul üzerinden yürütülmüştür. Oryantalizm kavramı, merkez devletin çevre coğrafyalar hakkındaki söylemi üzerinden tespit edilebilir ve Osmanlı için bu söylemi gözlemleyebileceğimiz kaynakların en önemlisi bölgeye gönderilen devlet görevlilerinin yazdıkları seyahatname ve hatırat kitaplarıdır. Bu çalışmada, ilgili metinler üzerinden Osmanlı oryantalizmi söyleminin varlığı araştırılacak; Avrupa’nın Aydınlanma felsefesiyle beraber Hristiyan misyonerlik faaliyetlerinin seküler ifadesi haline gelen medenileştirme misyonu (mission civilisatrice) ile kendilerini “çöl medeniyetçileri” olarak adlandıran Osmanlı elitinin temeddün ve terakkî politikalarının birbirinin muadili olduğu iddiası birincil Osmanlı kaynakları ışığında tenkide tabii tutulacaktır.

Tarihin Asli ve Tali Unsurları: Batı Düşüncesinin Kölelikle İmtihanı

Bu konuşmada Avrupa merkezli tarih anlatılarının aynı zamanda nasıl bir susturma, yok sayma mekanizması olduğunu anlatacağım. Fransız Devrimi'nden Haiti'deki plantasyonlara, Avrupalı felsefecilerin sömürgecilik karşısındaki tavrından haritacılığa uzanan bir analiz sunacağım. Birbiriyle alâkasız duran bütün bu hikâyelerin ortak noktası şu: Tarih, belirli bir öznenin etrafında, yani belirli bir failin yapıp-ettikleri olarak anlatıldığı müddetçe birtakım yerler, zamanlar ve insanlar hikâyenin dipnotu olarak kalmaya mahkum kalır. Varlıkları yoklukları ana hikâyeye etki etmez. Daha doğrusu, aynı hikâye bu diğer coğrafyalar olmasa da anlatılabilir. Ancak yapacağım sunumda bunun sadece Avrupa merkezlilikle ilgili bir mesele olmadığını, ulusal tarih yazımının da benzer dertlerden mustarip olduğunu göstereceğim. Bu minvalde, Kurtuluş Savaşı sırasında Trakya'da neler olduğundan bahsedeceğim. Tarihi olmayan coğrafyaları, zamanın (güya) durduğu ya da kaybolduğu yerleri taşra olarak isimlendiriyorum. Burada Dipesh Chakrabarty'nin «provincial» kavramına dönüyorum. Ancak işin aslı, taşra kavramını Avrupa'nın merkezi önemini sorgulamak için değil, bir merkez arayan herhangi bir anlatının sınırlarını göstermek için kullanacağım. Diğer bir ifade şekliyle, kendi arasında iletişimi kısıtlı, devamlı bir merkeze bakan (mesela Avrupa) ve kendisini bu merkeze göre konumlandıran bölük pörçük edilmiş coğrafyaların izini süreceğim. Sunacağım çalışma, Sabancı'da verdiğim bir yüksek lisans dersine ve kendi doktora çalışmama dayanıyor.

Ortaçağ Avrupa Tarihçiliğinde Dönemselleştirmenin Ortaya Çıkışı ve Etkisi: Tarih Yazıcılığında Teleolojik ve İlerlemeci Metodoloji Sorunu

Türkiye’de genelde Avrupa tarihi, özelde ise Ortaçağ Avrupa tarihine ilişkin eserler neredeyse yok denecek kadar azdır. Akademik ve entelektüel çevrelerde zaman içinde oluşan Avrupa tarihi algısı ise yayınevlerinin ideolojik temelde yapmış oldukları kimi çeviriler aracılığıyla şekillenmiştir. Bu tür bir ideolojik seçmeciliğin iki olumsuz sonucu olmuştur. Bir taraftan, Avrupa tarihine ilişkin özgün ve nesnel çalışmalar yapılması konusunda hiçbir çaba gösterilmemiş; diğer taraftan ise on dokuzuncu yüzyılda Avrupa tarihçilerinin kendi ulus-devlet tarihçiliklerini oluşturma sürecinde metodolojik olarak temellendirdikleri dönemselleştirme biçimlerine bağlı kalınmıştır. Ortaçağ Avrupa tarihi söz konusu olduğunda, on dokuzuncu yüzyıl Avrupa’sındaki klasik dönemselleştirme fikrini oluşturan tarihçiler, Avrupa tarihinin siyasal-sosyal planda feodalite, zihniyet açısından skolastik düşünce tarafından şekillendirildiğini; bu iki olgunun aşılmasının ulus devletlerin ve seküler toplumların kurulma sürecinde dönüştürücü bir aşamayı temsil ettiklerini savunmuşlardır. Bu tür bir teleolojik ve ilerlemeci yaklaşım, bir taraftan modern ulus-devlet tarih geleneğinin, diğer taraftan Marxist tarih yazıcılığın güçlü ve etkin olduğu Türk tarih yazıcılığında, arka plandaki metodolojik ve ideolojik uyum nedeniyle, kolayca kabul edilmiştir. Bu çerçevede, bu çalışma, Ortaçağ Avrupa tarihçiliğinde son dönemlerde artmaya başlayan ve klasik dönemselleştirme paradigmalarını eleştiren görüşler ışığında, tarihselcilik tehlikesine de düşmeden, Ortaçağ Avrupa tarihine ilişkin Avrupa merkezci yaklaşımın tarihsel kökenlerine dair bir incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada iki soruna vurgu yapılacaktır: Öncelikle, ortak özellikleri teleolojik, ilerlemeci ve seküler bir bakış açısı olan, İngiltere’deki geleneksel Whig tarih yazıcılığının, Fransa’daki kültürel tarihçilik akımının ve Alman siyasal tarihçiliğinin Ortaçağ Avrupa’sını yukarıda bahsettiğimiz ideolojik ve metodolojik temelde çarpıtarak nasıl okudukları ve bunun Avrupa merkezci modern tarihsel bir anlatıyı oluşturmaya süreci tartışılacaktır. Öte yandan, bu tür bir tarih okumasının Türkiye’deki yansımalarından kimi örnekler sunulacaktır. Hem Avrupa hem de Türkiye’deki okuma biçimlerinin siyasal temellerinin neler olduğu, nasıl aşılabileceği konuları incelenerek, tarih yazıcılığının ihmal edilen bir yönüne yeni bir bakış açısı getirilmesi hedeflenmektedir.

37. Oturum

Türk Medyasında Güncel Sorunlar

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Ali BÜYÜKASLAN

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon II

09:00-10:30

Ahmet TOKLUCUOĞLU

Otoriter Medya Kuramı Bağlamında 27 Mayıs Darbesi ve Öncü Gazetesi

Merve TETİK

Toplumsal Cinsiyetin Medyadaki Yansıması: Reklamlarda Kadının Obje Olarak Kullanılması

Hasan Ramazan YILMAZ

Yeni Türkiye Sinemasında Kimlik Estetiği

Otoriter Medya Kuramı Bağlamında 27 Mayıs Darbesi ve Öncü Gazetesi

Otoriter medya kuramı, otoriter yapıların hüküm sürdüğü siyasal sistemlerde, medyanın otorite buyruğu altında faaliyet yürütmesini açıklar. Bu kurama göre medyanın, yukarıdan aşağıya ve tek yönlü olarak hareket eden bir rolü vardır ve siyasi iradenin amaçlarına hizmet eder. En belirgin örneğini Nazi Almanyası ve SSCB Rusya'sı dönemlerinde görebileceğimiz otoriter medya kuramı uygulamalarında daha çok propaganda ve benzeri yöntemler kullanılır. Medya'nın otorite ile kurduğu ilişki, otoritenin medyaya açtığı alanla açıklanabilir. Medya en nihayetinde, otoritenin kendine bağımsızlık verdiği alanlarda faaliyet göstermektedir. Türkiye'de medyanın, otorite algısı ve değerlendirmeleri dönemsel olarak değişiklik göstermektedir. Bu yargı, 1960'dan günümüze değin özellikle darbe süreçlerine yoğunlaşan okumalarda ortaya çıkmaktadır. Medya'nın otoriteye ilişkin algı ve değerlendirmelerinin bu bağlamda konjonktürel olduğu da ifade edilebilir. 27 Mayıs darbe süreci sonrasında ülke genelinde medya kuruluşu olarak birçok gazete yayınlanmaktadır. Öncü gazetesinin bu çalışmada merkeze alınma ve inceleme konusu yapılma nedeni, gazetenin fikir gazetesi olması, askeri yönetime yakın duruşu kendisine biçtiği toplumsal rollerdir. Bu çalışmada, Otoriter Medya Kuramı bağlamında 27 Mayıs Darbesi sonrasında Öncü Gazetesi'nin, darbe sonrası siyasal ve toplumsal yapıya yaklaşımı incelenerek açıklanmaya çalışılacaktır.

Toplumsal Cinsiyetin Medyadaki Yansıması: Reklamlarda Kadının Obje Olarak Kullanılması

Bireyin toplumsal cinsiyeti ayrımını benimsemesi, devletin ideolojik aygıtları olan okul, aile, akraba grupları, medya vb. ile gerçekleşen toplumsallaştırma sürecinden gelmektedir. Toplumsal cinsiyet açısından baktığımızda ‘KADIN’ konusunu ‘İNSAN’ konusundan soyutlamak ve ondan çok ayrı bir yan varlık gibi bahsetmek yanlış sanılabilir. Ancak anaerki toplum sürecinin sona ermesinden günümüze gelinceye dek yüzyıllardır kadın, ‘ikinci cins’, ‘kaşık düşmanı’, ‘eksik etek’, ‘saçı uzun, aklı kısa’ gibi birçok biçimde tanımlanmıştır ve bu tanımlar doğrultusunda küçük düşürülmeye, aşağılanmaya ve bu doğrultuda ikinci plana atılmaya çalışılmıştır. Toplumsal cinsiyet ayrımı sürecinde, medya da önemli bir kolumda yer almakta ve medyanın hegemonik bir araç olduğu kabul edilmektedir. Özellikle medya içeriklerinin, toplumsal cinsiyet ayrımını ortaya koyan ve pekiştiren yanı olduğu anlaşılmaktadır. Kadın, özellikle medyada önemli bir yere sahiptir. TV reklamlarında bu önemin daha çok arttığı ve toplumun kadına yönelik imajının olumlu ve veya olumsuz yönde pekiştirildiği görülmektedir. Bu çalışmada, toplumsal cinsiyet kavramı çerçevesinde geçmişten bugüne kadına olan bakış açısı ve medyada reklamlar aracılığıyla kadının nasıl birer obje olarak kullanıldığı incelenecektir.

Yeni Türkiye Sinemasında Kimlik Estetiği

Genç kuşak yönetmenler Türkiye’de sinemanın yeni bir döneme başlamasındaki en önemli sebep olarak öne çıkıyor. Bu yönetmenlerin sinema öncesi farklı alanlarda eğitimlerini sürdürmüş olmaları, Türkiye’den ve dünyadan birçok düşünür ve sanatçıdan beslenmekte olmaları ve bunların neticesinde düşüncenin ve estetiğin toplumsal tahlil ve eleştiri boyutlarında beliren başta edebiyat olmak üzere gerçekçi sanat türleri ile olan yakınlıkları başlıca özellikleri arasında sıralanabilir. Genç kuşak yönetmenlerin estetik ve düşünsel gelişimleri gerek münferit, gerekse müşterek çalışmaların sonucu olarak ortaya çıkmış olsa da, Türk sinemasının önceki dönemlerinde öne çıkan usta-çıkarcı ilişkisi eksenin yetişen yönetmenler arasında gösterilmeleri mümkün değildir.

1940’ların sonlarından itibaren kendi ülkelerindeki mevcut ulusal sinemaları hem sinema anlayışı hem de film üretimi bakımından restore eden, kendi toplumlarını çağın sorunları doğrultusunda okuyan ve Hollywood biçiminden farklılaşan estetik usullerle film yapımını hedefleyen bazı sinema hareketleri “yeni” sıfatı ile adlandırılmışlardır. Avrupa sinemalarının merkez olma payesinde görüldüğü bu “yeni” hareketler 1980 sonrası İran sinemasında ve bazı uzak doğu ülkelerinde vücut bulmuştur. Türkiye’de de 1990’ların ortalarından itibaren üretilen filmlerle bu tür bir yeni sinemanın oluşmaya başladığı dile getirilir. Türkiye’de sinema sektörünün ve izler kitlenin alışkanlıklarının bir hayli dışında kalmış olması ve Avrupa sanat sinemaları çevrelerinde kabul görmesi Yeni Türkiye sinemasının belirgin özellikleri arasında zikredilmektedir.

Yeni Türkiye sinemasında geçmişe dönük filmler ve bugünün bireyine odaklanan filmler arasında genel bir kategori oluşturulduğunda, sanat sineması olarak tabir edilen filmlerin çoğunlukla bugünün insanı ile ilgili okumaların neticesinde oluştuğu söylenebilir. Geçmişte yaşanmış olayları bugünün gözüyle tasvir edip, çoğu zaman geçmiş toplumların saflığını ve çocuksuluğunu ortaya koyan filmlerin ise popüler sineması olarak ifade edildiklerini belirtmek gerekir. Geçmişe dönük filmlerin tarihsel film formatında olmadıkları, henüz modernize edilmemiş şehirler ve toplumlar üzerindeki orijinal kültürlere odaklandıkları gözükmektedir. Popüler filmlerin geçmişin masumiyetini tasvir ederken bir toplumsal bellek çalışmasına dönüştükleri de sıkça vurgulanmaktadır. Özellikle belli toplum kesimleri, bazen de tüm kamuoyunca ittifak edilen geçmişteki totaliter devlet politikalarının sonucu olarak oluşmuş olaylar ile bu olayların muhatapları olan birey ve toplum kesimleri yeni Türkiye sinemasının popüler kanadının başta gelen ilgi alanıdır. Popüler kanat Yeni Türkiye sinemasının izler kitlede karşılık bulan bir zemin yaratması bakımından da önem taşımaktadır.

Bildiri kapsamında, filmlerinde politik ve kültürel yönleriyle Kürt kimliği temasına odaklanan yönetmen Kazım Öz ve Miraz Bezar’ın seçilen filmleri genel olarak tematik yönleriyle, özel olarak ise film estetiği bakımından incelenecektir. Çalışmanın Yeni Türkiye sinemasında kimlik problematiği üzerine kurulu filmlerin estetik niteliklerinin değerlendirilmesi bakımından bir örnek sunması beklenmektedir.

38. Oturum

Sosyal Politikalar

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Faruk TAŞÇI

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon III

09:00-10:30

Osman AKGÜL

Sosyal Devletin Evrimi, Türkiye’de Sosyal Devlet Teoride mi, Pratikte mi?

Tuğba GÜNER & Gülsüm KORKUT

*Teorik Temelleri Bakımından Türkiye’de Sosyal Güvenlik Uygulamalarına Ahlaki
ve Sosyo-Ekonomik Yaklaşım*

Ufuk POYRAZ

Refah Devletinin Dönüşümü, Sosyal Yardımlar ve Yerel Yönetimler

Sosyal Devletin Evrimi, Türkiye’de Sosyal Devlet Teoride mi, Pratikte mi?

Sanayi Devrimi’yle birlikte ortaya çıkan yeni çalışma biçimleri ve ortamları insanların yaşam tarzlarını çok ciddi bir şekilde etkilemiş ve dönüştürmüştür. Çalışanların mağduriyetiyle sonuçlanan yeni üretim tarzına önemli eleştiriler yöneltilmiş olup, olumsuz etkileri azaltılmaya çalışılmıştır. Bu düzeltme çabalarından biri de ‘sosyal devlet’ olgusu ile ortaya konmuştur. Türkiye’de 1961 Anayasası ile gündeme gelen “sosyal devlet” olgusunun ne derece uygulama alanı bulabildiği tartışılmaktadır. Bir yandan sosyal politikalara dair yeni Bakanlıklar kurulmakta (örneğin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı), diğer yandan bireysel emeklilik gibi uygulamalarla her vatandaşın artık kendi başının çaresine bakmasının mı hedeflenmekte olduğu sorusuna cevap aranmaktadır. Bu çalışmamızda, sosyal devletin varlığını anlamada önemli ipuçları sunan sosyal harcama verilerinin de ışığında, Türkiye’nin sosyal devlet olmanın vasıflarını yerine getirip getirmediği sorgulanacaktır.

Teorik Temelleri Bakımından Türkiye’de Sosyal Güvenlik Uygulamalarına Ahlaki ve Sosyo-Ekonomik Yaklaşım

Türkiye nüfusunun kahir ekseriyetinin Müslüman olması nedeniyle devletin sosyal ve iktisadi uygulamalarında İslam dininin izlerine rastlamak mümkündür. Toplumda beşeri davranış kurallarını düzenleyen normlar hukuki normlardan ibaret değildir. Bunun yanı sıra hatta bazen daha etkin bir şekilde ahlaki, dini, ve örfi normlarda insan davranışlarını düzenleyen kurallardır. Bu nedenle toplum bireylerinin davranışlarını düzenleyen ahlaki, örf, ve dini normları dikkate alan düzenlemeler etkinlik ve etkililik özelliklerine sahip olacaktır. Bu bağlamda Türkiye’de sosyal güvenlik uygulamalarının bu açılardan da ele alınması bu politikaların ve düzenlemelerin toplumsal meşruiyetini ve uygulanabilirliği bakımından hayati bir önemi haizdir. Sosyal Güvenlik sistemi primli ve primsiz sistem şeklinde yürütülmektedir. Primli sistemde sigortalılar belirli süre prim ödemeleri şartıyla korunmaktadır. Primsiz sistemde ise herhangi bir karşılık gözetilmeksizin çocuklar, yoksullar, yaşlılar gibi dezavantajlı gruplar için koruma sağlanmaktadır. Çalışmada daha çok primsiz uygulanan sosyal güvenlik sistemi ele alınacaktır. İslam dininde ise zekât, fitre, sadaka gibi müesseselerle bunun yanında bireye yüklenen sosyal ve ahlaki sorumluluklar, aile içi yardımlaşma, devlete yüklenen sorumluluklar vasıtasıyla sosyal güvenliğin sağlanması gerekliliği Kuran-ı Kerim’de belirtilmiştir. İslam’da sosyal güvenliğin çerçevesini şu şekilde çizmek mümkündür: İnsanın asli ihtiyaçlarını karşılamak, insanın insan onuruna yaraşır bir şekilde yaşamasını sağlamak (Hizmetli, 2009:35). Türkiye’de sosyal güvenlik alanında gerçekleşen uygulamaların bu ilkelerle kesişen yönleri, eksik kalan yönleri ele alınacaktır.

Refah Devletinin Dönüşümü, Sosyal Yardımlar ve Yerel Yönetimler

Sosyal refah devleti uygulamaları, kapitalist döngünün kaçınılmaz olarak ortaya çıkardığı ve çıkaracağı krizleri engellemek amaçlı bir tampon mekanizma olarak, gelişmiş ya da gelişmekte ayırt etmeksizin kapitalist üretim biçimini benimsemiş olan bütün devletlere reçete olarak özellikle son yüz yıl içinde değişik zamanlarda ciddi şekilde önerilmiş ve takip edilmiştir. Fakat kapitalist sistemin 1970'lerde yaşamış olduğu krizlerden sonra birçok uluslararası kuruluş ve gelişmiş devlet güdümünde, refah devleti siyasalarında dönüşümler yaşanmış, bu dönüşüm sürecinde yerel yönetimler emeğin yeniden üretimi sürecinde giderek daha fazla rol üstlenmeye başlamış gibi görünmektedir. Her ne kadar merkez ile yerel yönetimler arasında tarihte çelişen siyasalarla karşılaşılrsa da nihai hedefin sistemin meşruiyetinin sağlanması olduğu düşünüldüğünde, bir çatışmadan ziyade ortaklık/birliktelik söz konusudur. Böylece sosyal refah devleti harcamalarının ulus devlet içindeki dönüşümü sonucu, yerel yönetimlerde özellikle belediyelerde bir yeniden dağıtım mekanizması olan ayni ve nakdi sosyal yardımlar açısından yoğun işleyişe sahip kurumsallaşma çabası içinde olan yapılar ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede bu çalışmanın amacı refah devletinin son yıllardaki dönüşümünün sosyal yardımlar üzerinden okunarak, bu süreçte önemli bir aktör olan yerel yönetimler nezdindeki karşılığının anlaşılmasıdır.

39. Oturum

Çağdaş Siyaset Felsefesi

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Bünyamin BEZCİ

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon IV

09:00-10:30

Buket TENEKE

*Alain Badiou Düşüncesinde Felsefenin Siyaset Koşulu: Eşitlik ve Adalet
Düşüncesiyle İlişkisi*

Melih COŞGUN

Rus Modernleşmesinin Sonu: Toplumsal Devrim

Zeliha DIŞÇI

Jacques Ranciere'de "Parça Olmayan Parça" Kavramı ve "Sınıf" Olmayan Failler

Alain Badiou Düşüncesinde Felsefenin Siyaset Koşulu: Eşitlik ve Adalet Düşüncesiyle İlişkisi

Bu çalışmada 1937 yılında doğan ve hâlâ hayatta olan ünlü Fransız düşünür Alain Badiou'nun çağdaş felsefenin içine düştüğünü iddia ettiği bunalımı aşma yolundaki girişimi ele alınmaya çalışılacaktır. Bu girişim en başta, siyaset felsefesinin uzun zamandır aracılığıyla düşündüğü kavramların yeniden düşünülmesi önerisini taşımaktadır. Demokrasi, eşitlik, özgürlük gibi kavramların denk düştükleri gerçeklikliğin göz ardı edilmesiyle yürütülen tartışmaların kısırlığını işaret eden Alain Badiou, bu kavramları yeniden ele almayı önermektedir. Alain Badiou, genel olarak çağdaş felsefenin üç ayrı yönelimle ayırt edilebileceğini düşünmektedir. Bunlar; yorumbilgisel yönelim, analitik yönelim ve postmodern yönelimdir. Bu üç çağdaş yönelimle hesaplaşan Badiou, bunların 'Özne' ve 'Hakikat' kategorilerini felsefenin gündeminden düşüren yaklaşımlarını eleştirmektedir. Alain Badiou felsefenin dört koşulu olduğunu ileri sürmektedir. Bunlar; Matematik, Aşk, Sanat ve Siyasettir. Felsefesinde 'Hakikat' kategorisinin başat yer arz ettiği Alain Badiou tek ve mutlak bir Hakikat kategorisinden hareket etmek yerine 'Felsefenin Koşulları' dediği bu dört ayrı koşulca inşa edilen farklı Hakikat süreçlerinden bahsetmektedir. Badiou felsefesinde Felsefe, dört ayrı koşulda üretilen Hakikatleri birarada düşünme imkânı sunmaktadır. Bu çalışma kapsamında, Alain Badiou'nun felsefenin dört farklı koşulundan biri olarak saydığı Siyaset koşulu ele alınmaya çalışılacaktır. Siyaset koşulunun eşitlik ve özgürlük ile yakın ilişkisinden ötürü diğer koşullardan ayrı tutulduğu Badiou felsefesinin Siyaset düşüncesi ayrıntılandırılmaya çalışılacaktır. Siyaset koşulunda üretilen Hakikatin, Badiou ontolojisinin temel kavramları olan durum, olay, özne kavramlarıyla ve eşitlik ve özgürlük düşünceleriyle ilişkisi ele alınmaya çalışılacaktır. Çalışma yöntem olarak literatür taramasına dayanmaktadır. Henüz Türkçe literatürde hakkında yeterli kaynak bulunmayan Alain Badiou felsefesini konu alan yabancı kaynaklar ayrıntılı bir şekilde incelenerek, tüketici olma iddiasında olmayan, bir çalışma hazırlanmaya çalışılacaktır.

Rus Modernleşmesinin Sonu: Toplumsal Devrim

Rusya, Osmanlı örneğinde olduğu gibi, Avrupa'nın dışında kalmış ve modernleşme çabasını Avrupalılaşıma veya Batılılaşma olarak kavramsallaştırmıştır. Rusya'nın tarihsel sosyolojik bağlamda Avrupa'dan uzaklaşmasının iki önemli nedeni: dini; Katolik ve Protestan Avrupa'nın karşısında Ortodoks olarak, ve kültürel; Latin alfabesi yerine Kril alfabesini kullanma, tercihleri olmuştur. Modernleşme çabası, Çarlık rejimi döneminde Trimberger'in "tepeden inmeceli devrimler" sınıflandırmasına dahil olan Rusya, daha sonra 1905 Ekim Devrimi ile birlikte Barrington Moore'un modern topluma geçiş aşamasında değerlendirdiği "komünizm"e kaymıştır. Çalışmada, bu modernleşme süreci içerisinde Rus yurttaşları olan köylülerin toplumsal durumunu ortaya koyup, özgürlükten uzaklaştırılmalarının neticeleri üzerinde durulacaktır. Bu inceleme esnasında modernleşme öncesi Rus yurttaşlarının toplumsal konumlarına değinilip modern yapıya geçme çabasıyla birlikte nelerin değiştiği vurgulanacaktır.

Jacques Ranciere’de “Parça Olmayan Parça” Kavramı ve ‘Sınıf’ Olmayan Failler

Modern zamanla birlikte siyasal iktidar biçiminde yaşanan değişiklikler onun söylemini oluşturan kavramlar bütününe de etki etmiştir. Kapitalizmle birlikte geçilen ulus-devleti anlayışıyla farklı kavramlar siyaset sahnesine girmiştir. Bu kavramlardan birisi de bu çalışmanın temellerini oluşturacak olan “halk/demos” nosyonudur. Bilindiği üzere demos, moderniteye özgü bir kavram olmayıp, köklerini Antikite’den almaktadır. Bu bağlamda modern siyasal söylem, demos gibi Antikite’ye ait kavramlar üzerinden kendisini kurmaya çalışmıştır. Kısaca söylendiğinde, Antikite’nin ‘polis’ şeklindeki siyasal örgütlenişinde siyasalın dışında tutulan ve tanımlanmamışlığıyla/yok sayılmışlığıyla ün kazanan demos, polis’te fazlalığın adyken; modern dönem siyasal söyleminde “demokrasi” şiarı üzerinden merkeze koyulmuş, belirli bir toprak parçası üzerindeki insanları “halk” şeklinde bütün ve kalansız tanımlamanın adı olmuştur. Bireylerin homojen bir bütün olarak algılandığı bu düşünce biçimi karşı düşünceyi de geliştirmiştir. Homojen bütünün eleştirisinde sınıf, öteki gibi özne kavrayışları türemiştir. Bu noktada Fransız düşünür Jacques Ranciere’in politika-demokrasi anlayışında yer alan politik bir fazlalık olarak demos kavramı üzerinden modern/postmodern bütünlük anlayışı irdelenerek, bütünlüğü bölmeye çalışan karşı söylemlerde yaratılan sınıf, çokluk, öteki gibi öznelerin de modern düşüncede yansıtılan özne algısını aşmada içerdikleri açmazlar ve politik mücadeleye etkisi belirlenecektir. Ranciere’in “parça olmayan parça” şeklinde kavramsallaştırdığı özne anlayışının, hakim özne anlayışını aşmada ve politik mücadeleye yönelmede yarattığı imkanlar sorgulanacaktır.

40. Oturum

Hukuk

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ahmet Ulvi TÜRKBAĞ

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon I

11:00-12:30

Erman BENLİ

Haksız Fiil Sorumluluğunda İhmalin İçeriği Hand Formülüne Göre Belirlenebilir mi?

Funda BUZ

Vergi Uyuşmazlıklarında Bir Çözüm Yolu: Uzlaşma Müessesesi ve Türkiye'deki Etkinliği

Mehmet AKÇAAL

Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Güncel Gelişmelerin Değerlendirilmesi

Haksız Fiil Sorumluluğunda İhmalin İçeriği Hand Formülüne Göre Belirlenebilir Mi?

Cebirsel fonksiyon olarak ihmalin içeriğinin belirlenmesinde kullanılan Hand Formülü, somut olaydaki risk değişkenlerinin ölçülebilir olduğu her durumda, ihmal suretiyle ortaya çıkan sosyal maliyetleri asgariye indirecek sonuçları vermektedir. Haksız fiil ika edenin ve/veya zarar görenin, Hand Formülü'nü uygulayabilme maliyeti bilgi maliyetinden ibarettir. Dolayısıyla, asimetrik enformasyon maliyetinin düşük olduğu her kurguda, Hand Formülü objektif teoriye nazaran iktisadi bakımdan daha etkin sonuçlar vermektedir. Bu itibarla, ihmalin içeriğinin belirlenmesinde sübjektif teoriyi esas alan Hand Formülü, Türk-İsviçre haksız fiil hukuklarına uygulanabilir niteliktedir.

Vergi Uyuşmazlıklarında Bir Çözüm Yolu: Uzlaşma Müessesesi ve Türkiye'deki Etkinliği

Kişiler ve firmalar elde ettikleri gelirler dolayısıyla mükellef sıfatı kazanarak, vergi idaresiyle ilişki içerisinde olmaktadır. Mükellefler ile vergi idaresi arasındaki bu ilişkide zaman zaman uyuşmazlıklar meydana gelmektedir. Bu uyuşmazlıklar idari aşamada çözümlendiği gibi yargı aşamasında da çözümlenebilmektedir. İdari aşamada uyuşmazlık vergi idaresi ile mükellef arasında, yargı aşamasında ise vergi mahkemelerine başvuru yani yargılama usulüyle çözümlenmeye çalışılmaktadır. Çalışmamızın konusunu vergi uyuşmazlıklarının idari aşamada çözümlenme yollarından biri olan uzlaşma konusu oluşturacaktır. Uzlaşmanın Türkiye'de uygulanma şekilleri açıklanarak, yurtdışı örnekleriyle karşılaştırılmalı analizi yapılacaktır. Uzlaşma nedeniyle kaybedilen ve kazanılan gelirler incelenerek uzlaşmanın etkinliği ele alınacak ve uzlaşma müessesesi hakkında önerilerde bulunulacaktır.

Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Güncel Gelişmelerin Değerlendirilmesi

Aile, toplumun temelini oluşturan en küçük birimdir. Bu kutsal müessesenin önemine binaen, yeni Medenî Kanunda ailenin korunmasını hedefleyen hükümlere yer verilmiştir. Bu kapsamda, eşlere hâkimin müdahalesini isteyebilme imkânı dahi tanınmıştır. Dolayısıyla tebliğde öncelikle aile birliğinin korunmasına yönelik önemler hakkında bilgi verilecektir. Toplum huzuru için bu kadar önemli olan ailenin yapısını bozan en büyük faktörlerden birisi ise, kadına karşı şiddet olaylarıdır. Dünyanın dört bir tarafında olduğu gibi, Türkiye’ de de her gün yüz binlerce kadının insan hakları ihlâl edilmektedir. Söz konusu şiddet olayları, kamuoyu vicdanını derinden yaralamakta ve toplumsal travmalara sebep olmaktadır. Bu tip olayların önüne geçebilmek için kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik hukukta güncel gelişmeler yaşanmaktadır. Bu kapsamda, tebliğde öncelikle kadına karşı şiddeti önlemeyi hedefleyen ve Türkiye’nin de tarafı olduğu uluslararası antlaşmalar hakkında bilgi verilecektir. Tebliğin devamında ise, Türk Hukukundaki güncel gelişmeler değerlendirilecektir. Bu kapsamda, 8.3.2012 tarih ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanun, korumaya tâbi kadınların ve tedbirlerin kapsamı gibi pek çok husus bakımından 4320 sayılı mülga Kanundan farklılık arz etmektedir. Tebliğde 6284 sayılı Kanunun sahip olduğu yenilikler, sunduğu çözüm yolları ve eksikler de tespit edilecektir.

41. Oturum

İletişim Bilimleri

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Hediyeullah AYDENİZ

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon II

11:00-12:30

Metin EKEN

Görselin Tahakkümünde Fotografik İtaat

Yusuf Ziya GÖKÇEK

İletişim Bilimlerini Avrupsızlaştırmak

Alparslan NAS

Vatandaş Görmek, Vatandaş Görünmek: Medyada Bir Görsel

Vatandaşlık Çözümlemesi

Bahar TUGEN & Ali ÖZCAN & Çiğdem ERDAL

Enformasyon Diyeti

Görselin Tahakkümünde Fotoğrafik İtaat

Görselin Tahakkümünde Fotoğrafik İtaat Çünkü Fotoğraf, kendimin, bir başkası olarak ortaya çıkması, bilincin özdeşlikten kurnazca ayrılmasıdır.
(Roland Barthes, Camera Lucida)

Bireyler içerisinde yaşadığı sosyal ortamda birtakım etkilere maruz kalırlar ve bu sosyal etkiler sonucunda bir değişim, dönüşüm yaşarlar. Bu dönüşüm çoğu zaman farklı algılanmamak, “öteki” hissedilmemek düşüncesinin bir sonucudur. “Bakan” yani bakışın sahibi tarafından oluşturulan yeni dünya algısı içerisinde birey, “bakan” tarafından nasıl algılanması gerektiğini kurgulamıştır ve hareketlerini bu kurgu çerçevesinde değiştirir. Fotoğrafi çekilen ve çekildiğini fark eden kişi üzerinde meydana gelecek değişiklikleri tahmin edebilmek ve de anlamlandırabilmek amacıyla olan bu çalışmamızda, zihinlerde oluşan bu düşünsel imge coğrafyasının, hangi etkililerle ve ne şekilde zuhur ettiği üzerine kuramsal bilgiler sunulacaktır.

İletişim Bilimlerini Avrupasızlaştırmak

Tarihsel olarak bakıldığında, ticaretin piyasalar için çok büyük önem taşıdığı görülmektedir. Birçok devirde ticaret, tarımın yanı sıra temel geçim kaynağı olarak ön plana çıkmaktadır. Talep daralmasının yaşandığı bu kriz ortamında da hem mevcut durumdan çıkış yolu bulabilmek ve krizi aşmak için hem de kalkınma açısından ülke ekonomilerine destek olma niteliğiyle ticaret büyük önem taşımaktadır. Ticaretin kalkınma üzerindeki etkileri ve ekonomik faydaları çok sayıda çalışmada tartışılmış ve teorik olarak da ispatlanmıştır. Fakat ticaretin taraflar arasında nasıl ve hangi zeminde yapılması gerektiği ise halen tartışma konusudur.

İkinci dünya savaşı sonrası süreçte, ülkeler arası dış ticareti düzenlemek ve güvence altına almak için çok taraflı toplantılar organize edilmiştir. Bu zaman zarfı içerisinde GATT ile başlayan organizasyon yapısı DTÖ ile sonuçlanmıştır. Bu iki kurumun temel amacı dünyadaki dış ticaretin kolaylaştırılması ve serbestleştirilmesidir. İki kurum çatısı altında da ülkeler arasında bu amacı gerçekleştirmek için müzakereler yapılmıştır.

2001 yılında Doha'da ülkeler dış ticareti daha fazla liberalleştirecek ve kısıtlamaları kaldıracak bir sistemi müzakere etmek için bir araya gelmiş ve toplantının gündemini kalkınma olarak belirlemişlerdir. İlk kez bu burada kalkınma çok taraflı bir toplantının konusu haline getirilmiştir. Fakat toplantılar bir türlü sonuca erdirilememiş ve bugün dahi birçok konuda anlaşma sağlanamazken, tıkanma noktasına gelen müzakerelerin askıya alındığı dönemler dahi tecrübe edilmiştir. Özellikle gelişmiş ülkelerin korumacı politikaları ve ihracat destekleri ciddi sorun teşkil etmiştir. Diğer taraftan gelişmekte olan ülkeler ise daha önceki yükümlülüklerinin üstesinden gelemediklerinden şikayetçi olmaktadır.

Türkiye'de bu toplantıların bir tarafı olarak müzakerelere iştirak etmektedir. Fakat kendisine özel durumu ile tartışmalarda farklı tutumlar içine girerek, Avrupa Birliği'ne üye statüsü ve gümrük birliği üyeliği nedeniyle tutarlı bir yaklaşım sergileyememektedir. Bazı alanlarda gelişmekte olan ülkeler ile birlikte hareket eden Türkiye, diğer taraftan da AB ile ortak hareket etmek durumunda kalmaktadır.

Bu çalışmada "Doha Kalkınma Turu" olarak isimlendirilen müzakere süreçleri incelenmeye ve Türkiye'nin buradaki konumu tartışılmaya çalışılacaktır. Tıkanmalar yaşansa da bu turların ileriki dönemlerde dış ticaret hususunda ciddi katkılar sağlaması beklenmektedir.

Vatandaş Görmek, Vatandaş Görünmek: Medyada Bir Görsel Vatandaşlık Çözümlemesi

Bu makalede profesyonel futbol oyuncusu Marco Aurelio'nun 2006 senesinde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına kabulü ile birlikte medyada açılan söylem ortamı, “vatandaşlığın görsel rejimi” diye tabir edilecek bir bakış açısıyla tartışılacaktır. Vatandaşlık ve görsel kültür olgularının beraberce düşünülmesini gerektiren bu tartışma neticesinde, Türkiye’de vatandaşlık olgusuyla eklenilen bir görme rejiminin sınırları eleştirel bir analizle sorgulanırken, söz konusu analizin “görsel vatandaşlık” kavramıyla ilişkilendirilmesi amaçlanmaktadır. Haber metinleri ve görsellerden hareketle bu makale medyanın, yeni vatandaşın eylemlerini gözetleyen ve bir “Türk” olarak eksiklerini gösteren kültürel araç konumunda olduğunu göstermektedir. Michel Foucault’nun söylem ve bilgi ilişkisi vurgusuna referansla, yeni vatandaş Aurelio bir “vaka”dır, görünür kılınır ve üzerine söylem inşa edilerek vatandaşlığın sınırları çizilir. Medyanın bir kültürel araç olarak yeni vatandaşın mevcudiyetini temsil ederken bir gerçeklik evreni inşa ettiği görülür. Bu süreçte vatandaşın görünürlüğü, Foucault’ya atıfla “panoptik” bakış çerçevesinde yeniden üretilir. Aurelio’nun çarpıcı serüveni, medya üzerinden vatandaşın nasıl gördüğü ve nasıl görüldüğü ikiliğinde eylem alanı bulan toplumsal bir deneyime işaret etmektedir. Bu doğrultuda makalede “görsellik”, “görünürlük” ve “vatandaşlık” kavramları üzerinden yapılacak teorik arkaplan doğrultusunda, “vatandaş görmek” ve “vatandaş görünmek” gibi farklı ancak bağlantılı görme pozisyonları ekseninde bir medya çözümlemesi gerçekleştirilecektir.

Enformasyon Diyeti

Yaşanan teknolojik gelişmeler sonucu medyadaki dönüşüm haber kaynaklarını çeşitlendirmiş, bugüne kadar alıcı konumunda olan kişiler de artık birer enformasyon kaynağı haline gelmiş; enformasyon bombardımanının yaşandığı çevrimiçi dünyada insanlar için ‘enformasyon diyeti’ zaruri bir hal almıştır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin insan hayatının her anında kendine yer edinmesi, günümüz beslenme şeklinin sonucu olan obezitenin, yoğun bilgi bombardımanı sonucunda zihinlerde de yaşanmasına neden olmuştur. İngiliz şair ve oyun yazarı Eliot’ın veri, enformasyon, bilgi ve bilgelik kavramları arasındaki ilişkiyi ortaya koyduğu, “Yaşarken kaybettiğimiz hayat nerede? Bilgi içinde kaybettiğimiz bilgelik nerede? Enformasyon içinde kaybettiğimiz bilgi nerede?” dizeleri enformasyon bombardımanına karşı yapılacak olan diyet için önem arz etmektedir. Bu çalışma kapsamında; günümüz enformasyon ortamı ele alınacak, veri-enformasyon-bilgi-bilgelik piramidinden hareketle kişilerin yoğun enformasyon ortamında kendileri için sağlıklı ve gerekli bilgiyi edinmeleri için bilinçli tercih yapmayı nasıl öğrenebilecekleri tartışılacaktır. Hormonlu gıdalar ve bilinçsiz beslenmeyle obezleşen bedenlerden sonra boğulurcasına enformasyona maruz kalan zihinler, günümüz iletişim ortamında ‘enformasyon diyeti’ kavramı üzerine tartışmaların yapılmasını zorunlu kılmıştır.

42. Oturum

Sivil Toplum ve Siyaset

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Turgay GÜNDÜZ

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon III

11:00-12:30

Seyit Ali EREN

Hükümet Dışı Kuruluşlar (NGO) ve Sivil Toplum Örgütleri (STÖ) Üzerine

Zekeriya MENAK

İdris Küçükömer ve Düzenin Yabancılaşması

Hükümet Dışı Kuruluşlar (NGO) ve Sivil Toplum Örgütleri (STÖ) Üzerine

Son yıllarda devletin bir takım işleri yapmakta başarısız kalması, bu işlerin yapılmasına ihtiyaç kalmadığı anlamına gelmiyor. Başka bir örgütsel yapılaşmaya ihtiyaç duyulduğu anlamına geliyor. Bu durum gönüllü kuruluşların yani NGO olarak tanımlanan hükümet dışı kuruluşların gelişmesine ortam hazırlıyor. NGO'lar bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de hızla gelişmektedir. Bu gelişme insan hak ve hürriyetleri, demokratikleşme ile gönüllü teşekküller arasında doğru orantılı bir bağın mevcudiyetini göstermektedir. Hükümet dışı kuruluşlar (NGO) zamanla özerk olarak hareket eden müthiş bir etki alanı oluşturdular. Hükümet dışı kuruluşlar (NGO) devlet dışı oluşumlar olarak adlandırılmaya ve devletin dışında gönüllü örgütlenmelerle oluşan bu kuruluşlar Sivil Toplum Örgütleri bünyesinde zikredilmeye başlandı. STÖ'ler demokratik toplumun en önemli yapılarından biridir. Eğer demokrasi ve sivil toplum birbiriyle çelişirse o zaman baskıcı, tek sesli, bir toplum ortaya çıkar ki sivil toplumda devlet (güç) tekelinde faaliyet gösterir. Çoğu toplumlarda da sivil toplum maalesef bu çerçevede gelişim göstermekte ve demokratik yapılanmayı kendi içinde hatta toplumda sağlayamamaktadır. Bu durumda bütün demokratik kitle örgütlerin sivil toplum kuruluşu olup olmadığı veya gönüllü (NGO) oluşturulmuş her yapının STÖ olarak kabul edilip edilemeyeceği sorusuyla karşı karşıya kalıyoruz. Çalışmamın genel çerçevesinde bu soruya yanıt ararken, Hükümet Dışı Kuruluşlar (NGO) ve Sivil Toplum Örgütleri (STÖ) üzerine kavramsal ve olgusal tanımlamalara yer vereceğim. Teorik bir eksende ele alacağım çalışmamda NGO ve STÖ'lerin içerik ve detayları üzerinden gönüllülük, sivilcilik ve devlet dışı oluşumun olgusal anlamda izahını da tartışmaya çalışacağım.

İdris Küçükömer ve Düzenin Yabancılaşması

Bu sunumda Küçükömer'in Düzenin Yabancılaşması kitabında dile getirdiği düşüncelerin sistematik bir biçimde sunulması hedeflenmektedir. Bu hedefe varabilmek için Küçükömer adına düşünce dünyasında düşülen notlara ve bizzat Küçükömer'in diğer kaynaklarına başvurulacaktır. Bu çerçevede Küçükömer'in düşünce dünyamızdaki yerini, toplumsal yapı analizlerinde izlediği temel metodolojiyi ve Sivil Toplum olgusu çerçevesinde Osmanlı ve Türkiye'nin toplumsal yapısı üzerinde yaptığı analizleri ana hatlarıyla belirginleştirmeye çalışacağız. Küçükömer'in ele aldığı düşünceler ve ileri sürdüğü tezlerin bir bütün olarak bir makale çerçevesinde ele alınıp işlenmesi mümkün değildir. Bu yazıda genel olarak Küçükömer'in Düzenin Yabancılaşması kitabında ileri sürdüğü düşüncelerin genel bir değerlendirmesi hedeflenmektedir. Küçükömer, özgün bir düşünürdür. Bir bilim adamı kimliğinin olmazsa olmaz koşulu olan rasyonel düşünceye, rasyonel düşüncenin olmazsa olmaz koşulu olan özgür düşünebilen bir beyne sahiptir. O kelimenin tam anlamıyla özgürce düşünebilen ve düşüncelerini teoriye döken bir düşünür ve eylem adamıdır. Küçükömer solun kavramlarıyla düşünen bir düşünürdür. Ancak solun kullandığı kavramları, ezber düşünce kalıplarını kırarak tarihsel değişim süreci içerisinde toplumun kendi iç dinamikleriyle ortaya çıkardığı gerçeklerle eşleştirerek yeniden konumlandırır. Küçükömer, toplumbilimlerindeki kavramların karşılığını batıdan ithal edilen ve tarihsel olarak batı toplumlarının tarihsel gerçeklikleriyle mutabık olan şekliyle değil; kendi toplumsal ve tarihsel gerçekliğimizin önümüze koyduğu dinamik aidiyetleriyle ilişkilendirerek bizi hakikatin bilgisiyle yüzleştirmeye davet ediyordu. Bu ezberbozan yaklaşım Küçükömer üzerinde çalışan pek çok araştırmacının da belirttiği gibi Küçükömer'in bu sol ve sağ kavramlarını tersyüz eden yaklaşımlarından dolayı batıcı aydınların hışmına uğramasına ve kendi cephesi tarafından da boykot edilmesine neden olacaktı.

43. Oturum

Türkiye Siyaseti

Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Edip Asaf BEKAROĞLU

Prof. Dr. Mete Cengiz Kültür Merkezi-Salon IV

11:00-12:30

Abdül Samet ÇELİKÇİ & Adem LEVENT

*İslamcılık ve Kalkınma: Türkiye'de 1990-2000 Yılları Arasında İslamcı Söylemde
Kalkınma Vurgusu*

Çağdaş ZARPLI

*Kuvvetler Ayrılığı Kavramının Analizi: Parlamenter Sistem, Başkanlık Sistemi
Uygulamaları ve Türkiye'de Başkanlık Sistemi Tartışması*

Tebessüm YILMAZ

Referandumun Mizahı, Mizahın Referandumu

İslamcılık ve Kalkınma: Türkiye’de 1990-2000 Yılları Arasında İslamcı Söylemde Kalkınma Vurgusu

20. Yüzyılın hakim paradigması olan moderniteye yönelik dünya genelindeki eleştiriler yüzyılın ikinci yarısından sonra yoğunlaşmış ve yüzyıl sonuna doğru doruk noktasına ulaşmıştır. Paradigma içi muhalif ve taraftarlarıyla bir bütün olarak sorgulanan modernitenin geçirdiği bu kriz dönemi “postmodern durum” olarak nitelendirilmekte ve yine bu dönemde ortaya çıkan çeşitli düşünce akımları da “postmodern” olarak adlandırılmaktadır. Türkiye’de İslamcılık da bu tarihsel ortam içerisinde yükselme zemini yakalamış ve moderniteye yönelttiği eleştirilerle dikkat çekmiştir. Ulus-devlet, sekülerizm, rasyonalizm, pozitivizm/ampirizm, kapitalizm ve marksizm eleştirileri İslamcı söylemde sıklıkla karşılaşılan temalardır. Her ne kadar bu eleştiriler yer yer postmodern söylem ile benzerlik gösterse de İslamcılığın postmodern bir akım olduğu söylenemez. Fakat tüm bu eleştirilerine rağmen İslamcı söylem, modernitenin bir bileşeni olan kalkınmacı söylemden –ki ulusal kalkınmacılık II. Dünya Savaşı sonrası Batı dışı toplumların yükselen trendi olarak görülmektedir- etkilenmekte ve ona öykünmektedir. Bu bağlamda, İslamcılık, bir yandan modernite eleştirileri temelinde yeni bir “dünya tasavvuru” kurmaya çalışırken diğer yandan modernist bir akım olan kalkınmacılığı kullanmakta da sakınca görmemektedir. Aynı dönemde, Batı dünyasında ise kalkınma söylemlerinin fazlasıyla tartışıldığı ve özellikle 1990’lardan itibaren “ulusal kalkınmacılık” söyleminin yerini “sürdürülebilir kalkınmacılık” söylemine bıraktığı da gözlemlenmektedir. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de 1980’lerin sonunda yükselişe geçen ve 1990’ların ortalarında zirveye çıkan İslamcılığın –moderniteyi çokça eleştirmesine rağmen– hangi nedenlerden dolayı kalkınmacılık ideolojisini benimsediğini, 1990-2000 yılları arasını merkeze alarak, eleştirel bakış bir açısıyla incelemektir.

Kuvvetler Ayrılığı Kavramının Analizi: Parlamenter Sistem, Başkanlık Sistemi Uygulamaları ve Türkiye’de Başkanlık Sistemi Tartışması

Çalışmamızda ilk aşamada kuvvetler ayrılığı ilkesinin teorik çerçevesi tanımlayıcı bir biçimde analiz edilecektir. John Locke tarafından savunulan ve Montesquieu’nun elinde modern devletin temel bir ilkesi haline alan ve vazgeçilmez bir unsuru olan kuvvetler ayrılığı ilkesi aracılığıyla, erklerin tek elde toplanmasının ve bu yolla devletin, yönetenlerin zulmetme aracı haline gelmesinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Dolayısıyla despotizm ve keyfilik karşısında egemenliğin dağıtılmasını ve bu yolla yönetilenlerin korunmasını amaçlayan bu ilke, demokrasinin de olmazsa olmaz bir gereği haline almıştır. Bunun yanında demokrasinin ön şartının hukuk devleti ilkesi olması ön kabulünden hareketle, yargı erkini tartışılmaz bir bağımsızlık içerisinde bir yana bırakıp, yasama ve yürütme erkleri arasındaki ilişki incelendiğinde, dünyadaki devlet sistemlerinin, kuvvetlerin katı ya da yumuşak bir biçimde ayrıldığı değişik uygulamalarıyla karşılaşılmaktadır. Ülkemizde de özellikle son yıllarda gündeme oturan Başkanlık Sistemi tartışması hakkında, bu teorik çerçeveden hareketle bir değerlendirme yapılmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda Başkanlık Sistemi ile Parlamenter Sistem arasındaki kuvvetler ayrılığı odak noktalı farklılıklar analiz edilerek, ülkemizdeki somut durum ve hedeflenen durum arasındaki ayrım ortaya konmaya çalışılacaktır.

Referandumun Mizahı, Mizahın Referandumu

2010 yazına adeta damgasını vuran ve siyasi gündemi uzunca bir süre meşgul eden anayasa değişikliğine dair referandum ve referandum ekseninde cereyan eden gelişmeler, Türk siyasetinin temel özelliklerini ortaya koyması açısından oldukça ilgi çekicidir. Medyada kendisine geniş yer bulan referandum ve tartışmaları mizah dergilerine de konu olmuş ve çarpıcı karikatürler yayınlanmıştır. Bu çalışmanın amacı referandum sürecinin genel seyrini, referanduma yönelik tepki ve eleştirileri, Türkiye’deki mizah dergileri içerisinde yüksek tiraja sahip Penguen ve Uykusuz mizah dergileri aracılığıyla tartışmaktır. Çalışmada, Türkiye’deki hâkim siyaset yapma biçimlerinin mizah dergilerine yansıyış şeklinin ve dergiler tarafından aktüel siyasetin ne şekilde ele alındığının tespit edilmesi ve eğer varsa siyaset pratiğiyle örtüşüp örtüşmediğinin ortaya konması amaçlanmaktadır. Bununla birlikte çalışmada referandumun ne olduğundan ya da referanduma gidilen maddelerin içeriğinden ziyade onların mizah dergilerinde ele alınış biçimlerinin üzerinde durulacaktır. Söz konusu tebliğde, interdisipliner bir metod benimsenmiş olmakla birlikte karşılaştırmalı bir biçimde bahsi geçen iki dergi ele alınacak ve Türk siyasal hayatının önemli tarihlerinden biri olan anayasa referandumu farklı bir bakış açısı ile mizah dergileri üzerinden aktarılmaya çalışılacaktır.

Katılımcı Listesi*

200

Abdül Samet ÇELİKÇİ, Arş. Gör., İstanbul Üniv.
Abuzer GÜNDÜZ, Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniv.
Adem LEVENT, Arş. Gör., İstanbul Üniv.
Adem SELEŞ, Yönetici, İlim Yayma Cemiyeti
Ahmet ATEŞ, Öğretim Görevlisi, Şırnak Üniv.
Ahmet Ayhan KOYUNCU, Arş. Gör., Afyon Kocatepe Üniv.
Ahmet BAŞ, Arş. Gör., İstanbul Teknik Üniv.
Ahmet GÜVEN, Arş. Gör., Marmara Üniv.
Ahmet Hüsrev ÇELİK, Doktora Öğrencisi, Marmara Üniv.
Ahmet İĞDİ, Arş. Gör., Muş Alparslan Üniv.
Ahmet TOKLUCUOĞLU, Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniv.
Ahmet Ulvi TÜRKBAĞ, Prof. Dr., Galatasaray Üniv.
Ahmet Vedat KOÇAL, Arş. Gör., Dicle Üniv.
Ali BÜYÜKASLAN, Doç. Dr., Marmara Üniv.
Ali FİDAN, Arş. Gör., Çukurova Üniv.
Ali İhsan AKÇAY, Öğr. Gör. Dr., Uludağ Üniv.
Ali KAYA, Doç. Dr., Uludağ Üniv.
Ali Naci ÖZYALVAÇ, Öğretim Görevlisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniv.
Ali ÖZCAN, Arş. Gör., Marmara Üniv.
Ali Sertan BEŞER, Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniv.
Ali Yaşar SARIBAY, Prof. Dr., Uludağ Üniv.
Alparslan NAS, Doktora Öğrencisi, Marmara Üniv.
Altun ALTUN, Öğretim Görevlisi, Hakkari Üniv.
Arife GÜMÜŞ, Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniv.
Arzu ARSLAN, Yüksek Lisans Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniv.
Ayşe Hümeysra ATAMAN, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Şehir Üniv.
Azar ABBASOV, Doktora Öğrencisi, Marmara Üniv.

Bahar TUGEN, Arş. Gör., Marmara Üniv.
Bedri MERMUTLU, Yrd. Doç. Dr., Uludağ Üniv.
Berat AÇIL, Yrd. Doç. Dr., İstanbul Şehir Üniv.
Betül ÇABA, Yüksek Lisans Öğrencisi, 29 Mayıs Üniv.
Bilal KEMİKLİ, Prof. Dr., Uludağ Üniv.
Bilal TOPRAK, Yüksek Lisans Öğrencisi, Uludağ Üniv.
Biol Bulut, Okutman, Kırklareli Üniv.
Buket TENKE, Arş. Gör., Hacettepe Üniv.
Burçin ÖZKANAT, Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniv.
Bülent ŞENAY, Doç. Dr., Uludağ Üniv.
Bünyamin BEZCİ, Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniv.
Bünyamin PUNAR, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Şehir Üniv.
Cafer SARIKAYA, Arş. Gör., Yeditepe Üniv.
Canan Özge EĞRİ, Arş. Gör., İstanbul Üniv.
Cansu AKBAŞ, Arş. Gör., Ege Üniv.
Cenk BEYAZ, Yüksek Lisans Öğrencisi, Hacettepe Üniv.
Cenk ÖZGEN, Okutman, Uludağ Üniv.
Çağatay SARP, Doktora Öğrencisi, Kırıkkale Üniv.
Çağdaş ZARPLI, Arş. Gör., Bilecik Şeyh Edebali Üniv.
Çiğdem BİLGİN, Yüksek Lisans Öğrencisi, İTÜ
Çiğdem DEMİR-ÇELEBİ, Arş. Gör., Marmara Üniv.
Çiğdem ERDAL, Arş. Gör., Marmara Üniv.
Çiğdem Sema SİRMA, Arş. Gör., Hacettepe Üniv.
Davut EŞİT, Arş. Gör., Ankara Üniv.
Edip Asaf BEKAROĞLU, Yrd. Doç. Dr., İstanbul Üniv.
Egemen Başar BEZCİ, Arş. Gör., Sakarya Üniv.
Ejder ULUTAŞ, Arş. Gör., Düzce Üniv.

*İsme Göre Sıralı

Elif DEDE, Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniv.
Emre DALICI, Arş. Gör., Mardin Artuklu Üniv.
Enver MENGÜ, Lisans Öğrencisi, Marmara Üniv.
Ercan DÜLGEROĞLU, Prof. Dr., Uludağ Üniv.
Ercan UMUL, Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniv.
Erman BENLİ, Avukat, Türk Telekom A.Ş.
Ersoy AKBAŞ, Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı
Esra ÇİFÇİ, Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniv.
Esra TUNÇ, Arş. Gör., İnönü Üniv.
Evşen ÇERKEŞLİ, Öğretim Görevlisi, İstanbul Kavram Meslek Yüksek Okulu
Faruk KARAARSLAN, Öğretim Görevlisi, Erciyes Üniv.
Faruk TAŞÇI, Yrd. Doç. Dr., İstanbul Üniv.
Fatemeh ZANGENEH, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniv.
Fatih DURGUN, Arş. Gör., Bilkent Üniv.
Fatih KIRAN, Okutman, Kocaeli Üniv.
Fatih TOK, Öğretim Görevlisi, Eskişehir Osmangazi Üniv.
Fatma Betül ALTINTAŞ, Arş. Gör., Erciyes Üniv.
Fatma Betül BATTAL, Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniv.
Fatma COŞKUN, Lisansüstü Öğrencisi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniv.
Feridun YILMAZ, Prof. Dr., Uludağ Üniv.
Filiz ERYILMAZ, Arş. Gör., Uludağ Üniv.
Funda BUZ, Arş. Gör., Gazi Üniv.
Furkan YILDIZ, Arş. Gör., Kırklareli Üniv.
Gökhan KAVAK, Doktora Öğrencisi, İstanbul Ticaret Üniv.
Gökhan ŞENER, Lisans Öğrencisi, Marmara Üniv.
Görkem BAHTİYAR, Arş. Gör., Uludağ Üniv.
Güldenur ADIGÜZEL, Arş. Gör., İstanbul Ticaret Üniv.
Gülsüm KORKUT, Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniv.
Gülsün ACAR, Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniv.
Gülşen SAYIN, Yüksek Lisans Öğrencisi, İnönü Üniv.
Gürkan YAVAŞ, Arş. Gör., Kocaeli Üniv.
Gürzat KAMİ, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Şehir Üniv.
Hakan HEMŞİNLİ, Arş. Gör., Yüzyüncü Yıl Üniv.
Halil İbrahim DÜZENLİ, Yrd. Doç. Dr., Mardin Artuklu Üniv.
Hamit YÜKSEL, Yüksek Lisans Öğrencisi, Erciyes Üniv.
Hamza AKTAŞ, Yrd. Doç. Dr., Gümüşhane Üniv.
Hamza ALKAN, Lisans Öğrencisi, Boğaziçi Üniv.

Hasan BAKIR, Arş. Gör., Uludağ Üniv.
Hasan Ramazan YILMAZ, Uzman, İstanbul Ticaret Üniv.
Hasan TAŞÇI, Dr., Esenler Belediyesi
Hasan YENİÇİRAK, Arş. Gör., Uludağ Üniv.
Hatice ARSLAN, Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniv.
Hatice ÇİÇEK, Doktora Öğrencisi, Uludağ Üniv.
Hatice Nur ALADAĞ, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Şehir Üniv.
Haydar Barış AYBAKIR, Yüksek Lisans Öğrencisi, Şeyh Edebalı Üniv.
Hazal BOZYER, Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniv.
Hicran ÇELİKİYAY, Doktora Öğrencisi, Marmara Üniv.
Hilal ALKAN-ZEYBEK, Dr., The Open University
Hülya AKAY, Doç. Dr., Uludağ Üniv.
Hümeira BOSTAN, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Şehir Üniv.
Hüsamettin ARSLAN, Prof. Dr., Uludağ Üniv.
Hüseyin KIYAK, Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniv.
Hüseyin YELTİN, Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniv.
Hüseyin DAMAK, Arş. Gör., Uludağ Üniv.
İbrahim ÖZCOŞAR, Doç. Dr., Mardin Artuklu Üniv.
İhsan KUTLU, Arş. Gör., Sakarya Üniv.
İlknur EKİZ, Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniv.
İrade HÜMBETOVA, Doktora Öğrencisi, Marmara Üniv.
İslam CAN, Arş. Gör., Selçuk Üniv.
İsmail Alper KUMSAR, Okutman, Düzce Üniv.
Kamer COŞGUN, Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniv.
Kamuran GÖKDAĞ, Arş. Gör., Mardin Artuklu Üniv.
Kasım KÜÇÜKALP, Doç. Dr., Uludağ Üniv.
Kemal ATAMAN, Doç. Dr., Uludağ Üniv.
Kübra GÜNGÖR, Yüksek Lisans Öğrencisi, 29 Mayıs Üniv.
Lütfi SUNAR, Yrd. Doç. Dr., İstanbul Üniv.
M. Asım YEDİYILDIZ, Prof. Dr., Uludağ Üniv.
M. Cüneyd KAYA, Doç. Dr., İstanbul Üniv.
Mahmut ÇALIŞKAN, Uzman, Emniyet Genel Müdürlüğü
Maksude KURT-FIDAN, Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniv.
Mehmet Akif BERBER, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Şehir Üniv.
Mehmet Ata AZ, Arş. Gör., Şırnak Üniv.
Mehmet BAHÇEKAPILI, Yrd. Doç. Dr., İstanbul Üniv.
Mehmet Erdem TEMÜR, Yüksek Lisans Öğrencisi, Fatih Üniv.

Mehmet GENÇ, İstanbul Şehir Üniv.
 Mehmet MERCAN, Arş. Gör., Uludağ Üniv.
 Mehmet YILDIRIM, Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırklareli Üniv.
 Melih COŞGUN, Arş. Gör., Şeyh Edebalı Üniv.
 Melike Rana DAYIOĞLU, Arş. Gör., Gazi Üniv.
 Meraj NIKNAM, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniv.
 Merve Betül BAYRAK, Arş. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniv.
 Merve TETİK, Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniv.
 Mesut AYAR, Doç. Dr., Kırklareli Üniv.
 Metin AKSOY, Doç. Dr., Selçuk Üniv.
 Metin AYDIN, Arş. Gör., Sakarya Üniv.
 Muhammed Esad TIRYAKI, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniv.
 Muhammed Tahir Kılavuz, Arş. Gör., Koç Üniv.
 Muhsin Önal, Doktora Öğrencisi, Uludağ Üniv.
 Murat ARPACI, Doktora Öğrencisi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniv.
 Murat ÇEMREK, Doç. Dr., Selçuk Üniv.
 Murat ŞENTÜRK, Yrd. Doç. Dr., Kırklareli Üniv.
 Mustafa KARA, Prof. Dr., Uludağ Üniv.
 Mustafa ÖÇAL, Yrd. Doç. Dr., Uludağ Üniv.
 Mutlu GÜL, Arş. Gör., Uludağ Üniv.
 Muttaki KOLBASAR, Lisans Öğrencisi, Marmara Üniv.
 Nazlı KARAOĞLU, Arş. Gör., Gaziosmanpaşa Üniv.
 Necmettin KIZILKAYA, Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniv.
 Nesrin DOĞAN, Yüksek Lisans Öğrencisi, Abant İzzet Baysal Üniv.
 Nigar BABAYEVA, Doktora Öğrencisi, Marmara Üniv.
 Nurten BENLİ, Yüksek Lisans Öğrencisi, İnönü Üniv.
 Nurullah GÜNDÜZ, Arş. Gör., Fatih Üniv.
 Osman AKGÜL, Arş. Gör., İstanbul Üniv.
 Osman HATUN, Uzman/Psikolojik Danışman, İskenderpaşa İlköğretim Okulu
 Ömer DİNÇ, Arş. Gör., Hitit Üniv.
 Ömer Faruk ÖZER, Yüksek Lisans Öğrencisi, Adnan Menderes Üniv.
 Ömür Nihal KARAARSLAN, Öğretim Görevlisi, Erciyes Üniv.
 Pınar GÜRHAN, Sanat Tarihçisi, Diyarbakır Valiliği
 Ramazan KIZILKAYA, Yrd. Doç. Dr.,
 Ramazan TURGUT, Arş. Gör., Yüzüncü Yıl Üniv.
 Saim KILAVUZ, Prof. Dr., Uludağ Üniv.
 Salih KİŞ, Arş. Gör. Dr., Selçuk Üniv.

Seçil ÖZAY, Dr., Marmara Üniv.
 Selçuk DOĞAN, Arş. Gör., Marmara Üniv.
 Selman BENLİOĞLU, Arş. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniv.
 Semih SÖĞÜT, Lisans Öğrencisi, Boğaziçi Üniv.
 Serap FAİZ, Arş. Gör., Karadeniz Teknik Üniv.
 Serhat ANIKTAR, Arş. Gör., İstanbul Sebahattin Zaim Üniv.
 Serhat DEMİREL, Okutman, Sakarya Üniv.
 Seyit Ali EREN, Arş. Gör., İstanbul Üniv.
 Sezai Ozan ZEYBEK, Dr., The Open University
 Shota BEKADZE, Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Üniv.
 Süleyman ELİK, Yrd. Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniv.
 Sümeyra AKTAŞ, Sosyolog, İBB Darülaceze Müdürlüğü
 Şamil TATİK, Arş. Gör., Marmara Üniv.
 Şeyma KÖMÜRCÜOĞLU, Kuran Kursu Öğreticisi, Diyanet İşleri Başkanlığı
 Tacinur AKSOY-AKÇA, Arş. Gör., Ordu Üniv.
 Taha EĞRİ, Arş. Gör., İstanbul Üniv.
 Tamer ÇETİN, Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniv.
 Tayyar ARI, Prof. Dr., Uludağ Üniv.
 Tebessüm YILMAZ, Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniv.
 Tekin ATMACA, Yüksek Lisans Öğrencisi, Kocaeli Üniv.
 Teyfur ERDOĞDU, Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniv.
 Tuğba GÜNER, Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniv.
 Turgay GÜNDÜZ, Yrd. Doç. Dr., Uludağ Üniv.
 Turgay YERLİKAYA, Lisansüstü Öğrencisi, Marmara Üniv.
 Ufuk POYRAZ, Arş. Gör., Orta Doğu Teknik Üniv.
 Ümmügül Betül KANBUROĞLU, Doktora Öğrencisi, Marmara Üniv.
 Vedat ÇELEBİ, Öğretim Görevlisi, Nevşehir Üniv.
 Vejdi BİLGİN, Doç. Dr., Uludağ Üniv.
 Vildan YAVUZ, Arş. Gör., Recep Tayyip Erdoğan Üniv.
 Yusuf Alpaydın, Öğretmen, Mustafa Saffet Anadolu Lisesi
 Zekeriya MENAK, Öğretmen, Bağlar Fatih Lisesi
 Zeliha DIŞÇI, Arş. Gör., Ankara Üniv.
 Ziya POLAT, Arş. Gör., Mardin Artuklu Üniv.

